Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000001

217.

Bg 871 b
vol. 1898

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000002

Carl Philipp.

z. 1897.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000003

Praktisches Handbuch

der

osmanisch-türkischen Sprache

von

Dr. **Adolf Wahrmund,**
Professor der k. u. k. orientalischen Akademie und Docent der k. k. Universität in Wien.

Zweite verbesserte und vermehrte Auflage.

II. Theil:
Gespräche und Wörtersammlung.

Giessen,
J. Ricker'sche Buchhandlung.
1884.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000006

Türkische Gespräche

und

Sammlung der zum Sprechen nöthigsten Wörter

herausgegeben

von

Dr. **Adolf Wahrmund,**
Professor der k. u. k. orientalischen Akademie und Docent der k. k. Universität in Wien.

Zweite verbesserte und vermehrte Auflage.

Giessen,
J. Ricker'sche Buchhandlung.
1884.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000007

Uebersetzungsrecht vorbehalten.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000008

Inhalt.

Gespräche.

		Seite
1.	Begegnung und Begrüßung	1
2.	Vom Wetter	4
3.	Zeit und Uhr	6
4.	Bedienung	8
5.	Kauf und Verkauf	11
6.	Vom Essen und Trinken	15
7.	Mit dem Arzte	18
8.	Auf der Reise. Eisenbahn	22. 28
9.	Seereise	30
10.	Im Gasthause	33
11.	Im Kaffeehause	36
12.	In der Stadt. Erkundigung	38
13.	Von Pferden	44
14.	Gespräch zwischen Freunden in orientalischer Weise	47
15.	Religiöse Redensarten (arab.)	56

Sammlung der zum Sprechen nöthigsten Wörter.

I. Hauptwörter:

	Seite
Unsichtbare Welt. Kirchliches	57
Sichtbare Welt und Elemente	58
Lufterscheinungen. Wetter	59
Jahr und Zeiten	60
Jahreszeiten	61
Monate	61
Wochentage	62
Aemter und Würden	62
Vom Menschen und den Graden der Verwandtschaft	63
Sinne und Theile des Körpers	64
Seelische Eigenschaften und Thätigkeiten	65

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000009

Seite

Krankheiten und Schwächen 66
Handwerke und Künste 67
Militärisches 68
Marine 70
Von der Stadt und ihren Theilen 70
Vom Haus und seinen Theilen 71
Möbel und Geräthe 72
Speisen und Nahrungsmittel 73
Früchte 74
Gartengewächse; Bäume 75
Thiere 76
Mineralien 78
Kleidung 79
Geographische Namen 79

II. Beiwörter 82
III. Zeitwörter 86

Verbesserung.

Seite 21, Zeile 2 v. u. statt noḫûd lies : noḫ̆ûd

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000011

Gespräche.

1. Begegnung und Begrüfsung.

صباحكز خير اولسون افندم	βabāḫyñýz ḫayr olsún efendím!	*Guten Morgen, mein Herr!*
وقتكز خير اولسون افندم	waqtyñýz ḫayr olsún efendím!	*guten Tag, mein Herr!*
اخشامكز خير اولسون افندم	aḫśamyñýz ḫayr olsún efendím!	*guten Abend, mein Herr!*
كيجه كز خير اولسون افندم	geǵeñíz ḫayr olsún efendím!	*gute Nacht, mein Herr!*
اقبالكز خير اولسون	iqbālyñýz ḫayr olsún!	*möge Ihr Ende glücklich sein!*
مزاج شريفكز نصلدر	mizâǵ-i śerīfiñíz naβýldyr?	*wie ist Ihr geehrtes Befinden?*
مزاج عاليكز ايودر ان شا الله	mizâǵ-i ʿālīñíz ejí-dir, in śa'llâh	*Ihr geehrtes Befinden ist hoffentlich gut.*
حمد اولسون پك ايويم	ḫamd olsún! pek ejíjim	*Gott Lob, ich befinde mich sehr wohl.*
شكر الله خوش ايز	śükűr allāhá, ḫóś uz	*Gott Lob, ich bin wohl.*
شكر يا سز نيجه سكز	śükűr! jā síz, niǵé siñíz	*ich danke! und Sie, wie befinden Sie sich?*
شكر كيفم پك ايودر خدمتكزه حاضرم	śükűr! kejfím pek ejídir : ḫiṣmetiñizé ḥāżýrym	*ich danke! ich befinde mich recht wohl; ich bin zu Ihren Diensten bereit.*

بوراده سزه راست کله‌جکمی مامول ایتمز ایدم	buradá sizé râst gele-ǵejimí me'emûl et-méz idím	*ich hoffte nicht, Sie hier zu treffen.*
سزه راست کلدیکمه پک ممنون اولدم کیف عالیڭز	sizé râst geldijimé pek memnûn oldúm; kejf ʿālīñíz?	*ich bin sehr erfreut, Sie zu treffen; wie steht Ihr geehrtes Befinden?*
اول قدر ایو دکل ایم	ol qadár ejí dejílim	*ich bin nicht ganz wohl.*
اسف ایتدم نه‌ڭز وار	eséf etdím; neñíz war?	*das thut mir sehr leid; was fehlt Ihnen?*
باشم اغریور	baśým ag̅ryjor	*ich habe Kopfweh.*
اومرم که بیوک بر شی دکل	umárym ki büjü̈k bir śej dejíl	*ich hoffe, daſs es nichts von Bedeutung ist.*
فامیلیاڭز طاقمجق ایو وخوشمیدر	famylyjañýz taqymǵáq ejí we ḫóśmu-dur?	*ist Ihre ganze Familie wohl und gesund?*
بلی حمد اولسون جمله‌سی ایو وراحتدر	béli, ḥamd olsún? ǵüm-lesí ejí we rāḥát-dyr	*ja, Gott Lob! Alle sind wohl und gesund.*
افندی پدرڭز نیجه‌در	eféndi pederiñíz niǵé-dir?	*wie befindet sich Ihr Herr Vater?*
پک ایودر	pek ejí-dir	*er ist ganz wohl.*
ظن ایدرمکه ایو اولملی	żann edérim, ki ejí ol-mály	*ich glaube, daſs er gesund ist.*
برادر افندی نصلدر	birādér eféndi naβýl-dyr?	*wie befindet sich Ihr Herr Bruder?*
افندی برادرڭزڭ مزاجی خوشمیدر	eféndi birādériñizíñ mi-zāǵý ḫóśmu-dur?	*befindet sich Ihr Herr Bruder wohl?*
مزاجسزدر	mizāǵsýz-dyr	*er ist unwohl.*
خسته‌در	ḫastá-dyr	*er ist krank.*
پک فنادر	pek fená-dyr	*er befindet sich sehr schlecht.*
نسی (نه‌سی) وار	nesí-war?	*was hat er?*
صوغوق المش	βuʿúq almýś	*er hat sich (wohl) erkältet.*
خسته اولدیغنی بلمز ایدم	ḫastá olduḡunú bilméz idím	*ich wuſste nicht, daſs er krank ist.*
ان شا الله صاوشدرر	in śa'llâh βawuśturúr	*hoffentlich wird er davon-kommen.*
صوڭ دفعه کوردم ایسه ایو وخوش ایدی	βoñ defʿá gjördü̈m isé, ejí we ḫóś idí	*als ich ihn das letzte Mal sah, war er ganz gesund.*
عموجه‌ڭز حالا خسته می	ʿamuǵañýz ḥālá ḫastá-my?	*ist ihr Oheim noch krank?*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000014

بو کون بر از ایوجه‌در	bu gün bir az ejigé-dir	*er ist heute etwas besser.*
شکر الله شمدی ایودر	śükŭr allāhá, śindí ejídir	*Gott Lob, er ist jetzt gesund.*
بوندن پک ممنون اولدم	bun-dán pek memnûn oldúm	*das freut mich sehr.*
هنوز بس بتون شفایاب اولمدی	henŭz büs bütŭn śifājâb olmadý	*er ist noch nicht ganz wieder hergestellt.*
شویله بویله نه ایو نه فنا	śŏjle bŏjle, ne ejí ne fená	*so, so, weder gut noch schlecht.*
خسته‌لغی ندر	ḫastalyḡý né-dir?	*was fehlt ihm?*
حکیم بر شی دکل دیور	hekîm bir śej dejíl dejór	*der Arzt sagt, es sei nichts.*
اصابت ممنون اولدم	iβābét, memnûn oldúm	*um so besser; das freut mich.*
نه حوادث وار	ne ḫawādíſ war?	*was gibt's Neues?*
بو کون یکی بر شی وارمی	bu gün jeñí bir śej wár-my?	*gibt es heute nichts Neues?*
هیچ بر شی ایشتمدیکزمی	hîć bir śej iśítmedinízmi?	*haben Sie nichts Neues gehört?*
هیچ بر حوادث یوق یکی بر شی یوق	hîć bir ḫawādíſ joq jeñí bir śej joq	*es gibt gar nichts Neues.*
هیچ بر شی ایشتمدم	hîć bir śej iśitmedím	*ich habe nichts gehört.*
خبرلر ایو	ḫaberlér ejí	*die Nachrichten sind gut.*
فنا حوادثلر وار	fená ḫawādi/lér war	*man hat schlechte Nachrichten.*
برادرکزدن خبر الدکزمی	birādériñizdén ḫabér aldyñýz-my?	*haben Sie Nachrichten von Ihrem Bruder erhalten?*
ایکی ایدر اندن خبر المدم	ikí áy-dyr, andán ḫabér alámadým	*es sind zwei Monate, daſs ich von ihm keine Nachricht erhalten konnte.*
بو کونلرده انک مکتوبنه منتظرم	bu günlerdé anýñ mektūbuná müntażýrym	*ich erwarte in diesen Tagen einen Brief von ihm.*
افندی پدرکزه مخصوص سلام سویلیکز	eféndi pederiñizé maḫβûβ selâm söjlejíñ	*richten Sie Ihrem Herrn Vater meine besonderen Empfehlungen aus!*
دعالر ایدرم	duᶜālár edérim	*ich lasse ihn grüſsen.*
امرکز اوزره افاده ایدرم	emriñíz üzré ifādé edérim	*ich werde es Ihrem Wunsch gemäſs mittheilen.*
باش اوسته	baś üstüné	*ich werde nicht ermangeln.*
اویله ایسه الله اصمارلدق	ŏjle isé, allāhá yβmarladýq	*so seien Sie denn Gott befohlen!*

اللهه امانت اولڭ خوشجه قالڭ	allāhá emānét olúñ! ḫośǵá qalýñ!	*Gott befohlen! Bleiben Sie gesund!*
سعادت ايله	saʿādét ilé!	*Leben Sie wohl!*

2. Vom Wetter.

هوا نصل	hawâ naβýl?	*Was für Wetter ist es?*
هوا كوزلدر	hawâ güzél-dir	*das Wetter ist schön.*
فنا هوا وار	fená hawâ war	*es ist schlechtes Wetter.*
يغمور ياغه‌جق	jag̅múr jag̅aǵáq	*es wird regnen.*
يغمور الدى	jag̅múr aldý	*es fängt an zu regnen.*
يغمور يغيورمى	jag̅múr jag̅yjór-mu?	*regnet es?*
بلى يغيور	béli jag̅yjór	*ja es regnet.*
چسندى (تى) وار	ćisindí (ćisintí) war	*es fällt ein feiner Regen.*
يغميور	jag̅majór	*es regnet nicht.*
بزه بر از يغمور لازم	bizé bir az jag̅múr lāzím	*wir brauchen ein wenig Regen.*
صاغناق ياغه‌جق	βag̅anáq jag̅aǵáq	*es kommt ein Platzregen.*
قربه‌لر بوشانيور	qirbalár bośanyjór	*es gieſst in Strömen (Schläuche werden ausgeleert).*
يغمورلو بر هوادر	jag̅murlú bir hawâ-dyr	*es ist regnerisches Wetter.*
بلوطلر طاغيليور	bulutlár dag̅ylyjór	*die Wolken zerstreuen sich.*
هوا اچلدى	hawâ aćyldý	*das Wetter heitert sich auf.*
كونش طوغمغه باشلدى	günéś dog̅mag̅á baśladý	*die Sonne fängt an zu scheinen.*
هوا پك صيجاق	hawâ pek βyǵáq	*es ist sehr heiſs.*
اشورى صيجاق وار	aśyrý βyǵáq war	*es herrscht eine übermäſsige Hitze.*
باشدن اياغه‌دك تره باتمشم	baśdán ajag̅á-dek teré batmyśým	*ich schwitze am ganzen Körper (vom Kopf bis zu Fuſs bin ich in Schweiſs* (ter) *getaucht).*
يازڭ اڭ شديد وقتنده‌يز	jazýñ eñ śedîd waqtyndá-jyz	*wir sind im heiſsesten Sommer.*
كونش قپاندى	günéś qapandý	*die Sonne hat sich verhüllt.*
قورقارمكه يغموره طوتله‌جغز	qorqárym-ki jag̅murá tutuláǵag̅ýz	*ich fürchte, daſs wir Regen bekommen werden.*
روزكار چقدى	rūzgjâr ćyqdý	*es erhebt sich ein Wind.*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000016

اوزاقده كوك كورليور	uzaqdá gjök gjörlejór	*es donnert von Weitem.*
كوك كورلديسى ايشيديورم	gjök gjörüldüsű iśidijórum	*ich höre donnern.*
شمشك چاقيور	śimśék ćaqyjór	*es blitzt.*
يلدرم دوشدى	jyldyrým düśdű	*es hat eingeschlagen.*
يلدرم نرول ايتمشدر	jyldyrým nuzûl etmíśdir	
روزكار پك شديد اسيور	rūzgjâr pek śedîd esijór	*es weht ein heftiger Wind.*
يا ربم بو نه بوره‌در	jā rabbým bu né borádyr!	*Gott, welches Unwetter!*
بوره صاوشدى	borá βawuśdú	*das Unwetter ist vorüber.*
علائم السمايى كورميورميسڭز	‹alā'ímu's-semā-jý gjörmejórmusuñúz?	*sehen Sie nicht den Regenbogen?*
بوندن صڭره ايو هوالر اولور	bundán βoñrá ejí hawalár olúr	*wir werden bald schönes Wetter haben.*
بر پك اعلا هوا وار نه پك صيجاق نه پك صوغوق	bir pek a‹lá hawâ war, ne pek βyǵáq, ne pek βu‹úq	*das Wetter ist herrlich, weder zu heiſs, noch zu kalt.*
هوا پك ملايم	hawâ pek mülājím	*das Wetter ist sehr milde.*
هيچ روزكار وار	hîć rūzgjâr war	*es weht kein Wind.*
هوا دكشدى	hawâ dejiśdí	*das Wetter ändert sich.*
پك چوق توز وار	pek ćoq toz war	*es ist sehr staubig.*
بوره چيقه‌جق	borá ćyqaǵáq	*es wird ein Sturm kommen.*
بر صوغوق روزكار وار كه طوڭدريور	bir βu‹úq rūzgjâr war ki doñdurujór	*es weht ein kalter Wind; es wird frieren.*
هوا پك صوغوق	hawâ pek βu‹úq	*es ist sehr kalt.*
هوا هم صوغوق هم رطوبتلودر	hawâ hem βu‹úq, hem ruṯūbetlí dir	*das Wetter ist kalt und feucht.*
بو كيجه پك شديد اياز وار ايدى	bu geǵé pek śedîd ajáz war idí	*diese Nacht hat es sehr stark gefroren.*
اوشومكه باشلادم	üśümejé baśladým	*ich fange an zu frieren.*
پك اوشويورم	pek üśüjórum	*ich friere sehr.*
قراغى اينيور	qyraḡý enijór	*es reift.*
قراغى كلمش	qyraḡý gelmíś	*es ist Reif gefallen.*
قار ياغيور	qar jaḡyjór	*es schneit.*
قوش باشى قار ياغيور	quś baśý qar jaḡyjór	*es schneit in groſsen Flocken.*
طولو ياغيور	dolú jaḡyjór	*es hagelt.*
بوز طوڭمشمى	buz doñmúś-mu	*hat es Eis gefroren?*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000017

بوز طوڭيور	buz doñujór	*es friert Eis.*
هوا يموشادى	hawâ jymušadý	*das Wetter ward milder.*
قار اريير	qar erijór	*der Schnee schmilzt.*
بوزلر اريير	buzlár erijór	*das Eis schmilzt.*
چه ياغيور	óî jāgyjór	*es thaut (Frühthau).*
هوا قپالودر	hawâ qapalý-dyr	*es ist trübe.*
بلوطلودر	bulutlú-dur	
هوا دومانلودر	hawâ dumānlý-dyr	*es ist nebelig.*
هوانڭ بر وقتى بر وقتنه اويميور	hawanýñ bir waqtý bir waqtyná uymajór	*das Wetter bleibt sich keinen Augenblick gleich.*

3. Zeit und Uhr.

ساعت قاچدر	sāʿát qáć-dyr?	*Wieviel Uhr ist es?*
ساعت قاچدەدر	sāʿát qaćdá-dyr?	
بڭا ساعت قاچده اولديغنى ديه بيلرمسڭز	bañá sāʿát qać-dá olduğunú dejé bilírmisiñíz?	*können Sie mir sagen, wieviel Uhr es ist?*
بلمم ساعت قاچده اولديغنى	bilmém sāʿát qać-dá oldugunú	*ich weifs nicht wieviel Uhr es ist.*
ساعتڭزه باقڭ	sāʿatyñyzá baqýñ!	*schauen Sie auf Ihre Uhr!*
طورمش	durmúś	*sie steht.*
قورىلى دكل	qurulú dejíl	*sie ist nicht aufgezogen.*
قور ساعتڭى	qur sāʿatyñý	*ziehe deine Uhr auf!*
سزڭ ساعتڭز ايو كيديورمى	sizíñ sāʿatyñýz ejí gidijór-mu?	*geht Ihre Uhr gut?*
بنمكى عيار دكل	benímki ʿajâr (ʿijâr) dejíl	*die meinige geht nicht gut.*
ايلرىدر — ايلرى كيديور	ilerí-dir *od.* ilerí gidijór	*sie geht vor.*
كرودر — كرو كيديور	gerí-dir *od.* gerí gidijór	*sie geht noch.*
كرو قالمش	gerí qalmýś	*sie bleibt zurück.*
بوزلمشدر	bozulmúś-dur	*sie ist verdorben.*
بر قيريغى اولملى	bir qyryğý olmály	*es mufs etwas zerbrochen sein.*
تعمير ايتدرملى	taʿamîr etdirméli	*man mufs sie repariren lassen.*
سزڭ ساعتڭز قاچدەدر	sizíñ sāʿatyñýz qaćdá-dyr?	*wieviel ist auf Ihrer Uhr?*

ساعت بردەدر	sāʿát bir-dé-dir	*es ist 1 Uhr.*
ساعت بره یقیندر	sāʿát biré jaqýn-dyr	*es ist nahe an 1 Uhr.*
ساعت بر اوریور	sāʿát bir wurujór	*eben schlägt es 1 Uhr.*
بری کچدی	birí geédí	*es ist 1 Uhr vorüber.*
بر ساعت بر چیرکدر	bir sāʿát bir éejrék-dir	*es ist ein Viertel auf 2 Uhr.*
بری چیرک کچدی	birí éejrék geédí	
ساعت بر بچوقدەدر	sāʿát bir buúuq-dá-dyr	*es ist halb 2 Uhr.*
ایکیيه چیرک وار	ikijé éejrék war	*es ist $^3/_4$ auf 2 Uhr.*
ساعت ایکیيه بر چیرک وار	sāʿát ikijé bir éejrék war	
ایکیيه اون دقیقه وار	ikijé on daqīqé war	*es fehlen 10 Minuten auf 2 Uhr.*
دها ایکیيه کلمدی	dáha ikijé gelmedí	*es ist noch nicht ganz 2 Uhr.*
ساعت اوچه یقلاشیور	sāʿát üéé jaqlaśyjór	*es wird bald 3 Uhr sein.*
ساعت اوچ اوره‌جق	sāʿát üé wuraǵáq	*es wird gleich 3 Uhr schlagen.*
شمدی اوچ اوریور	śindí üé wurujór	*grade schlägt es 3 Uhr.*
دها ساعت درت اورمدی	dáha sāʿát dört wurmadý	*es hat noch nicht 4 Uhr geschlagen.*
ساعت بش اوردی	sāʿát beś wurdú	*es hat 5 Uhr geschlagen.*
ساعت تمام التیدەدر	sāʿát temâm alty-dá-dyr	*es ist genau 6 Uhr.*
اویله دها اولمدی	öjlé dáha olmadý	*es ist noch nicht Mittag.*
اویلەدر — اویلندر	öjlé-dir; öjléndir; öjlejín-dir	*es ist Mittag.*
ساعت اون ایکی در	sāʿát on ikí dir	*es ist 12 Uhr.*
ساعت اون ایکیی سکز دقیقه کچمش	sāʿát on ikijí sekíz daqīqé geémíś	*es ist 8 Minuten über 12 Uhr.*
ساعت یارم	sāʿát jarým	*es ist halb 1 Uhr.*
کیجه یاریسیدر	geǵé jarysý-dyr	*es ist Mitternacht.*
وقت کچ دکل	waqýt geć dejíl	*es ist noch nicht spät.*
پک اولسه اویلن وقتیدر	pek olsá öjlén waqtýdyr	*es ist höchstens 12 Uhr Mittags.*
وقت کچدر	waqýt géé-dir	*es ist schon spät.*
بو قدر کچ اولدیغنی ظن اینمز ایدم	bu qadár geć olduǧunú żann etméz idím	*ich hätte nicht geglaubt, daſs es schon so spät sei.*

4. Bedienung.

یا هو بر کمسه وارمی	jā hû! bir kimsé wármy?	*Heda! ist Jemand hier?*
نه استرسکز افندم	ne istérsiñíz efendím?	*was wünschen Sie, mein Herr?*
پرده‌لری آچ	perdelerí áć!	*öffne die Vorhänge!*
آتش قووب‌ر از صو	ātéś qó we bir az βû	*mache Feuer an und wärme*
اصت (است) که	yβýt ki jyqanájym!	*ein wenig Wasser, damit*
یییقانه‌یم		*ich mich wasche!*
شوندن بکا تمیز	śundán bañá temíz ća-	*bringe mir jetzt reine*
چماشیر کتور	maśýr getír!	*Wäsche!*
بر کوملک ایله بر	bir gjömlék ilé bir bejâf	*bringe mir ein Hemd und*
بیاض بیون باغی	bojún-bag̃ý getír!	*eine weiſse Halsbinde!*
کتور		
دیزلکیمی چورابلرمی	dizlijimí ćorablarymý	*bringe mir meine Unter-*
ترلکلرمی ویر	terliklerimí wer!	*hosen, Strümpfe und*
		Filzschuhe!
اولک اوروبالرکزی	evlík urubaláryñyzý	*wünschen Sie Ihren Schlaf-*
استرمیسکز	istérmisiñíz?	*rock?*
بلی پابوجلرمی ده	béli, pābūǵlarymýda	*ja, und meine Pantoffeln.*
بو چورابلر دلیکدر	bu ćorablár delík-dir	*diese Strümpfe sind zer-*
		rissen.
شو چورابلری بر از	śu ćorablarý bir az me-	*bessere diese Strümpfe ein*
مرمت ایت	remmét ét	*wenig aus!*
بو چورابلری اورجی	bu ćorablarý örüǵü	*diese Strümpfe muſs man*
قاری‌یه ویرملی	qaryjá werméli, ta-	*der Flickerin geben; sie*
تعمیر ایتسون	ʿamîr etsün	*soll sie ausbessern.*
قوندره‌لرمی تمیزله	qonduralarymý temizlé!	*reinige meine Schuhe!*
قوندره‌لرمکز چامورى	qonduralárymýñ ća-	*sind meine Schuhe ge-*
الندیمی	murú alyndý-my?	*säubert?*
اشته لاجورد پانتالونکز	iśté lāǵwérd pantalô-	*hier sind ihre blauen Hosen*
وپارلامش جزمه‌لرکز	nuñúz we parlamýś	*und ihre Stiefel glän-*
	ǵizmeléríñíz	*zend geputzt.*
شو یاغلغمی دکشتر	śu jag̃lyg̃ymý dejiśtír	*wechsle dies (mein) Ta-*
		schentuch um!
صقالم پک اوزانمش	βaqalým pek uzanmýś,	*mein Bart ist sehr lang;*
بربری چاغر	berberí ćaǵ̃ýr	*rufe den Barbier!*
تراش اولهجغم	tirâś (t'raś) olaǵag̃ým	*ich will mich rasiren.*

كيم وار اوندە	kím war ondá?	*wer ist da?*
بربر كلمش	berbér gelmíś	*der Barbier ist gekommen.*
سويله صو اصتسونلر تراش ايچون	söjlé βû yβytsynlár tirâś ićín	*sage, daſs man Wasser wärme zum Rasiren.*
بربر چابوق بنى تراش ايت زيرا چوق ايشم وار بو كون	berbér, ćapýk beni tirâś ét, zirâ ćoq iśím war bu gűn	*Barbier, rasiren Sie mich schnell, denn ich habe heute viel zu thun.*
مقيد اولكه يوزمى كسمه‌سن	muqajjéd ol ki jüzümű kesmejésin!	*geben Sie Acht, daſs Sie mich (mein Gesicht) nicht schneiden!*
اوستره‌لرك ايو كسميورلر	usturalaríñ ejí kesmejórlar	*Ihre Messer schneiden nicht gut.*
بويله چوق قازيمه	bőjle ćoq qazýma!	*kratzen Sie nicht so stark!*
يواش ايت	jawáś ét!	*machen Sie langsam!*
اشته بتدى افندم	iśté bitdí efendím!	*ich bin fertig, mein Herr.*
الحمد لله	el-ḥámdu lillâh!	*Gott Lob!*
لكنه بر از صيجاق صو قو	lejené bir az βyǵáq βû qó!	*gieſse ein wenig warmes Wasser in das Becken!*
الرمى سيلمك ايچون بر پيشكير ويير	ellerimí silmék ićín bir peśgîr (pīśgîr) wer	*gib mir eine Serviette, um die Hände abzutrocknen.*
كوملكم پك صوغوق اتش ياقده اصتدر	gjömlejím pek βućúq, ātéś jáq-da yβytdýr!	*mein Hemd ist sehr kalt; mache Feuer an und wärme es!*
قنغى روباكزى كيه‌جكسكز	ḥangȳ rubañyzý gjijeǵeksiñíz?	*welchen Rock werden Sie anziehen?*
يكى روبامى ويير	jeñí rubamý wer!	*gib meinen neuen Rock her!*
سترگزى نيچون كيميورسكز	setriñizí nićín gjimejórsuñúz?	*warum wollen Sie Ihren Ueberrock nicht anziehen?*
حقكز وار	ḥaqqyñýz war	*du hast Recht.*
فسمكى توزنى فرچه‌له	fesimíñ tozunú fyrćalá!	*bürste den Staub von meinem Fes!*
الدوانلرمى باستونمى ويير	eldiwenlerimí bastônumú wér!	*gib mir meine Handschuhe und meinen Stock!*
بكا بر منديل ايله شمسيه‌مى كتور	bañá bir mendîl ilé śemsījjemí getír!	*gib mir ein Taschentuch und meinen Regenschirm!*

مومی کتور	mumú getír	*Bringe das Licht (Wachs)!*
نره‌در موم مقصّی	neredé-dir mum maqaßβý?	*wo ist die Lichtscheere?*
مومڭ فتیلنی آل	mumúñ fitīliní ál!	*putze das Licht!*
وقت پک کچ	waqýt pek géć	*es ist sehr spät.*
یاتەجق وقت کلدی	jataǵáq waqýt geldí	*es ist Zeit zum Schlafengehen.*
اویقوم باصدی	uyqúm baβdý	*ich bin sehr schläfrig.*
بو کون یتاغمی ایو یاپدڭمی	bu gűn jatāgymý ejí japdýñ-my?	*hast du heute mein Bett gut gemacht?*
اوت افندم ایو قبارتدم	ewét efendím, ejí qabartdým	*jawohl mein Herr, ich habe es tüchtig gerüttelt.*
یتاغمی چاپک یاپ یاتەجغم	jatāgymý ćapýk jap! jataǵāgým	*mache mein Bett sogleich! ich will mich schlafen legen.*
اڭوابلرمی صویونوب یتاغه کیره‌جکم	eſwāblarymý βoyunúp jatāgá gireǵejím	*ich werde mich auskleiden und zu Bette gehen.*
صویندر بنی	βojundúr benί!	*kleide mich aus!*
پرده‌لری چک	perdelerí ćek!	*zieh' die Vorhänge vor!*
بو کون اوه کمسه کلوب بنی ارادیمی بلمدیکم بر ادم کلدی ادنی سویلمکه استمدی	bu gűn ewé kimsé gelíp benί aradý-my? bilmedijím bir ādém geldí adynýñ söjlemejé istémedí	*war heute Jemand hier und hat nach mir gefragt? es war ein mir unbekannter Herr hier, der seinen Namen nicht sagen wollte.*
یارین کلرم دیدی	jarýn gelírim dedí	*er sagte, er wollte morgen kommen.*
بنم ایچون هیچ بر مکتوب المدڭمی	bením ićín hîć bir mektûb almadýñ-my?	*hast du für mich keinen Brief übernommen?*
یازی اوطه‌ڭزده اوچ دانه واردر	jazý odañyzdá üć dāné (tāné) wár-dyr	*in Ihrem Schreibzimmer liegen ihrer drei.*
هایده کیت کتور یاتمازدن اول اوقویه‌یم	haydé git getír, játmazdán ewwél oqujájym	*geh' und bringe sie, ich will sie noch vorm Schlafengehen lesen.*
ایو اورتندیڭزمی	ejí örtündüñüzmü?	*sind Sie gut zugedeckt?*
اوت استر ایسڭ کیت	ewét, istér iséñ git!	*ja, wenn du willst, kannst du gehen.*

یارین صباح بڭا سس ویرمکی اونتمه	jarýn βabâḥ bańá ses wermejí unútma!	*vergiſs nicht, mich morgen früh zu wecken!*
یارین پک مشغولیتم وار بر از ارکن قالقه‌جغم	jarýn pek meśgūlijjetím war, bir az erkén qalqaǵaǧým	*ich habe morgen sehr viel Geschäfte; ich muſs etwas früh aufstehen.*
سزی قاچده اویاندره‌یم	sizí qaćdá ujandyrájym?	*um wieviel Uhr soll ich sie wecken?*
کون اغارکن چیقوب کیده‌جکم	gün aǧarýr-ken ćyqýp gideǧejím	*ich muſs mit Tagesanbruch aufstehen und fortgehen.*
هیچ اولمزسه ساعت یدیده	hîć olmázsa sāćát jedidé	*spätestens um sieben Uhr.*
باش اوستنه	baś üstüné	*ich werde nicht ermangeln.*
ایدینلق استرمیسکز	aydynlýq istérmisiñíz?	*wünschen Sie Licht?*
مومی براق اوطه‌مده ایشق اولمقدن حظ ایدرم	mumú braq! odamdá ýśýq olmaqdán ḥáżż edérim	*lasse das Licht da! ich habe gern Licht in meinem Zimmer.*
مومی سوندر	mumú söndűr!	*lösche das Licht aus!*
چاقمق طاشی وکبریتی کتور	ćaqmaq-taśý we kibrití (kirbití) getír!	*bringe Feuerstein und Zündhölzer!*
باشقه بر امرکز وارمی	baśqá bir emriñíz wármy?	*haben Sie sonst noch etwas zu befehlen?*
خیر هایده کیت یات بر شی لازم اولرسه بن چاغی چلارم	ḫair, haydé git jat! bir śej lāzím olúrsa ben ćañý ćalárym	*nein, gehe schlafen! wenn etwas nöthig ist, werde ich die Glocke ziehen.*
کیجه‌کز خیر اولسون افندم الله راحتلق ویرسون	geǧeñíz ḫair olsún, efendím! allâh rāḥatlýq wersín!	*gute Nacht, mein Herr! Gott gebe Ihnen eine ruhige Nacht!*

5. Kauf und Verkauf.

بو کون پازاره چقملویم	bu gün pāzárá ćyqmalýjym	*Ich muſs heute auf den Markt gehen.*
چارسویه کتملیسن	ćārsūjá gitmelísin	*du muſst auf den Markt gehen.*
بعض اوفاق تفک شی آلمه‌جغم	báćaľý ufáq tefék śej alaǧaǧým	*ich muſs einige kleine Einkäufe machen.*

باق پلیجی قاچه ویریورلر	baq piliǵí qaćá werijorlár	*schaue, wie theuer man die Hühner gibt!*
بر از یمورطه ایله بر از ساده یاغ آل	bir az jumurtá ilé bir az sādé jaḡ (vlg. صای βay-jáḡ od. jaḡý) ál	*kaufe einige Eier und etwas reine (ausgelassene) Butter!*
نه الهجقسکز	ne alaǵáqsyñýz?	*was wollen Sie kaufen?*
کل چلبی بر شی لازمی	gel ćelebí! bir śej lāzím-mi?	*treten Sie ein, mein Herr! Benöthigen Sie etwas?*
سویلیکز نه لازمدر نه استرسکز	söjlejiñíz, ne lāzím-dir? ne istérsiñíz?	*sagen Sie, was brauchen Sie? was wünschen Sie?*
بر کوزل وایو چوقه استرم	bir güzél we ejí ćoḫá istérim	*ich wünsche schönes, feines Tuch.*
بیورک ایچری استامبولک اک ایو چوقالری بولنور	bujurúñ ićerí! istambolúñ eñ ejí ćoḫalarý bundá bulunúr	*treten Sie gefälligst ein! Das beste Tuch in Konstantinopel finden Sie hier.*
بن مالمدن اوتانمم	ben mālymdán utanmám	*ich habe mich meiner Waare nicht zu schämen.*
اک ایوسنی چیقار	eñ ejisiní ćyqár!	*zeigen Sie das beste!*
اشته سکا بر ایو چوقه	iśté sañá bir ejí ćohá!	*hier haben Sie ein gutes Tuch!*
ایودر انجق رنکنی بکنمدم	ejí-dir angáq renginí bejénmedím	*es ist gut, aber ich liebe die Farbe nicht.*
اشته دها اچق	iśté dáha aćýq!	*hier haben Sie eine hellere.*
قورقارمکه بو رنک چابک صولار	qorqárym-ki bu réng ćapýk βolár	*ich fürchte, daſs diese Farbe schnell ausgeht.*
خیر افندم بو رنک اصلا صولماز	ḫair efendím, bu réng aβlá βolmáz	*nein, mein Herr, diese Farbe geht nie aus.*
دها بوندن کوزل چوقه یوقمی سزده	dáha bundán güzél ćoḫá jóq-mu sizdé?	*haben Sie kein schöneres Tuch als dieses?*
نه رنک چوقه لرکز وار ایسه چیقار کوره لم	ne réng ćoḫalarýñ war isé, ćyqár! gjörélim!	*zeigen Sie alle Farben, die Sie haben! wir wollen sehen!*
پک ایو سلطانم	pek ejí sulṭāným!	*ganz wohl, mein Herr!*
بو چوقه یه باقکز اغا غیری یرده بولمزسن ایوسنی بوله مزسن	bu ćoḫajá baqýñ, aḡá; ḡairý jerdé bundán ejisiní bulámazsýn!	*betrachten Sie dies Tuch, mein Herr! besseres können Sie nirgends finden.*

ارشینی قاچه ویرسن	arśynyńˊ qaćá werírsin?	*wie theuer verkaufen Sie die Elle davon?* od.
بو چوقه‌نگ ارشینی قاچه‌در	bu ćoḫanyˊñ arśynˊ qaćá-dyr?	*wie hoch kommt die Elle von diesem Tuch?*
اوچ یارم غروش اولور	üć bućúq ḡurūśá olúr	*sie kommt auf 3½ Piaster.*
پهالو در	pahalˊ dyr	*das ist theuer* od.
بکا پک پهالو کورنیور	bañá pek pahalˊ gjörünüjór	*das scheint mir sehr theuer.*
پهالو دکلدر قطیفه کبی یموشاق وپک اینجه‌در	pahalˊ dejíl-dir : qaṭīfé gibí jymuśáq we pek ingˊé-dir	*es ist nicht theuer : es ist weich wie Sammet und sehr fein.*
بر آیدن اوّل سکزه صاتدم	bir aydán ewwél sekizé βat'dˊm	*vor einem Monat habe ich es zu 8 P. verkauft.*
اوچ غروشدن زیاده بکا کلیور بلورسکز افندمکه بزده بر قاچ منکر زیاده قزانملویز	üć ḡurūśdán zijādé bañá gelijór; bilirsiñíz efendím-ki bízde bir qáć mangér zijādé qazanmalˊyjyz	*es kommt mich auf mehr als 3 Piaster; Sie wissen, mein Herr, daſs wir auch einen kleinen Gewinn machen müssen.*
صوك لاقردیکی سویله	βoñ laqyrdyñˊ söjlé!	*sagen Sie ihr letztes Wort!*
پهاسنی سویلدم	pahasynˊ söjledím	*ich habe Ihnen den Preis gesagt.*
اوچ غروش ویریم	üć ḡurûś weréjim	*ich gebe drei Piaster.*
بر اقچه اکسك اولماز	bir aqćé eksík olmáz	*nicht um einen Heller weniger.*
ده شوندن ایکی ارشین کس	dé, śundán ikí arśˊn kes!	*gut, schneiden Sie mir zwei Ellen herunter!*
بکا استرلکده لازم	bañá astarlík-de lāzím	*ich brauche auch Futter.*
نه درلو استر ارزولرسکز اغام	ne türlüˊ astár ārzūlársyñˊz agˊám?	*was für Futter wünschen Sie, mein Herr?*
کس شو پارچه‌دن	kes śu pārćadán!	*schneiden Sie mir von diesem Stücke ab!*
قاچ ارشینی وار	qać arśynˊ war?	*wieviel Ellen sind es?*
یکرمی قدر اولور	jirmí qadár olúr	*es sind ungefähr 20 Ellen.*
بوده التمش غروش اولور اشته مبلغی	bú-da altmˊś ḡurûś olúr; iśté meblagˊ!	*das macht 60 Piaster; hier ist das Geld!*
بقه‌لم حساب طوغریمی	baqálym, ḫisâb doḡrúmu?	*ist die Rechnung richtig?*

كندوڭزده حساب ايدڭز	kendiñíz-de ḥisâb ediñíz!	*rechnen Sie selbst!*
پك طوغرى	pek doḡrú!	*ganz richtig!*
اللى غروش ريادەسى وار	ellí ḡurûś zijādesí war	*ich bekomme 50 Piaster heraus.*
ويرر بڭا ارتننى	wer bañá artanyný	*geben Sie mir den (seinen) Rest heraus.*
بو التونى دكشتر	bu altyný dejiśtír	*geben Sie mir ein anderes Goldstück für dieses.*
نيچون	nićín?	*weshalb?*
الچق در	alćáq-dyr	*es ist zu leicht.*
رنكنه باقيلورسه قلب اولملى	renginé baqylýrsa, qalp olmály	*der Farbe nach muſs es falsch sein.*
وزنەڭز يوقمى شو التونى طارتەلم	wezneñíz jóqmu? śu altyný tartálym	*haben Sie keine Wage? wir wollen das Goldstück wägen.*
بش بغداى نقصانى وار	beś boḡdáy nuqβāný war	*es ist um fünf Gran zu leicht.*
تيزابه قويەلم	tīzābá qojálym	*prüfen wir es mit Scheidewasser!*
عيارى خالص	‹ijārý (‹ajarý) ḫālíβ	*es (sein Schrot) ist ächt.*
استرسڭز بر بشقەسنى ويرەيم	isterseñíz bir baśqasyný weréjim	*wenn Sie wünschen, gebe ich Ihnen ein anderes.*
اشته بر غيريسى	iśté bir ḡairysý!	*hier haben Sie ein anderes!*
سزده هيچ اوفاق پاره يوقمى	sizdé hîć ufáq pārá jóq-mu?	*haben Sie kein kleines Geld bei sich?*
شو التونى بوز	śu altyný boz!	*wechseln Sie mir dies Goldstück!*
اشته افندم اقچەڭزڭ ارتننى آل	iśté efendím aqćeñizíñ artanyný al!	*hier haben Sie den Rest Ihres Geldes heraus, mein Herr!*
كل اوغلان اشبو چوقەيى الده چلبى ايله برابر كيت	gel oḡlán, iśbú ćoḥajý ál-da ćelebí ilé bérābér git!	*Bursche, nimm dies Tuch und gehe mit dem Herrn!*
اومارمكه ينه چوقه لازم اولديغنده قولڭزى اونتمزسڭز	umárym-ki jiné ćoḥá lāzím olduḡundá quluñuzú unutmazsyñýz	*ich hoffe, wenn Sie wieder einen Stoff brauchen, werden Sie Ihren Diener nicht vergessen.*
اسمڭزى بلدرڭ بزه	ismiñizí bildiríñ bizé!	*geben Sie mir Ihre Adresse!*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000026

ایاق ترابی قولکزم	ajáq-turābý quluñúzum	*ich bin Ihr gehorsamster (Fuſs-Staub-) Diener.*

6. Vom Essen und Trinken.

قرنکز اجمی	qarnyñýz áǵ-my?	*Sind Sie hungrig?*
اشتهام وار	iśtihâm war	*ich habe Appetit.*
بر از شی یییک	bir az śej jejíñ!	*essen Sie etwas!*
بو کون طعامی قاچده ایده جکز	bu gün ṭaʿāmý́ qaćdá edeǵejíz?	*wann werden wir heute speisen?*
درتدن اول طعام ایتمیه جکز	dört-dén ewwél ṭaʿâm etmejéǵejíz	*vor vier Uhr werden wir nicht speisen.*
عادتکز ساعت قاچده در یمک ایچون ایکیده	ʿādetiñíz sāʿát qaćdá-dyr jemék ićín? iki-dé	*wann pflegen Sie gewöhnlich zu speisen? um 2 Uhr.*
کرم ایلیک بو کون یمکی برلکده ییه لم	kerém ejlejíñ, bu gün jemejí birlik-dé jejélim	*geben Sie uns die Ehre, heute mit uns zu speisen!*
پک مناسب وقتده بیورکز همان کیده لم اوتوره لم	pek münāsíb waqyt-dá bujúrduñúz, hemân gidélim oturálym	*Sie sind gerade zu rechter Zeit gekommen; wir werden uns sogleich zu Tische setzen.*
یمک اوطه سنه کیده لم طعام حاضردر	jemék odasyná gidélim, ṭaʿâm ḥālír-dir	*gehen wir in's Speisezimmer! Es ist aufgetragen.*
کرم ایدک اوتورک بو صندالیه سزک ایچوندر	kerém edíñ oturúñ! bu βandalyjá sizíñ ićín-dir	*nehmen Sie gefälligst Platz! Dieser Stuhl ist für Sie bestimmt.*
اغالر بیورک	aǵalár bujurúñ!	*meine Herren, bedienen Sie sich!*
تکلیفسزجه استدیککزی الکز	teklīfsizǵé istedijiñizí alýñ	*nehmen Sie ohne Umstände, was Ihnen beliebt!*
چوربه دن حظ ایدرمیسکز	ćorba-dán ḥáżż edérmisiñíz?	*lieben Sie Suppe?*
بلی افندم لکن پیلاوی زیاده سورم	béli efendím, lākín pylawý́ zijādé sewérim	*ja wohl, mein Herr, aber Pilav ziehe ich vor.*
شو پارچه دن خوشلنورسکز ظن ایدرم	śu pārća-dán ḫoślanýrsyñýz żann edérim	*ich hoffe, dies Stück wird nach Ihrem Geschmacke sein.*

شوندن بر پارچه ویره‌یمی‌می	śundán bir pārćá weréjim-mi?	*darf ich Ihnen ein Stück von diesem geben?*
کباب نصل اولمش	kebâb naβýl olmúś?	*wie finden Sie den Braten?*
پک اعلی	pek aʿlá!	*ganz vortrefflich!*
شو صغر اتندن بر پارچه‌جق قویه‌یمی طباغژه	śu βygýr etin-dén bir pārćagýq qojájym-my ṭabaǧyñyzá?	*darf ich Ihnen ein Stückchen von diesem Rindsbraten vorlegen?*
شو قیمه طعامنی نصل بولیورسگز	śu qyjmá ṭaʿāmyný naβýl bulujórsuñúz?	*wie finden Sie dieses Frikassé?*
بزلیه‌یادمی یوخسه قرنابتدمی استرسگز	bizelja-dán-my joksá qarnabyt-dán-my istérsiñíz?	*wünschen Sie Erbsen oder Blumenkohl?*
یر المالسندن ولخنه‌دن یرمیسگز	jer-elmasyndán we laḥana-dán jermisiñíz?	*essen Sie Erdäpfel und Kohl?*
شو ککلکدن بر پارچه‌جق ویره‌یمی سزه	śu keklikdén bir pārćagýq weréjim-mi sizé?	*darf ich Ihnen ein Stückchen von diesem Rebhuhn anbieten?*
شو پلیاجدن	śu piliǵdén?	*von diesem Hühnchen?*
سزه بر دلیم پصدرمه ویره‌یمی‌می	sizé bir dilím paβdyrmá weréjim-mi?	*darf ich Ihnen eine Schnitte Schinken geben?*
شو پصدرمه اعلادر بر دلیم دها ویرگ	śu paβdyrmá aʿlá-dyr; bir dilím dáha weríñ!	*dieser Schinken ist vortrefflich; geben Sie mir noch eine Schnitte!*
بو طاوق پک لذیذ بر از دها الهجغم	bu tawúq pek leẓîẓ; bir az dáha alaǵagým	*dieses Huhn ist ausgezeichnet; ich werde mir noch ein wenig nehmen.*
چوجق کباب ایله صلاطه‌یی کتور	ćoǵúq! kebâb ilé βalātajý getír!	*Garçon! bringe den Braten und den Salat!*
اشته طوز بیبر سرکه زیتون یاغی	iśté tuz, bibér, sirké, zejtûn-jaǧý!	*hier ist Salz, Pfeffer, Essig, Oel!*
خردلی بکا ویر	ḫardalý bañá wer!	*geben Sie mir den Senf!*
صلاطه‌دن بیورگ	βalāta-dán bujurúñ!	*nehmen Sie Salat!*
کرم ایدگ ارتق یمم	kerém edíñ, artýq jemém	*entschuldigen Sie, ich esse nichts mehr.*
سز اشتهاسز ییورسگز	siz iśtihāsýz jejórsuñúz	*Sie sind ein schwacher Esser.*
عفو ایدرسگز پک چوق یدم	ʿafw edersiñíz, pek ćoq jedím	*verzeihen Sie, ich habe sehr viel gegessen.*

شراب ایچمیورسگز	śarâb ićmejórsuñúz	*Sie trinken keinen Wein.*
اوغلان اغانگ قدحنه قوی	oğlán, ağanýñ qadeḫyná qoy!	*Garçon, schenke dem Herrn ein!*
پک اعلا شراب	pek adlá śarâb!	*ein ausgezeichneter Wein!*
بر قدح اریه صویی ایچرمیسگز	bir qadéḫ arpá βujú ićérmisiñíz?	*trinken Sie ein Glas Bier?*
عشقگزه ایچیورم	‹aśqyñyzá ićijórum	*ich trinke auf Ihre (Liebe) Gesundheit!*
صاغلغگزه ایچیورم	βağlyğyñyzá ićijórum	
بنده سزگ صاغلغگزه ایچرم	bén de sizíñ βağlyğyñyzá ićérim	*und ich auf die Ihrige!*
پادشاهمزگ صاغلغنه	pādiśâhymyzýñ βağlyğyná!	*auf die Gesundheit des Sultans!*
مکرم اولگز	mükerrém olúñ!	*sei bedankt!*

بو کون قهوه التی ایتدگزمی	bu gün qa'hwé altý (qa'hwaltý) etdiñízmi?	*Haben Sie heute schon gefrühstückt?*
خیر افندم دها ایتمدم	ḫair efendím, dáha étmedím	*nein, mein Herr, ich habe noch nicht gefrühstückt.*
بو قدر ارکن قهوه التی ایتمک عادتم دکل	bu qadár erkén qa'hwé altý etmék ‹ādetím dejíl	*es ist nicht meine Gewohnheit, so früh zu frühstücken.*
کلدیگگزه ممنون اولدم برلکده قهوه التی ایده‌لم	geldijiñizé memnûn oldúm, birlikdé qa'hwé altý edélim	*ich bin sehr erfreut über Ihr Kommen; so werden wir zusammen frühstücken.*
نه ایله قهوه التی ایدرسگز	né-ilé qa'hwé altý edérsiñíz?	*was nehmen Sie zum Frühstück?*
نه ایچمک استرسگز	né ićmék istérsiñíz?	*was wünschen Sie zu trinken?*
نکه حاضر ایسه	né-ki ḥāḍír isé	*was immer vorhanden ist.*
چوقولاته بیورمیسگز	ćoqolātá bujurúrmusuñúz?	*befehlen Sie Chokolade?*
قهوه‌یی زیاده حظ ایدرمیسگز	qa'hwe-jí zijādé ḥażż edérmisiñíz?	*lieben Sie mehr den Kaffee?*
بلکه بر فنجان چای استر ایدیگز	bélki bir fiṅgân ćáy istér idiñíz?	*vielleicht wünschten Sie eine Tasse Thee?*
چایی زیاده سورم	ćajý zijādé sewérim	*ich ziehe den Thee vor.*

اوشاق چای قوطوسنی چای کاسه‌سنی صو ابریغنی شکری تره یاغنی قزارمش اتمکلری کتور	uśáq! ćáy qutusunú, ćáy kjāsesiní, βû ibrīginí, śekerí, teré jaḡynẏ, qyzarmẏś etmeklerí getír!	*Bursche, bringe die Theeschachtel, den Theetopf, die Wasserkanne, den Zucker, frische Butter und geröstete Schnitten!*
افندم سزه چوق صیقندی اولیور	efendím, sizé ćoq βy- qyndẏ olujór	*ich mache Ihnen viele Umstände, mein Herr.*
استغفر الله سلطانم	'staḡfir ullâh, sulṭānẏm	*durchaus nicht, mein Herr.*
پک خاطر شناسسکز افندم	pek ḫātír-śinâs-siñíz, efendím	*Sie sind sehr freundlich, mein Herr!*
مادامکه چای حاضردر بر فنجانده اوندن بیورکز	mā-dâm-ki ćáy ḥāzír- dir, bir finǵân-da ondán bujurúñ	*da der Thee jetzt fertig ist, so belieben Sie eine Tasse zu nehmen.*
چایکز پک اعلا سودیککز اکلاشیلیور	ćayñýz pek aćlá, sev- dijiñíz añlaśylyjór	*Ihr Thee ist vortrefflich; man sieht, daſs Sie ein Liebhaber sind.*
پصدرمه‌می ساجوقمی بورکمی استرسکز	paβdyrmá-my suǵúq-mu börék-mi istérsiñíz?	*wünschen Sie Schinken, Bratwürste oder Pastetchen?*
مکرم اولکن ارتق بر شی یه‌مم بنم قهوه التیم تکمیل اولدی	mükerrém olúñ, artẏq bir śej jejémem, bením qa'hwé altým tekmíl oldú	*ich danke, ich kann nichts mehr essen; mein Frühstück ist zu Ende.*

7. Mit dem Arzte.

علتکز نه در نیچون افندم کیفکز یوقمی	ćilletiñíz né-dir? nićín efendím kejfiñíz jóq-mu?	*Wo fehlt es Ihnen?*
کیفم پک ایو دکل	kejfím pek ejí dejíl	*ich bin nicht recht wohl.*
پک خسته ایم	pek ḫastá-jym	*ich bin sehr unwohl.*
کیجه نصل ایدیکز	geǵé naβýl idiñíz?	*was haben Sie für eine Nacht gehabt?*
پک فنا جدید حرارتم وار ایدی	pek fená; ǵedîd ḥarā- retím war idí	*eine sehr schlechte; ich habe heftiges Fieber gehabt.*
لهجه‌کزده بر شی یوق	le'hǵeñizdé bir śéj jóq	*man sieht Ihnen nichts an.*
یوزکز بوزوق	beñziñíz bozúq	*Ihr Aussehen ist schlecht.*
دلکزه بقه‌یم	diliñizé baqájym!	*lassen Sie Ihre Zunge sehen!*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000030

دلگز کرلیدر	diliñíz kirlí-dir	*Ihre Zunge ist belegt.*
نره‌گز اغریور	nereñíz ag̃ryjór?	*wo fühlen Sie jetzt Schmerzen?*
نه دویه‌یورسگز کندوگزده	ne duyjórsuñúz kendiñizdé?	
باشم اغریور	baśým ag̃ryjór	*ich habe Kopfschmerzen.*
بوغازم اغریور	bog̃ázým ag̃ryjór	*ich habe Halsschmerzen.*
بر از وجع مفاصلم وار	bir áz weǵá-i mefãβilím war	*ich habe etwas Rheumatismus (Gelenkweh).*
صانجیم وار	βangýým war	*ich habe Bauchschmerzen.*
نقرس اولمشم	niqrís olmuśúm	*ich habe Gichtschmerzen.*
نه وقتدن بری راحتگز بوزلدی	ne waqytdán berí rāḥatyñýz bozuldú?	*seit wann hat sich Ihr Befinden verschlechtert?*
دون اخشامدن بری	dün aḫśamdán berí	*seit gestern Abend.*
اشتهاگز وارمی	iśtihāñýz wár-my?	*haben Sie Appetit?*
خیر افندم	ḫair efendím	*nein, mein Herr!*
باشگز دونیورمی	baśyñýz dönüjórmu?	*haben Sie Schwindel?*
معده‌گزده وجع وارمی	miʿdeñizdé weǵáʿ wármy?	*haben Sie Schmerzen im Magen?*
اغزگزده اجیلق وارمی	ag̃zyñyzdá aǵylýq wármy?	*haben Sie einen bitteren Geschmack im Munde?*
استفراغ ایتمک کلیورمی	istifrâg̃ etmék gelijórmu?	*haben Sie Brechreiz?*
استفراغ ایتدیگزمی	istifrâg̃ etdiñízmi?	*haben Sie Erbrechen gehabt?*
صوسزمیسگز	βūsúz-mu-suñúz?	*haben Sie Durst?*
حرارتگز چوقمیدر	ḥarāretiñíz ćóq-mudur?	*haben Sie viel Hitze?*
کیجه‌لری ترلرمیسگز	geǵelerí terlérmisiñíz?	*schwitzen Sie in der Nacht?*
اوکسریورمیسگز	öksürüjórmusuñúz?	*husten Sie?*
چوق توکریورمیسگز	ćoq tükürüjórmusuñúz?	*haben Sie starken Auswurf?*
قان توکریورمیسگز	qan tükürüjórmusuñúz?	*werfen Sie Blut aus?*
قولای نفس الیورمیسگز	qoláy nefés alyjórmusuñúz?	*holen Sie leicht Athem?*
حرکت ایدرمیسگز	ḥarakét edérmisiñíz?	*machen Sie sich Bewegung?*
بعض دفعه بورنگزدن قان اقارمی	bácaf-i defʿá burúnuñuzdán qan aqár-my?	*haben Sie zuweilen Nasenbluten?*
الگزی ویرگ نبضگزه باقهیم	eliñizí weríñ! nabśyñýzá [1]) baqájym!	*reichen Sie Ihre Hand her, damit ich Ihren Puls fühle.*

[1]) vulg. : navz, nybż, nymż.

نبضگز سرعتلیدر نبضگز چاپک اوریور	nabſyñýz surʿatlý-dyr nabſyñýz ćapýk wuru-jór	*Ihr Puls geht zu schnell.*
نبضگز سرتدر — حرارتلیدر	nabſyñýz sért-dir; ḥarāretlí-dir	*Ihr Puls schlägt schwer; er ist fieberhaft.*
حرارت وار ستماگز (اصتماگز) وار	ḥarārét war sitmañýz (yβytmañýz) war	*Sie haben Fieber.*
بر مسهله محتاجسگز	bir müshilé muḥtâǵ-syñýz	*Sie haben ein Abführmittel nöthig.*
شربت آلملیسگز	śerbét almalýsyñýz	
بر قاچ احتقان الگز حقنه قوللنملیسگز	bir qać iḥtiqân alýñ ḥuqná qullanmalýsyñýz	*Sie müssen Klystiere nehmen.*
سزدن بر قان المق اقتضا ایدر بر قان الدرملیسگز	sizdén bir qán almáq iqtiſâ edér bir qán aldyrmalýsyñýz	*man muſs Ihnen zur Ader lassen.*
سلوک قوملیسگز	sülúk qomalýsyñýz	*man muſs Ihnen Blutegel ansetzen.*
شمدی سزه بر رچته یازرم	śindí sizé bir rećetá jazárym	*ich werde Ihnen jetzt ein Recept schreiben.*
معالجه دن پک قورقارم	muʿāleǵedén pek qorqárym	*ich fürchte sehr die Arzneien.*
سزه بر طاتلو علاج ویررم	sizé bir tatlý ʿilâǵ werírim	*ich gebe Ihnen eine süſse Arznei.*
بو علاجی یارین صباح ایچرسگز واجراسی اولنجیه قدر چوق صو ایچگز	bu ʿilāǵý jarýn βabâḥ ićersiñíz we-iǵrā-sý olúnǵajá qadár ćoq βû ićíñ	*diese Arznei nehmen Sie morgen früh und trinken viel Wasser, bis sie Wirkung gethan hat.*
بو کون کاملاً پرهیز ایتملیسگز	bu gün kjāmiléñ perhîz etmelísiñíz	*heute müssen Sie durchaus Diät halten.*
اشته رچته اجزاجی یه کوندروب یاپدرگ	iśté rećetá eǵzāǵyjá gjönderŭp japdyrýñ!	*hier ist das Recept; schicke es in die Apotheke und lasse es machen.*
قولگزه (ایاغگزه) بر پهلوان یاقیسی وبلکه تخودیاقیسی	qoluñuzá (ajaǵyñyzá) bir pe'hlewân-jaqysý we bélki noḫûd-ja-	*es wäre gut, wenn Sie sich ein Blasenpflaster oder auch ein offenes Vesika-*

ده آچسگز ایو الور	qysý-da aćsañýz ejí olúr	*tor* [1]) *an den Arm (den Fuſs) anlegten.*
یصدق وباغ یاپمق ایچون بزلرگز وارمی	jaβdýq we bā̆g japmáq ićín bezleriñíz wármy?	*haben Sie Leinwand, um Compressen und Binden zu machen?*
نه ایچهیم	ne ićéjim?	*was soll ich trinken?*
سبزه قارشق ات صویی	sebzé qaryśýq et-βujú	*Kräuter-Bouillon.*
کونده ایکی اوچ شیشه لیموناطه ایچگز	gündé ikí üć śīśé limonātá ićíñ!	*trinken Sie zwei oder drei Flaschen Limonade im Tag!*
کندیکزی صیجاق طوتگز	kendiñizí βyǵáq tutúñ!	*halten Sie sich warm!*
ایاقلرگزی صیجاق طوتگز	ajaqlaryñyzý βyǵáq tutúñ!	*halten Sie Ihre Füſse warm!*
هفته ده ایکی اوچ دفعه حمامه کیدگز	haftadá ikí üć defʿá ḥammāmá gidíñ!	*gehen Sie zwei bis drei Mal die Woche in's Bad.*
دیشلرم اغریور	diślerím ā̆grijór	*ich habe Zahnweh.*
بر قاچ دانه بوزق اولملی	bir qać tāné bozúq olmály	*der eine oder andere (Ihrer Zähne) muſs schlecht sein.*
چورک بر دیشگز وار انی چکملی بوده قووق دیشگز وار ایچنه قورشون طولدرملی	ćürű̆k bir diśiñíz war, aný ćekméli; birdé qowúq [2]) diśiñíz war, ićiné qurśún doldurmály	*Sie haben einen verdorbenen Zahn, den man ausziehen muſs, und haben auch einen hohlen Zahn, den man plombiren muſs.*
دیشگز بسبتون چوریمش اکسر اویله براغورسگز او برلرینه دخی سرایت ایدر	diśiñíz büs-bütű̆n ćürümű̆ś; ejér ő̆jle brā̆gyrsañýz [3]), o birlerine dáḥy sirājét edér	*Ihr Zahn ist durch und durch kariös; wenn Sie ihn drinnen lassen, wird er einen nach dem andern verderben.*
بو صورتده چکگز	bu βūretdé ćekíñ!	*in diesem Fall ziehen Sie ihn aus!*

[1]) das durch eine eingeführte Erbse (noḫûd) offen gehalten wird. — [2]) vulg. für اویوق oyúq *hohl.* — [3]) براقمق Aor. braqýr, brā̆gýr, brā̆gár.

خسته نصل	ḫastá naβýl?	*Wie geht's dem Kranken?*
دوندن چوق ایودر	dündén ćoq ejí-dir	*er ist viel besser als gestern.*
معالجه تأثیر ایتدی	mucālegé te'eſîr etdí;	*die Arznei hat gewirkt; ich*
طبق تنبیهکز اوزره	ṭibq-i tenbīhiñíz üz-	*habe mich genau an Ihre*
حرکت ایتدم	ré ḥarekét etdím	*Vorschrift gehalten.*
اصابت خسته لغکز	iβābét : ḫastalyḡyñýz	*um so besser; Ihre Krank-*
چوق سورمیوب	ćoq sürmejŭp inśa'l-	*heit wird nicht lange*
انشاالله قریبا افاقت	lâh qarībéñ ifāqát	*dauern, und, so Gott*
بولورسکز	bulúrsuñúz	*will, werden Sie bald*
		gesund sein.
سزده ارتق وسوسه	sizdé artýq weswesé	*in Ihrem Zustande ist*
ایدهجک هیچ بر	edeǵék hîć bir śéj	*nichts Beunruhigendes*
شی قالمدی	qalmadý	*mehr.*
بر قاچ کون دها پرهیز	bir qáć gŭn dáha per-	*beobachten Sie noch einige*
ایدکز بعده یه	hîz edíñ, baʿdehŭ	*Tage Diät, und Sie*
ایشکزه دوام ایده	jiné iśiñizé dewâm	*werden dann wieder*
بیلورسکز	edé bilírsiñíz	*Ihre Geschäfte besorgen*
		können.

8. Auf der Reise.

بوندن بروسهیه قاچ	bundán burusajá qać	*Wieviel Stunden sind es*
ساعتدر	sāʿát-dyr?	*von hier bis Brussa?*
اللی درت ساعت	ellí dört sāʿát	*54 Stunden.*
یولی ایومیدر	jolú ejí-mi-dir?	*ist der (sein) Weg gut?*
یول پک اویغونسزدر	jol pek uyḡunsúz-dur	*der Weg ist höchst ungünstig.*
عربهدن اولقدر	ʿarabadán ol-qadár	*ich bin des Wagens so müde,*
اوصاندم که اورایه	oβandým-ki orajá-	*daſs ich bis dahin zu*
قدر ییلن کتمک	qadár jaján gitmék	*Fuſse gehen möchte.*
استیورم	istejórum	
یورویهرک کتمکزی	jürüjerék gitmeñizí	*zu Fuſse zu gehen, kann*
تنسیب ایتمم	tensîb etmém, ćŭnki	*ich Ihnen nicht rathen,*
چونکه یول اوزرنده	jol üzerindé bir me-	*da Sie unterwegs einmal*
بر محلده بیتوتت	ḥall-dá bejtūtét et-	*übernachten müssen und*
ایتمکزی اقتضا ایدر	meñíz iqtiſâ edér,	*die Herbergen sehr*
لوقانطهلر ایسه پک	loqantalár isé pek	*schlecht sind.*
اویغونسزدر	uyḡunsúz-dur	

بن يول يوريمكه الشغم كونلرده اوزوندر صباحلين اركندن يوله چقسه‌م اوچ كونده واصل اولورم	ben jol jürümejé alyśyḡým, günlér-de uzún-dur; βabāḥláyn erkendén jolá ćyqsám, üć gündé wāβíl olúrum	*ich bin ein guter Fuſsgänger, und die Tage sind lang; wenn ich mich Morgens früh auf den Weg mache, so komme ich in drei Tagen an.*
اوچ كونده واره‌مزسڭز	üć gündé warámazsyñýz	*in drei Tagen können Sie nicht hinkommen.*
يول اوزرنده چاى وارمى كچيله‌جك	jol üzerindé ćay wármy gećileǵék	*gibt es unterwegs einen Fluſs zu übersetzen?*
چاى دكل بر سيل اقار كه كچمسى پك مخاطره‌ليدر خصوصا بو اثناده قارلرڭ اريمسيله زياده جوشقوندر	ćay dejíl, bir sejl aqár, ki gećmesí pek muḫāṯaralý-dyr, ḫuβūβá bu eſnā-dá qarlarýñ erimesīlé zijādé ǵośqún-dur	*es ist kein Fluſs; ein Strom flieſst (dort), den zu überschreiten sehr gefährlich ist; zumal in dieser Jahreszeit ist er wegen des Schneeschmelzens sehr angeschwollen.*
اكر استرسڭز شهر مزبوره كتمك ايچون كرا ايله بر باركير طوتڭ	ejér isterseñíz, śehír-i mezbūrá gitmék ićín kirâ ilé bir bārgîr tutúñ	*wenn Sie wünschen, so nehmen Sie, um nach der genannten Stadt zu kommen, ein Miethpferd.*
باركير اوزرنده يولجيلق ايتمكى سومم	bārgîr üzerindé jolǵulúq etmejí sev-mém	*ich liebe es nicht, zu Pferde zu reisen.*
اويله ياپمقدن ايسه پوسته عربه‌سيله كيدرم	ő́jle japmaqdán isé postá ‹arabasīlá gidérim	*ich ziehe es vor, mit dem Postwagen zu gehen.*
ادم باشنه قاچ غروش الورلر بيلورميسڭز	ādém baśyná qać ḡurûś alyrlár, bilírmisiñíz?	*wieviel nimmt man für die Person, wissen Sie es?*
التمش فرانقه‌در	altmýś franqá-dyr	*es macht sechzig Franken.*
يولى قاچ كون سورر	jolú qać gün sürér?	*wieviel Tage ist man unterwegs?*
بش كون لكن كيجه‌لرى كيدلمز	beś gün, lākín geǵelerí gidilméz	*fünf Tage, aber des Nachts wird nicht gefahren.*
بوندن چاپك كيدلمك محالدر	bundán ćapýk gidilmék muḥâl-dyr	*man kann nicht schneller fahren.*
يولى كوزلدر واعلا قالدرم ياپلمشدر	jolú güzél-dir we a‹lá qaldyrým japylmýś-dyr	*die Straſse ist schön und vortrefflich gepflastert.*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000035

يول اوستنده هيچ طاغ يوقمی	jol üstündé hîć dag̃ jóq-mu?	*gibt es unterwegs keine Berge?*
خير طاغلر اوزاقدن كورينور	ẖair, dag̃lár uzaqdán gjörünűr	*nein, die Berge sieht man nur aus der Ferne.*
پوستهلر اهتماملیمی	postalár i'htimāmlý-my?	*sind die Posten gut bedient?*
غايت دقت واهتماملیدر زيرا يول پك ايشلكدر	g̃ājét diqqét we i'htimāmlý-dyr, zīrâ jol pek iślék-dir	*sehr pünktlich und gut bedient, weil die Straſse sehr belebt ist.*
اكر رفاقت ايتمك استرسكز مشتركا مصرف ايدهرك يولجيلق ايدرز	ejér rifāqát etmék isterseñíz müšterikéñ maβráf ederék jolǵulúq edériz	*wenn Sie von der Gesellschaft sein wollen, so machen wir die Reise auf gemeinschaftliche Kosten.*
سزك كبی بر ذاته رفاقت ايدهرك يولجيلق ايتمك بكا غنيمتدر ممنونا قبول ايدرم	sizíñ gibí bir ṣātá rifāqát ederék jolǵulúq etmék bañá g̃anīmét-dir; memnūnéñ qabûl edérim	*mit einer Person Ihres gleichen in Gesellschaft zu reisen, ist für mich ein Vergnügen; ich nehme es mit Dank an.*
بنده كز دخی غايت محظوظ اولدم چونكی (رفيق اولميهرق) يالكزجه يولجيلق ايتمكدن خوشلنمم	bendeñíz dáḥy g̃ājét maḥžûž oldúm, ćűnki (refîq olmajaráq) jalyñyzǵá jolǵulúq etmekdén ẖoślanmám	*ich (Ihr Diener) bin darüber auch sehr erfreut, da mir das Alleinreisen (ohne Gefährten) kein Vergnügen macht.*
طولمش عربهسيلهمی كيدهلم يوخسه مستقل پوسته عربهسيلهمی	dolmúš ʿarabasílá-my gidélim, joksá mustaqíll postá ʿarabasílá-my?	*gehen wir mit der Diligence oder mit der Extrapost?*
پوسته عربهسيله كيتسك دها ايو اولور	postá ʿarabasílá gitsék, dáha ejí olúr	*es wäre besser, wenn wir mit der Post gingen.*
اورتالق اغارمزدن يوله چيقهلم	ortalýq ag̃armazdán jolá ćyqálym	*mit Tagesanbruch wollen wir uns auf den Weg machen.*
خرسز قورقوسی يوقی	ẖyrsýz qorqusú jóq-mu?	*hat man keine Räuber zu fürchten?*
يوغكزدی يول پك امينلر اويله بر جاده در كه كيجه	jog̃uñuz'dú, jol pek emîn-dir; ő̈jle bir ǵāddé-dir, ki geǵé	*nein, der Weg ist sehr sicher; es ist eine so belebte Straſse, daſs Tag*

وكوندز عربه‌لر اكسك اولمز	we gündűz ‹arabalár eksík olmáz	*und Nacht die Wagen nicht aufhören.*
باركيرلرى قوشديلر بينه‌لم سوريجى بكله‌يور	bārgīrlerí qośdulár; binélim! sürüǵű beklejór	*die Pferde sind angespannt; laſst uns einsteigen, der Postillon wartet.*
پك اغر كيده‌يورز	pek aḡýr gidejóruz	*wir kommen sehr langsam vorwärts.*
صنديغم ايو باغلوميدر	βandyḡým ejí baḡlýmy-dyr?	*ist mein Koffer gut festgebunden?*
اوت افندم ايپلرى پك صيقيدر	ewét efendím, iplerí pek βyqý-dyr	*ja wohl, mein Herr; die Stricke sind sehr fest.*
سوريجى سنى كوره‌يم چاپك كيدوب غيب ايتديكمز وقتى قزانه‌لم اويومغه كلمزها	sürüǵü! sení gjöréjim! ćapýk gidíp ḡaib etdijimíz waqytý qazanálym! uyumaḡá gelméz hâ!	*Postillon! Laſs sehen, was du kannst! fahre schnell und hole ein, was wir verloren haben! Zum Schlafen ist keine Zeit.*
افندم بوندن چاپك كيديله‌مز ديم‌ديك بر طاغڭ اتكنه كلدك اطرافمز اوچورمدر	efendím, bundán ćapýk gidilémez: dim-dík bir daḡýñ etejiné geldík, aṯrāfymýz ućurúm-dur	*meine Herren, schneller fahren kann man nicht; wir sind an den Abhang eines sehr steilen Berges gekommen; zur Seite ist ein Abgrund.*
عربه‌نڭ قپوسنى اچ چيقه‌جغز	‹arabanýñ qapusunú áć: ćyqaǵaḡýz	*mache die Wagenthüre auf, wir wollen aussteigen.*
باركيرلرى بوراده دكشدره‌جكم	bārgīrlerí buradá dejiśdireǵejím	*ich will hier die Pferde wechseln.*
سوريجى عربه‌يه نه وقت بينه‌جكز	sürüǵű, ‹arabajá ne waqýt bineǵejíz?	*Postillon, wann können wir einsteigen?*
نه وقت استرسڭز	ne waqýt isterseñíz	*wann Sie wünschen.*
سوريجى باركيرلر حاضرمى	sürüǵű, bārgīrlér ḥāfírmi?	*Postillon, sind die Pferde bereit?*
اوت افندم شمدى يوله چيقارز	ewét efendím, śindí jolá ćyqáryz	*ja wohl, mein Herr, wir werden uns sogleich aufmachen.*
بنى بكلتمه وقت كچدر كيجه يولجيلغندن حظ	bení beklétme! waqýt géćdir; geǵé jolǵuluḡundán ḥażż et-	*lasse mich nicht warten; es ist spät; ich reise nicht gern in der Nacht,*

ایتمم خصوصا مهتاب (ماه‌تاب) اولمدیغی وقت	mém, ḫuβūβá mi'htâb (mâh-i-tâb) olmadyḡý waqýt	*zumal wenn kein Mondschein ist.*
هایدی سوریجی سوره‌لم	haydí sürüǵü, sürélim!	*munter, Postillon! Auf den Weg!*
پک چاپک کیده‌مم بارگیرلر حاضر دکل	pek ćapýk gidémem, bārgīrlér ḥāʃír dejíl	*ich kann nicht schneller machen; die Pferde sind nicht bereit.*
بو نصل شی پوسته‌جی یه شکایت ایده‌جکم	bu naβýl śéj? postaǵyjá śikjājét edeǵejím	*was ist das? ich werde mich beim Postmeister beklagen.*
بوندہ بنم قباحتم یوق اشته پوسته‌جی کندوسنه سویله‌یک	bundá bením qabāḥetím joq; iśté postaǵý, kendisiné söjlejíñ	*daran bin ich nicht Schuld; hier ist der Postmeister, sprechen Sie mit ihm selbst!*
خذمتمز لائقیله کورلمدیکندن طوغریسی پک تعجب ایده‌یورم	ḫiśmetimíz lā'iqīlá gjörülmedijindén dogrusú pek teʿaǵǵüb edejórum	*ich wundere mich sehr, daſs wir nicht bedient werden, wie es sich gehört.*
سزی بکلتدیکمی عفو ایدڭز عربه‌ڭز اغر وپک یوکلو اولدیغندن بر بارگیر علاوه‌سی لازم کلدی کتورمك ایچون آدم کوندردم	sizí bekletdijimí ʿafw edíñ; ʿarabañýz aǧýr we pek jüklü olduǧundán bir bārgîr ʿilāwesí lāzím geldí, getirmék ićín ādém gjönderdüm	*ich bitte um Verzeihung, daſs ich Sie warten lasse; aber da Ihr Wagen zu schwer und sehr belastet ist, so ist ein Vorspann-Pferd nothwendig; ich habe Jemanden darum geschickt.*
اویله ایسه اوچ بارگیر قوشده بر ان اول یوله چیقار	öjle isé üć bārgîr qóśda bir ân ewwél jolá ćyqár	*wenn es so ist, so spannen Sie drei Pferde vor und lassen Sie uns so bald als nur möglich abfahren.*
بوندن اوتده دها قاچ ساعت یولمز وار	bundán ötejé dáha qać sāʿát jolumúz war?	*wieviel Stunden Wegs haben wir noch zu machen?*
منزل حسابیله بش ساعت لکن راحت راحت ایکی ساعتده اله بیلورز	menzíl ḥisābīlá beś sāʿát, lākín rāḥát rāḥát ikí sāʿatdá alá bilíriz	*nach der Postrechnung fünf Stunden, aber wir können es ganz bequem in zwei Stunden machen.*

كمرك يرينه كلدك صندقلرمزى يوقلیه‌جقلردر	gjömrük jeriné geldík, βandyqlarymyzy joqlajaġaqlárdyr	*wir sind bei der Zoll-Barrière angelangt; man wird unsere Koffer untersuchen.*
يازيجى كلور اختارلرمزى ويره‌لم	jazyġy gelír; ʿanaḫtārlarymyzy werélim!	*der Schreiber kommt, geben wir ihm unsere Schlüssel!*
رسمى كمركه دائر بر شيئكز وارمى	resmí gjömrüjé dā'ír bir śejiñíz wár-my?	*haben Sie etwas Steuerbares?*
خير افندم باقك ارايك	ḫair efendím, baqyñ arajyñ!	*nein, mein Herr; sehen Sie selbst und untersuchen Sie!*
يوقلمغه حاجت يوق افاده‌كز كافيدر	joqlamāġá ḥāġét joq, ifādeñíz kjāfî-dir	*es ist nicht nöthig zu untersuchen; Ihre Erklärung genügt.*
شكرلر اولسون كدرسزجه واصل اولدق	śükürlér olsún, kedersizġé wāβíl oldúq!	*Gott sei Dank, wir sind ohne Unfall angekommen!*
سوريجى بزى ايو بر لوقانطه‌يه كوتور	sürüġü, bizí ejí bir loqantajá gjötür!	*Postillon, fahre uns in ein gutes Gasthaus!*
پك ايو افندم لكن سوريجى‌يى خاطردن چيقارميكك	pek ejí efendím, lākín sürüġüjü ḫāṭirdán ćyqármajyñ!	*sehr wohl, mein Herr, aber vergessen Sie den Postillon nicht!*
آل باخشيشنى ارقه داشكه سويله كه پاره‌يى صاقنمه درت نعل كوترملى	ál baḫśīśiñí; arqadaśyñá söjlé ki parajy βaqynmám, dört nacl gjötürméli	*da, nimm das Trinkgeld! Sage deinem Kameraden, daſs ich das Geld nicht spare; er soll mich schnell führen.*
باش اوستنه سويلرم افندم وانى شمدى سزه كوندرم	baś üstüné söjlérim, efendím, we anỳ śindí sizé gjöndérim	*ich werde es ihm gewiſs sagen und ihn sogleich zu ihnen schicken.*

شو اوك كورينشى اپ ايوجه كوزل عجبا بزى بو كيجه مسافره قبول ايدرلرمى	śu ewíñ gjörünüśü ep ejiġé güzél; ćagabá bizí bu gegé müsāferetéñ qabûl ederlér-mi	*Dies Haus hat ein recht gutes Aussehen; vielleicht nimmt man uns hier gastfreundlich auf für diese Nacht.*
قپويى چاله‌لم	qapujú ćalálym!	*laſst uns an die Thüre klopfen!*

كيمدر او	kím-dir ó?	*wer ist da?*
باقسكزا دوستم	baqsañýz-ā dōstúm!	*Gut-Freund!*
نه استرسكز	ne istérsiñíz?	*was wollt Ihr?*
بز يولجى ايز يولمزى غيب ايتدك عربه‌مز دخى شوراجقده قيرلدى هواده پك اويغنسز رجا ايدرز بزه بر صيغنه‌جق بر كوسترك	biz jolǵú-juz; jolumuzú ǧaib etdík; ‹arabamýz dáḫy śuraǵyqdá qyryldý; hawâda pek uyǧunsúz; reǧâ edériz: bizé bir βyǧynaǵáq jer gjösteríñ	*wir sind Reisende; wir haben den Weg verloren, und unser Wagen ist hier in der Nähe gebrochen; auch ist das Wetter unfreundlich; wir bitten Sie, uns einen Zufluchtsort zu geben.*
افندم خوش كلديكز صفا كلديكز باشكزه كلن قضادن مكدر اولدم لكن اونوتدرمغه الدن كلديكى قدر چالشورم	efendím ḫoś geldiñíz, βefâ geldiñíz! baśyñyzá gelén qaſā-dán mükeddér oldúm, lākín onutdurmaǧá el-dén geldijí qadár ćalyśýrym	*seien Sie willkommen, meine Herren! das Unglück, das Sie betroffen hat, schmerzt mich sehr, aber ich werde Alles thun, um es sie vergessen zu machen.*
حقمزده اولان بويله همت ومروتكزدن غايت ممنون اولدق بو بابده كمال مرتبه تشكر ايدرز	ḥaqqymyzdá olán böjle himmét ü mürüwwetiñizdén ǧājét memnûn oldúq, bu bābdá kemâl-i mertebé teśekkűr edériz	*wir sind sehr verbunden für die uns erwiesene Freundlichkeit und Edelmuth; wir sind dafür zur höchsten Dankbarkeit verpflichtet.*

Eisenbahn.

نه وقت كيده‌جكز	né waqýt gidéǧejíz?	*Wann werden wir abfahren?*
بش دقيقه‌دن يوله چيقه‌جغز	beś daqīqedén jolá ćyqaǵaǧýz	*wir werden in fünf Minuten abfahren.*
بو طاقم (بابت) اون دقيقه‌دن قالقار	bu taqým (bābét) on daqīqe-dén qalqár	*dieser Zug geht in zehn Minuten ab.*
بو عربه‌لر اون دقيقه‌يه قدر يوله جيقه‌جقدر	bu ‹arabalár on daqīqejé-qadár jolá ćyqaǵáq-dyr	
چابك تذكره‌كزى الك	ćapýk teśkereñizí alýñ!	*nehmen Sie schnell Ihre Karte!*
نه يرطوته‌جقسكز	ne jér tutaǵáqsyñýz?	*was für einen Platz nehmen Sie?*

الك (ايكنجى) دائرەدن بر ير طوتارم	ilk (ikinǵí) dā'ire-dén bir jér tutárym	*ich nehme einen Platz erster (zweiter) Klasse.*
اوچنجى دائرەنڭ عربەسيله كيدرز	üćünǵü̈ dā'ire-níñ ‹arabasīlá gidériz	*wir fahren mit einem Wagen dritter Klasse.*
افندم نه يوكڭز وار	efendím né jük-üñü̈z war?	*was haben Sie für Gepäck, mein Herr?*
بر صندق ايله ايكى توبره	bir βandýq ilé ikí torbá	*einen Koffer und zwei Reisesäcke.*
بيورڭ عربەيه كيرڭ	bujurúñ ‹arabajá giríñ!	*belieben Sie einzusteigen!*
كيرڭ اغالر	giríñ ag̅alár!	*steigen Sie ein, meine Herren!*
يوله چيقەجق نشان ويريليور	jolá ćyqaǵáq niśân werilijór	*das Zeichen zur Abfahrt wird gegeben.*
كيدەيورز	gidijóruz	*wir setzen uns in Bewegung.*
تمام ايكى ميل آلدق	temâm ikí mîl aldýq	*wir haben gerade zwei Meilen gemacht.*
دقيقەده بر بچوق ميل اليورز	daqīqedé bir bućúq mîl alyjóruz	*wir machen $1^1/_2$ Meile in der Minute.*
بو چاپقلقدن قورقەيورم	bu ćapyqlyqdán qorqyjórum	*ich fürchte eine solche Geschwindigkeit.*
بن چاپك كتمكدن خوشلنورم	ben ćapýk gitmekdén ḫoślanýrym	*ich liebe das Schnellfahren.*
ماكينەلرڭ قوّتى نقدردر	makīnalarýñ quwwetí né-qadár-dyr?	*wie groſs ist die Kraft der Maschinen?*
هر برى اوتوز باركير قوتندەدر	her birí otúz bārgîr quwwetindé-dir	*jede hat 30 Pferdekraft.*
اشته برنجى موقفه واصل اولدق	iśté biringí mewqifé wāβíl oldúq	*wir sind bei der ersten Station angekommen.*
بوراده نقدر وقت قالەجغز	buradá né-qadár waqýt qalaǵag̅ýz?	*wie lange halten wir hier?*
بش دقيقەدن زياده طورميوز	beś daqīqedén zijādé durmájyz	*wir halten nicht länger als fünf Minuten.*
شمدى نردەيز	śindí neredé-jiz?	*wo sind wir jetzt?*
كوپريدن كچيورز	kjöprüdén gećijóruz	*wir passiren eine Brücke.*
شو كورينن نەدر	śu gjörünén né-dir?	*was ist das, was man dort sieht?*
ير التندن يولدر	jer altyndán jól-dur	*es ist ein Tunnel.*
قرانلقده ايز	qaranlyq-dá-jyz	*wir sind im Finstern.*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000041

چاپق طیشاری چیقارز	ćapýk dyšarý ćyqáryz	*wir werden bald wieder draußen sein.*
بوندن صکره ایکی منزل دها وار	bundán βoñrá ikí menzíl dáha war	*nach dieser haben wir nur noch zwei Stationen.*
بو صوک منزلدر	bu βoñ menzíl-dir	*dies ist die letzte Station.*
اشته اینه‌جک یره کلدک	išté inegék jeré geldík	*nun sind wir im Bahnhof angekommen.*
عربه‌نک قپوسنی اچک چیقه‌جغز	ʿarabanýñ qapusunú aćýñ! ćyqaġāġýz	*öffnen Sie die Wagenthüre! wir wollen aussteigen.*
تذکره‌کزی کیری ویرکز افندم آلک	teṣkereñizí gerí weriñíz efendím! alýñ!	*geben Sie Ihr Billet zurück, mein Herr! hier, nehmen Sie es!*
اشیامزی آلهلم	eśjāmyzý alálym!	*holen wir unsere Sachen!*

9. Seereise.

کمینک قپودانی نره‌ده	geminíñ qapudāný neredé?	*Wo ist der Schiffskapitän?*
افندم بنده‌کزم	efendím, bendeñíz-im	*ich bin es, mein Herr.*
لوندره‌یه‌می کیده‌یورسکز	londra-já-my gidijórsuñúz?	*fahren Sie nach London?*
بیروده‌می دونیورسکز	bejrūdá-my dünüjórsuñúz?	*fahren Sie nach Beirut zurück?*
اوت افندم یوکمی المشم بر از صغره الهجغم وهوا مساعد اولدیغی کبی حرکت ایده‌جکم	ewét efendím, jükümü almyśým, bir áz βafrá alaġāġým, we hawâ müsāʿíd oldugú gibí ḥarekét edegejím	*ja, mein Herr; ich habe meine Ladung eingenommen; ich werde noch ein wenig Ballast einnehmen und unter Segel gehen, sobald der Wind günstig ist.*
کیجه یاریسنده قالقارم	gegé jarysyndá qalqárym	*ich fahre um Mitternacht ab.*
یارین صباح ساعت بشده	jarýn βabâḥ sāʿát beśdé	*morgen früh um fünf Uhr.*
یولجیلرکز وارمی	jolġularyñýz wár-my?	*haben Sie Passagiere?*

يولجيلرك نولى نقدر نه قدر نولن استرسكز	jolǵularýñ nawlý né-qadár? né-qadár nawlún[1]) istérsiñiz?	*wieviel beträgt der Fahrpreis?*
ايكى يوز فرانقدر	ikí jüz fránq-dyr	*zweihundert Francs.*
پك بهالو	pek pahalý!	*das ist sehr theuer!*
بو صورتده سزكله يولجيلق ايده‌مم	bu βūretdé sizíñ'lé jolǵulúq edémem	*auf diese Weise kann ich nicht mit Ihnen reisen.*
ليمانده بشقه كمى يوقمى	līmandá baśqá gemí jóq-mu?	*liegt kein anderes Schiff im Hafen?*
اولمامق كرك	olmamáq gerék	*ich glaube nicht.*
پوسته كميسى يارين صباح كيده‌جكدر بنده انكله كيدرم	postá-gemisí jarýñ βabâḥ gideǵék-dir, bén-de anýñ-lá gidérim	*das Postschiff geht morgen früh ab; ich werde mit demselben fahren.*
دها ايو اولسون الله توفيق وسلامت ويرسون	dáha ejí olúr; allâh tewfîq ü selāmét wersín!	*um so besser; Gott gebe Ihnen eine glückliche Reise!*
سزده اوغورلر اولسون	sizé-de oǧūrlár olsún!	*Ihnen desgleichen!*
پوسته كميسنك نولى نقدردر	postá-gemisiníñ nawlý né-qadár-dyr?	*was kostet die Ueberfahrt auf dem Postschiff?*
اوتوز فرانقدر	otúz fránq-dyr	*dreifsig Francs.*
سفره خرجى‌ده بونك ايچنده‌مى	sufrá ḫarǵý-da bunúñ iǵindé-mi?	*ist der Tisch dabei inbegriffen?*
اوت افندم شرابدن ماعدا	ewét efendím, śarābdán mā-ʿadâ	*ja wohl, mein Herr, Wein ausgenommen.*
قاچ كونده اثينايه واررز	qaǵ gündé aʃína-já waryryz?	*in wieviel Tagen werden wir nach Athen kommen?*
شمدى يينه لوقانطه‌يه كيدوب اشيامى قالدرملى‌يم	śindí jiné loqantajá gidíp eśjāmý qaldyrtmalý-jym	*ich mufs jetzt in's Gasthaus zurückgehen und meine Sachen holen.*
اشيام ايكى صندق ايله بر توبره در	eśjâm ikí βandýq ilé bir torbá-dyr	*mein Gepäck besteht aus Koffer und Sack.*
كمركده صندقلركزى باقدرديكزمى	gjömrük-dé βandyqlaryñyzý baqdyrdyñýz-my?	*haben Sie Ihre Koffer auf dem Zollamt untersuchen lassen?*

[1]) نول nawl u. نولن od. نولون nawlún (griech. *ναῦλον*) *Schiffsfracht, Frachtgeld.*

خیر	ẖair	*noch nicht.*
وقت کچرمیک کمی یارم ساعتدن قالقهجق	waqýt gećírmejíñ! gemí jarým sāʿat'dán qalqaǵáq	*verlieren Sie keine Zeit! das Schiff wird in einer halben Stunde abfahren.*

روزکار سرین اسهیور	rūzgjâr serín essijór	*Der Wind weht frisch.*
روزکار ینه مخالف	rūzgjâr jiné muẖālíf	*der Wind ist immer widrig.*
غالبا فرطنه چیقهجق	ǧālibá fyrtyná ćyqaǵáq	*vielleicht werden wir einen Sturm haben.*
روزکار غایت شدید اسهیور دکز پک سرت	rūzgjâr ǧājét śedîd essijór; deñíz pek ·rt	*der Wind bläst sehr heftig; die See geht hoch.*
قمرهیه اینهجکم راحتم یوق	qamarajá ineǵejím; rāẖatým joq	*ich werde in die Kabine hinabgehen; mir ist nicht wohl.*
نه کز وار	ne-ñíz war?	*was haben Sie?*
باشم وبلم اغریور همان قی ایدهجکم	baśým we belím āgryjór; hemân qajj edeǵejím	*ich habe Kopfweh und Schmerzen in der Seite; sogleich werde ich mich erbrechen.*
دکزده چوق وقت بولنور ایسهم دکز بنی طوتار	deñizdé ćoq waqýt bulunúr isém, deñíz bení tutár	*wenn ich lange auf der See bleibe, bekomme ich die Seekrankheit.*
دکز یاتدی	deñíz jatdý	*das Meer hat sich beruhigt.*
روزکار دخی قالدی	rūzgjâr dáẖy qaldý	*der Wind hat sich auch gelegt.*
نرهده ایز	neredé-jiz?	*wo sind wir jetzt?*
یقینده قیی یی کورز	jaqyndá qyjy-jý gjörű-rüz	*wir werden bald die Küste sehen.*
اشاغی طرفده کوردیکمز قره دکلمی	aśaǧý ṭarafdá gjördüjümű̈z qará dejíl-mi?	*ist das nicht Land, was man dort unten sieht?*
اویله اولملی قریبا واصل اولورز	őjle olmály; qarībéñ wāβíl olúruz	*es wird so sein; wir werden bald ankommen.*
روزکار اسمسنه کوره در	rūzgjâr essmesiné gjöré-dir	*das hängt vom Winde ab.*
اکر روزکار بویله مساعد اولور ایسه ایکی ساعته قدر یتشورز	ejér rūzgjâr bőjle müsāʿíd olúr isé, ikí sāʿatá qadár jetiśíriz	*wenn der Wind so günstig bleibt, so werden wir in zwei Stunden ankommen.*

اشیایی کمیده براقملی	eśjājý gemidé braqmály	*das Gepäck müssen wir an Bord lassen.*
اشته واصل اولدق صندالله کیره‌لم	iśté wāβíl oldúq; βandalá girélim!	*nun sind wir angekommen; steigen wir in's Boot!*

10. Im Gasthause.

اوغلان بول توبره‌سنی صندوغمی اوطه‌مه کتور	oglán! jol-torbasyný βandygymý odamá getór!	*Kellner, bringe meinen Reisesack und meinen Koffer auf mein Zimmer!*
اوشاق بارکیری عربه‌دن چیقار وعربه‌یی عربه‌لغه چک	uśáq! bārgīrí ‹arabadán éyqár, we ‹arabajý ‹arabalygá éek!	*Bursche, spanne das Pferd aus und bringe den Wagen in die Remise!*
بارکیرمه بر از یولاف ایله بر از اوت ویر	bārgīrimé bir áz juláf ilé bir áz ót wer!	*gib meinem Pferde ein wenig Hafer und ein wenig Heu!*
اندن صکره نعلبنده کوتور نعللتدر	andán βoñrá nalbendé gjötür, nallatdýr!	*dann führe es zum Hufschmied und lasse es beschlagen!*
افندم کیجه پورادەمی قاله‌جقسکز	efendím gegé buradámy qalagáqsyñýz?	*mein Herr, werden Sie die Nacht hierbleiben?*
اکر یتاغکز وار ایسه قالورم	ejér jatagyñýz war isé qalýrym	*wenn Sie ein Bett haben, bleibe ich da.*
اعلا اوطه‌لر ایله تمیز دوشکلرمز وار	adá odalár ilé temíz döśeklerimíz war	*wir haben schöne Zimmer und reine Betten.*
یتاغمز چوق وار قنغیسنی استرسکز الکن	jatagymýz çóq war, ḥangysyñý istérseñiz alýñ!	*wir haben viele Betten; wählen Sie, welches Sie wollen!*
ایجار ایچون اوطه‌لر بولنورمی	īgâr iéín odalár bulunúr-mu?	*haben Sie Zimmer zu vermiethen?*
اوت افندم بیوک وکوچک اوطه‌لرمز واردر	ewét efendím, büjük ü küéük odalarymýz wár-dyr	*ja, mein Herr, wir haben grofse und kleine Zimmer.*
دوشنمه‌مش ودوشنمامش الده حاضر ایجار اولنه‌جق اوطه‌لرمز واردر	döśenmíś we döśénmemíś eldé ḥāzír īgâr olunagáq odalarymýz wár-dyr	*wir haben möblirte und unmöblirte Zimmer jeden Augenblick zu vermiethen.*

الت قاتڭ اوڭ طرفنده‌كی اوطه‌یی كورمك ممكنمیدر	alt qat-ýñ öñ ṯarafyndáki odajý gjörmék mümkín-mi-dir?	*kann man nicht das vorderseitige Zimmer im unteren Stockwerk sehen?*
او اوطه كرایه ویرلدی لكن باغچه اوزرینه ناظر دیكر بر كوزل اوطه‌مز وار	o odá kirājá werildí, lākín bāḡćé üzeriné nāżír dīgér bir güzél odamýz war	*dies Zimmer ist vermiethet, aber wir haben ein anderes Zimmer mit der Aussicht auf den Garten.*
انی كوستر اوده ایشمه كلور	aný gjöstér! ó-da iśimé gelír	*zeigen Sie es mir; auch dieses paſst für mich.*
بو اوطه‌نڭ آیلغی نقدر	bu odanýñ aylyḡý néqadár?	*wieviel macht die Monatsmiethe für dies Zimmer?*
یوز اللی فرانقدر	jüz ellí fránq-dyr	*150 Francs.*
پك فاحش كونده بش فرانقه كلیور	pek fāḥíś, gündé beś franqá gelijór	*das ist übertrieben; es kommt ja täglich auf 5 Francs.*
اوت افندم لكن كونده بش فرانق پك اهون بهادر	ewét efendím, lākín gündé beś franq pek e'hwén pahá-dyr	*ja, mein Herr, aber fünf Francs für den Tag ist ein sehr niedriger Preis.*
اوطه‌یی بكندم لكن بهاسندن چكینیورم	odajý bejendím, lākín pahasyndán ćekinijórum	*das Zimmer gefällt mir, aber der Preis erschreckt mich.*
صوڭ بهاسی بومیدر	βoñ pahasý bú-mu-dur?	*ist dies der äuſserste Preis?*
اوت بر حبه‌سنی تنزیل ایده‌مم وبو بهایه بشقه یرده بوندن ایوسنی بوله‌مزسڭز	ewét, bir ḥabbesiní tenzîl edémem, we bu pahajá baśqá jerdé bundán ejisiní bulámazsyñýz	*ja, ich kann nicht das Geringste nachlassen, und um diesen Preis können Sie anderwärts kein besseres finden.*
مسافره عمومی سفره‌ڭز وارمی	müsāferé ʿumūmî sufrañýz wár-my?	*halten Sie Table d'Hôte?*
اوت افندم وطعاممز دائما دوزكوندر چونكه بورایه پك چوق معتبر ذاتلر كلور كیدر	ewét efendím, we ṯaʿāmymýz dā'imá düzgűn-dür, ćűnki burajá pek ćoq müʿtebér ṣātlár gelír gidér	*jawohl, mein Herr, und unsere Tafel ist immer auf's beste versehen, da hier sehr angesehene Personen ein- und ausgehen.*
اخشام طعامی ساعت قاچده‌در	aḫśám ṯaʿāmý sāʿát qaćdá-dyr?	*um welche Stunde wird zu Nacht gespeist?*
ساعت اونده	sāʿát on-dá	*um zehn Uhr.*

پک کچ بن اوطه‌مده یالڭزجه یرم نه طعامڭز وار	pek géć; ben odamdá jalyñyzǵá jérim; ne ṯaʿāmyñýz war?	*das ist zu spät; ich werde allein auf meinem Zimmer speisen; was haben Sie zu essen?*
ایکی اوچ درلو طعام ایله بر بوقال ایو شراب وبر مقدار چرز ومیوه کفایت ایدر	ikí üć türlű ṯaʿâm ilé bir boqâl ejí śarâb we bir miqdâr ćeréz we mejwé kifājét edér	*zwei, drei Gerichte, eine Flasche guter Wein und etwas Eingemachtes und Obst genügt.*
پلیج کبابی ایله بر از صلاطه وکراز وفرنك اوزومی واعلا شراب استرمیسڭز	pilíǵ kebābý ilé bir áz ßalātá we kirâz we firénk uzumú we aʿlá śarâb istérmisiñíz?	*wünschen Sie ein gebratenes Huhn mit ein wenig Salat, Kirschen, Rosinen und Wein bester Sorte?*
نه درلو کباب استرسڭز	ne türlű kebâb istérsiñíz?	*was für Braten wünschen Sie?*
هندبالی قیون بودی ایله سمیز بر طاوق استرم (v. بوت)	hindibalý qojún budú ilé semíz bir tawúq istérim	*Hammelsschlägel mit Endiviensalat und ein fettes Poulard.*
نه درلو شراب استرسڭز	ne türlű śarâb istérsiñíz?	*welche Weinsorte wünschen Sie?*
بر شیشه بوردو شرابی ویر	bir śīśé bordó śarābý wer!	*geben Sie mir eine Flasche Bordeaux!*
طعامی چاپك کتور	ṯaʿāmý ćapýk getír!	*bringen Sie das Essen rasch!*
شمدی حاضر ایدرم	śindí ḥāfír edérim	*ich werde Sie sogleich bedienen.*
بشقه بر امرڭز وارمی	baśqá bir emriñíz wármy?	*befehlen Sie sonst noch etwas?*
بو اخشام بر شی استمم لکن اوشاغه سویله که یارین کونش طوغار طوغمز بنی اویاندرسون وبارکیرمڭ ایرینی اورسون ودیزکیننی طاقسون	bu aḫśám bir śéj istemém; lākín uśaḡá söjlé, ki jarýn günéś doḡár doḡmáz bení ujándyrsýn we bārgīrimíñ ejeriní wursún we dizgininí taqsýn	*für heute Abend wünsche ich nichts mehr; aber sage dem Burschen, daſs er mich morgen früh mit Sonnenaufgang wecken und mein Pferd satteln und zäumen soll.*
امرڭز یرینی بولور	emriñíz jeriní bulúr [1])	*wie Sie befehlen.*

[1]) *Ihr Befehl wird seinen Ort finden.*

حسابگی دخی یاپ حاضر ایت	ḥisābyñý dáḥy jap ḥāzír et!	*halte auch deine Rechnung bereit!*

---

11. Im Kaffeehause.

پک حرارتم وار سرینلدیجی بر شی ایچملی	pek ḥarāretím war, serinlediǵí bir śéj ićméli	*Ich bin sehr erhitzt; man muſs etwas Kühlendes nehmen.*
هوا پک صغوق بر از ایصنملی	hawâ pek βućúq, bir áz yβynmály	*es ist sehr kalt, man muſs sich ein wenig erwärmen.*
بر قهوه‌یه کیره‌لم	bir qa'hwejé girélim!	*gehen wir in ein Kaffee- (Punsch-)haus!*
پونجی دکانه کیره‌لم	punégú dükkjānyná girélim!	
نه بیورورسکز افندم	ne bujurúrsuñúz efendím?	*was befehlen Sie, mein Herr?*
افندیلر نه استرسکز طوکدرمه‌می لیموناطه‌می	efendilér né istérsiñíz, doñdurmá-my limonādá-my?	*was wünschen die Herren, Gefrorenes oder Limonade?*
حرارتم چوق اولدیغندن بر لیموناطه ایچرم	ḥarāretím ćoq olduǧundán bir limonādá ićérim	*da ich sehr erhitzt bin, möchte ich Limonade nehmen.*
یالکز بر قهوه ایچرم	jalyñýz bir qa'hwé ićérim	*ich trinke nur einen Kaffee.*
قهوه‌یی شکرلو یاخود شکرسزمی استرسکز	qa'hwejí śekerlí jāḥód śekersíz-mi istersiñíz?	*wünschen Sie den Kaffee gezuckert oder ohne Zucker?*
شکرلوسنی دها ایو سورم	śekerlisiní dáha ejí sewérim	*ich habe ihn lieber gezuckert.*
بکا بر قدح پونچ کتور	bañá bir qadéḥ punć getír!	*bringe mir ein Glas Punsch!*
بر قدح سوبیه یاخود شربت اولسه ایچرم	bir qadéḥ sūbijé jāḥód śerbét olsá ićérim	*ich möchte ein Glas Orgeade oder auch Scherbet nehmen.*
ارپه صویی ویر	arpá βujú wer!	*geben Sie Bier her!*
بو ارپه صویی ایو لکن چوق کوپرمیور	bu arpá βujú ejí, lākín ćoq kjöpürmejór	*dies Bier ist gut, aber es moussirt nicht stark.*
یکی اولدیغندندر	jeñí olduǧundán-dyr	*weil es jung ist.*

بر چیغاره (صغره) استرمیسڭز	bir ćyḡará (βyḡará) istérmisiñíz?	*wünschen Sie eine Cigarre?*
نیچون چیبوغڭزی یاقمزسڭز	nićín ćybuḡuñuzú jáqmazsyñýz?	*warum zünden Sie Ihre Pfeife nicht an?*
توتنم یوق	tütünűm joq	*ich habe keinen Tabak.*
بنم دخی یوقدر	bením dáḥy jóq-dur	*ich habe auch keinen.*
اوغلان توتنڭز وارمی	oḡlán tütünüñűz wár-my?	*Marqueur, haben Sie Tabak?*
خیر افندم	ḫair efendím	*nein, mein Herr.*
کیت توتنجیدن صاتون ال	git tütüngü-dén βatýn ál!	*gehen Sie und kaufen Sie beim Tabakhändler!*
توتن قوقوسی باشمه اورر برده یانمده اوتورانڭ بورننه توتون صاورمقدن بر ذوق اڭلایه‌مم	tütűn-qoqusú baśymá wurúr, bírde janymdá oturanýñ burununá tütűn βawurmaqdán bir ṣewq añlajámam	*der Tabaksgeruch greift mir den Kopf an; auch weiſs ich nicht, was für ein Vergnügen dabei ist, seinem Nachbar den Dampf unter die Nase zu blasen.*
توتنه آلشمدیغڭزدندر	tütüné alýśmadyḡyñyzdán-dyr	*das kommt daher, weil Sie eben kein Raucher sind.*
افندم غزته‌یی اوقودقدن صڭره بنده‌ڭزه کرم ایدرمیسڭز	efendím, ḡazetajý oquduqdán-βoñrá bendeñizé kerém edérmisiñíz?	*mein Herr, möchten Sie mir nicht die Zeitung geben, wenn Sie sie gelesen haben?*
آلڭ افندم بنده‌ڭز اوقودم	alýñ efendím! bendeñíz oqudúm	*nehmen Sie, mein Herr! ich habe sie gelesen.*
بو کون یڭی بر شی وارمی	bu gűn jeñí bir śéj wár-my?	*gibt es heute etwas Neues?*
بر شی دیه‌مم معلوماتم یوق	bir śéj dejémem, maʿlūmātým joq	*ich kann es Ihnen nicht sagen; ich weiſs nichts.*
بو کون غزته‌ده بر شی یوق بر مدتدن برو حوادث ازدر	bu gűn ḡazetadá bir śéj joq; bir müddet'dén berí ḥawādíʃ áz-dyr	*heute steht wenig in der Zeitung; seit einiger Zeit gibt es wenig Neues.*
شطرنج اوینایه‌لم	satránǵ (*od.* santránǵ *für* śatránǵ) oynajálym!	*lassen Sie uns Schach spielen!*
ممنون اولورم لکن سز بندن ایو اوینارسڭز	memnûn olúrum, lākín síz bendén ejí oynarsyñýz	*sehr gerne, aber Sie spielen besser als ich.*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000049

بنده‌گزی قولایجه ینه‌جکسگز	bendeñizí qolayǵá jeneǵéksiñíz	*Sie werden mich leicht schlagen.*
اشته شطرنج تختەسی	iśté satráng taḫtasý!	*hier ist das Schachbrett!*
بیاض طاشلریمی استرسگز یوخسه سیاه‌لریمی	bejâf taślarý-my istersiñíz joksá sijāhlarý-my?	*wünschen Sie die weiſsen Figuren oder die schwarzen?*
بنده‌گزه مساویدر	bendeñizé müsāwî-dir	*es ist mir einerlei.*
فرزگ پیاده‌سنی سوریورم	ferz-íñ pijādésiní sürüjórum	*ich rücke den Bauer der Königin vor.*
شاهگ پیاده‌سنی ایکی خانه ایلری سوردم	śāhymýñ pijādésiní ikí ḫāné ilerí sürdüm	*ich habe meinen Königsbauer zwei Felder vorgerückt.*
فیلگزی (رخگزی) الدم	fīliñizí (ruḫ-uñuzú) aldým	*ich nehme Ihren Läufer (Thurm).*
فرزگز طوتلدی	ferziñíz tutuldú	*Ihre Königin ist verloren.*
اتگز الدن کیدییور	atyñýz eldén gidijór	*Ihr Springer geht verloren.*
شاهمگ یالگز ایکی خانه‌سی قالدی	śāhymýñ jalyñýz ikí ḫānesí qaldý	*mein König hat nur noch zwei Felder.*
رخگز قورتلمیه‌جق	ruḫuñúz qurtúlmajaǵáq	*Ihr Thurm kann sich nicht mehr retten.*
بن کش ایتدم هم مات ایتدم	ben kiś etdím, hem mât etdím	*ich biete Ihnen Schach und Matt.*
بو بتدی اویونی سز الدیگز	bu bitdí, ojunú siz aldyñýz	*es ist aus! Sie haben die Partie gewonnen.*
بورجمز نه‌در	borǵumúz né-dir?	*was sind wir schuldig?*
استغفر الله افندم بن ویره‌جکم پاره‌سنی	estaḡfír ullâh efendím, ben wereǵejím pārasyný	*bitte, mein Herr, ich werde bezahlen.*
اوغلان آل سگا بر بخشیش	oḡlán ál sañá bir baḫśíś!	*Marqueur, hier haben Sie ein Trinkgeld!*
اوشاغگ بخشیشنی ویردم	uśaḡýñ baḫśíśiní werdím	*ich habe dem Kellner schon ein Trinkgeld gegeben.*

12. In der Stadt. Erkundigung.

شهرده شایان تماشا اولان یرلری کزدرمگزی رجا ایدرم	śehirdé śājân-i temāśâ olán jerlerí gezdirmeñizí reǵâ edérim	*Ich bitte Sie, mir die sehenswürdigen Plätze der Stadt zu zeigen.*

باش اوستنده سزه اولا سير يرلرينه چيقان يولى كوسترهيم	baś üstüné! sizé ewwelá séjr jerleriné ćyqán jolú gjösteréjim	*sehr gern! Ich werde Ihnen zuerst die Straſse zeigen, welche nach den Promenaden führt.*
يالڭز كتديكم حالده ياڭلمق ايچون اڭ قولاى يولدن كيدهلم كه بلهيم	jalyñýz gitdijím ḥāldá jañýlmamáq ićín eñ qoláy joldán gidélim ki belléjim	*damit ich mich nicht irre, wenn ich allein gehe, wollen wir den Weg gehen, der am leichtesten zu behalten ist.*
بو صوقاقدن چيقديغكز حالده صاغ طرفده اولان صويك قبيسندن كيدڭ نهايتنده ميدانه چيقار بر اينلو يول كلور واول ميدانكڭ قارشوسنده كى يول دخى طوغرى سير يرينه كيدر	bu βoqaqdán ćyqdyḡyñýz ḥāldá βaḡ ṭarafdá olán βujúñ qyjysyndán gidíñ; nihājetindé mejdāná ćyqár, bir enlí jol gelír, we ól mejdāný̆ñ qarśysyndáki jol dáḥy doḡrú séjr jeriné gidér	*wenn Sie aus dieser Straſse heraustreten, gehen Sie den Quai zur rechten Seite; am Ende desselben kommt eine breite Straſse, welche in den groſsen Platz mündet, und die Straſse gegenüber diesem Platz führt Sie gerades Weges nach der Promenade.*
عربهجى بكلديكڭ كمسه وارمى	ʿarabaǵý, bekledijíñ kimsé wár-my?	*Kutscher, wartest du auf Jemanden?*
خير افندم امر كزه منتظرم	ḫair efendím, emriñizé müntaẓír-im	*nein, mein Herr; ich stehe zu Ihrem Befehl.*

استرسكز اوپرايه كيدهلم	isterseñíz, operājá gidélim	*Wenn Sie wünschen, gehen wir in die Oper.*
بو كونكى تياترولرڭ اڭ ايوسى اوپرادر	bu gün̆ki teātrolarý̆ñ eñ ejisí operâ-dyr	*von den heutigen Theatern ist die Oper das beste.*
سائر تياترولرڭ اويونلرى صاچمهدر اويونجيلرى دخى اويغنسزدر	sā'ír teātrolarý̆ñ ojunlarý̆ βaćmá-dyr; ojun̆gularý̆ dáḥy uyḡunsúz-dur	*die Vorstellungen der übrigen Theater sind nichtssagend, und auch die Schauspieler sind schlecht.*
اركنجه كيدهلم كه ايو يرى بوله لم	erkenǵé gidélim, ki ejí jer bulálym	*wir müssen früh gehen, damit wir einen guten Platz finden.*
ايكيمز ايچونده بليت الكڭ	ikimíz ićín-de biljét alýñ!	*nehmen Sie Billete für uns beide!*

بویله نره‌یه کیدیورسکز	böjle nerejé gidijórsuñúz?	*Wohin gehen Sie eben?*
سزه کیدیوردم	sizé gidijór-udúm	*ich wollte eben zu Ihnen.*
نره‌دن کلیورسکز	neredén gelijórsuñúz?	*woher kommen Sie?*
قرنداشمکدن اوندن کلیورم	qardaśymýñ ewindén gelijórum	*ich komme aus dem Hause meines Bruders.*
بنمله کلورمیسکز	benímlé gelírmisiñíz?	*wollen Sie mit mir gehen?*
نره‌یه کتمک استرسکز	nerejé gitmék istersiñíz?	*wohin wollen Sie gehen?*
استدیکز طرفه کیدرز	istedijiñíz ṭarafá gidériz	*wir gehen, wohin Sie wollen.*
برادرکزی اوغرایوب الالم	birāderiñizí ōgrajýp alálym!	*nehmen wir im Vorbeigehen Ihren Bruder mit!*
سز اعلم	siz aʿlém!	*wie Sie wünschen!*
افندی برادرکز اوده‌می	efendí birāderiñíz evdémi?	*ist Ihr Herr Bruder zu Hause?*
صوقاغه چقدی	βoqaḡá ćyqdý	*er ist ausgegangen.*
غالبا همشیره‌سنی کورمکه کتمش	ḡālibá hemśīrésiní gjörmejé gitmíś	*vielleicht ist er seine Schwester zu besuchen gegangen.*
نه وقت عودت ایده‌جکنی بیلورمیسکز	né waqýt ʿawdét edeǵejiní bilírmisiñíz?	*wissen Sie, wenn er zurückkommen wird?*
خیر کیدرکن بر شی سویلمدی	ḫair gidér-ikén bir śéj söjlémedí	*nein, er hat beim Weggehen nichts gesagt.*
اویله ایسه آنسز کیدرز	öjle isé ānsýz gidériz	*nun so gehen wir allein.*

سزمیسکز	síz-mi-siñíz?	*Sind Sie es?*
بلی بنده‌کزم	béli, bendeñíz-im	*ja, ich bin es.*
بوراده سزه راست کله‌جکنی مامول ایتمز ایدم	buradá sizé râst geleǵejimí me'emûl etméz idím	*ich hätte nicht erwartet, Ihnen hier zu begegnen.*
سزه راست کلدیکمه ممنون اولدم	sizé râst geldijimé memnûn oldúm	*ich bin sehr erfreut, Ihnen zu begegnen.*
نه وقت عودت ایتدیکز	ne waqýt ʿawdét etdiñíz?	*wann sind Sie zurückgekehrt?*
دونکی کون اخشام اوزری کلدم	dűnki gün aḫśám üzerí geldím	*ich bin gestern gegen Abend gekommen.*

بغتةً ظهور ایتدیکز	bagtetéñ żuhûr etdiñíz	*Sie sind ganz unerwartet gekommen.*
بو یاز قالمق نیتنده ایدم	bu jáz qalmáq nijjetindé idím	*ich hatte die Absicht, den Sommer über dort zu bleiben.*
بویله چابق کلمکزه نه سبب اولدی	böjle ćapýk gelmeñizé ne sebéb oldú?	*was war die Ursache Ihrer so schnellen Rückkehr?*
بعض مصلحت حسبیله بوراده بولنمه اقتضا ایتدی	baćaźý maßlaḥát ḥasebīlé buradá bulunmám iqtiśâ etdí	*einige Geschäfte verlangten meine Anwesenheit dahier.*
نه وقت بنده خانه‌کزه تشریف بیوره‌جقسکز	né waqýt bendeḫāneñizé teśrîf bujuraġáqsyñýz?	*wann werde ich die Ehre haben, Sie bei mir zu sehen.*
نه وقت کله بیله‌جکمی بلمم تسویه ایده‌جک بر از مصلحتم وار	né waqýt gelé bileġejimí bilmém; teswijé edeġék bir áz maßlaḥatým war	*ich weiſs nicht, wann ich werde kommen können; ich habe einige Angelegenheiten zu ordnen.*
انشا الله یارین کوندوز وقتی ملاقات عالیکزه ایله مشرف اولورم	in-śa'llâh jarýn gündüz waqytý mülāqât-i ʿalīñíz ilé müśerréf olúrum	*hoffentlich werde ich morgen im Laufe des Tages die Ehre haben, Sie zu sehen.*

بو یول نره‌یه جیقار	bu jól nerejé ćyqarýr?	*Wohin führt diese Straſse?*
بو یول فلان یره کوتورمزمی	bu jól filân jeré gjötürméz-mi?	*führt diese Straſse nicht nach N.?*
فلان یره کیده‌جک یول بومی	filân jeré gideġék jol bú-mu?	
کرم ایدکز افندم فلان یره قنغی یولدن کیدیلور	kerém edíñ efendím, filân jeré ḥangý joldán gidilír?	*ich bitte Sie, mein Herr, welcher Weg führt nach N.?*
پازاره کتمک ایچون یولکز قنغیسی یقیندر	bāzārá gitmék ićín jolúñ ḥangysý jaqýndyr?	*welcher ist der nächste Weg nach dem Markte?*
بو یولدن فلان یره کیده بیلورمییم	bu joldán filân jeré gidé bilír-mi-jim?	*komme ich auf dieser Straſse nicht nach N.?*
اوره‌نکز یولی تمام بودر	oranýñ jolú temâm búdur	*dies ist der ganz richtige Weg dorthin.*

طوغری طوغری یه کیدیکز	doğrú doğrujá gidiñíz!	*gehen Sie nur immer geradeaus!*
صاغه کیدیکز صکره صوله صاپکز	βağá gidiñíz, βoñrá βolá βapyñýz!	*gehen Sie rechts und wenden sich dann links!*
یولدن طیشاری سکز	joldán dyśarý siñíz	*Sie sind aus dem Weg gekommen.*
نه طرفدن کتملییم	né ṭarafdán gitmelíjim?	*nach welcher Seite muſs ich gehen?*
طوغری ایلری کیدرسکز صول طرفده بر کوچک صوقاق کلور او صوقاغی طوتنار جاده یه چیقارسکز	doğrú ilerí giderseñíz, βol ṭarafdá bir küčük βoqáq gelír; ó βoqağý tutár ǵāddejé čyqarsyñýz	*wenn Sie gradaus weiter gehen, so kommt linker Hand ein kleines Gäſschen; dieses Gäſschen schlagen Sie ein und biegen dann in die groſse Straſse.*
شهرده بو اسم ایله بریسی یوقمی	śehirdé bu ism ilé birisí jóq-mu?	*gibt es hier Jemanden des Namens N. N.?*
فلان افندیی طانیرمیسکز	filân efendijí tanýrmysyñýz?	*kennen Sie den Herrn N. N.?*
بلمم — بلدیکم یوق	bilmém; — bildijím joq	*nein; — ich kenne ihn nicht.*
بو اسمده ادم طانیمام	bu isimdé ādém tanymám	*ich kenne Niemanden dieses Namens.*
اسمنی ایشتمشم	isminí iśitmiśím	*ich kenne ihn dem Namen nach.*
انکله کوز آشنالغم وار	anýñlá gjöz āśināly ğým war	*ich kenne ihn vom Sehen aus.*
قنغی طرفده اوتورر	ḥanğý ṭarafdá oturúr?	*wo wohnt er?*
فلان صوقاقده اوتورر	filân βoqaqdá oturúr	*er wohnt in der Straſse N.*
مسجده یقین اوتورر	mesǵidé jaqýn oturúr	*er wohnt nahe bei der kleinen Moschee.*
بورادن اوزاقمیدر	buradán uzáq-my-dyr?	*ist es weit von hier?*
بورایه پک یقیندر	burajá pek jaqýn-dyr	*sehr nahe von hier.*
بوندن ایکی ادم یر در	bundán ikí adým jérdir	*es sind nur zwei Schritte von hier.*
اوینی کوسترہ بیلورمیسکز	ewiní gjösteré bilírmisiñíz?	*können Sie mir sein Haus zeigen?*
مکانی سزه کوسترہیم	mekjānynýn sizé gjösteréjim	*ich werde Ihnen sein Haus zeigen.*

دونکی کون سیر یرنده راست کلدیکز کیمدر	dűnki gűn séjr jerindé râst geldijimíz kímdir?	*Wer ist der Herr, der uns gestern auf der Promenade begegnet ist?*
نمچه‌لودر	nemćelí (nemselí)-dir	*er ist ein Deutscher.*
عقللو بر آدمه بکزه‌یور هم خوش صحبت وهمده سیماسنده واطوارنده کبارلق وار	ʿaqyllý bir ādemé beñzejór, hem ḫóś βuḥbét we hém-de sīmāsyndá we aṭwāryndá kibārlýq war	*er scheint ein verständiger Mann zu sein, dabei auch ein guter Gesellschafter, und in seinen Zügen und Manieren drückt sich ein edles Wesen aus.*
الفتکز اولسه ایدی نه درجه مکرم وخاطرشناس اولدیغنی اکلار ایدیکز	ulfetiñíz olsá idí, ne deregé mükrím we ḫātír-śinâs oldugunú añlár idiñíz	*wenn Sie seine nähere Bekanntschaft gemacht hätten, so würden Sie wissen, wie gefällig und dienstfertig er ist.*
حقوقکز قدیممیدر	ḫuqūquñúz qadîm-midir?	*ist Ihre Bekanntschaft mit ihm schon alt?*
انکله بچده الفت پیدا ایتدم اقربادن بریسنک اوندہ اوتوردم اورایه اکثریا کلور کیدر ایدی	añýnlá beć-dé ulfét pejdâ etdím, aqribādán biriniñ ewindé otururdúm, orajá ekśerījjá gelír gidér idí	*ich habe seine Bekanntschaft in Wien gemacht; ich wohnte dort bei einem meiner Verwandten, und er ging daselbst häufig aus und ein.*
متاهلمیدر - اولمیدر	müte'ehhíl-mi-dir? evlímí-dir?	*ist er verheirathet?*
خیر افندم مجرّددر - بیکاردر	ḫair efendím, müǵerréddir — bekjâr-dyr[1])	*nein, mein Herr, er ist ledig.*
بو تعریف وتوصیفکزدن انکله الفت ایتمکه اشوری ارزو کلدی	bu taʿrîf ü tewβīfiñizdén anýñlá ulfét etmejé aśyrý ārzû geldí	*in Folge Ihrer Schilderung empfinde ich die gröfste Begier, seine Bekanntschaft zu machen.*
سزی انکله کورشدررم پازار ارتهسی کونی اخشام طعامنی برلکده ایده‌لم انی دخی دعوت ایدرم	sizí anýñlá gjörüśdürrűrüm; pāzâr ertesí günű aḫśám ṭaʿāmyný birlikdé edélim, aný dáḫy daʿwét edérim	*ich will Sie mit ihm bekannt machen; kommen Sie Montag, wir werden zusammen zu Abend speisen, und ich werde ihn auch einladen.*

[1]) *auch* bejkjâr *für* bīkjâr *pers.*

13. Von Pferden.

ای چوجق آتکی کرایه ویررمیسن	ej ćoǵúq, atyñý kirājá werírmisín?	*He, Bursche, willst du mir dein Pferd vermiethen?*
بیورك افندم نره‌یه کیده‌جکسکز	bujurúñ efendím nerejé gideǵeksiñíz?	*befehlen Sie, mein Herr! wohin wollen Sie gehen?*
استانبولی طولاشمق استرم	istambolú dolaśmáq istérim	*ich will die Stadt (Konstantinopel) durchreiten.*
اخشامه قدرمی طولاشه‌جقسکز	aḫśamá qadár-my dolaśaǵáqsyñýz?	*Sie wollen also bis zum Abend herumreiten?*
های های نه قدردر کراسی	hây hây! ne qadár-dyr kirāsý?	*ja! was macht die Miethe?*
اوتوز غروش	otúz ḡurûś	*dreißig Piaster.*
پك چوق یکرمی غروش ویره‌یم	pek ćóq! jirmí ḡurûś werejím	*das ist zu viel, ich gebe nur zwanzig Piaster.*
بر بتون کون اخشامه‌دك ازدر	bir bütűn gün aḫśamá-dek áz-dyr	*für den ganzen Tag bis zum Abend ist das zu wenig.*
یکرمی بش غروش الورمیسن	jirmí beś ḡurûś alyr-mysýn?	*begnügst du dich mit fünfundzwanzig Piastern?*
چوجق کل کتور حیوانی	ćoǵúq gel, getír ḥai-wāný!	*Bursche, führe das Pferd her!*
قولاننی وکمنی بر ایو باقدکمی	qolan-yný we geminí bir ejí baqdýñ-my?	*hast du Sattelgurt und Zaum gut versorgt?*
هیچ وسوسه ایتمه اغام	hîć weswesé étme aḡám!	*fürchten Sie nichts, mein Herr!*
اخشام کل اتکی وکراسنی ال فلان خاندن	aḫśám gel atyñý we kirāsyný ál filân ḫān-dán!	*komme heute Abend und hole dein Pferd und das Miethgeld im Hotel N. N. ab!*

کرم ایدك ات پازاریه برابر کیده‌لم بر ات آلهلم	kerém edíñ, át pāzāryná bérabér gidélim, bir át alálym	*Ich bitte Sie, mit mir auf den Pferdemarkt zu gehen; wir wollen ein Pferd kaufen.*
اغا صاتیلق اتلرکز وارمی	aḡá, ßatylýq atlaryñýz wár-my?	*mein Herr, haben Sie Pferde zu verkaufen?*
اوت افندم بنده بر قاچ جنس واردر	ewét efendím, bendé bir qáć ǵíns wár-dyr	*ja wohl, mein Herr, ich habe mehrere Racen.*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000056

نصل آت آلمق استرسگز	naβýl át almáq istersiñíz?	*was wollen Sie für ein Pferd kaufen?*
بر بینه‌جک آت ایله بر سائسخانه استرم	bir bineǵék át ilé bir sā'ís-ḫāné istérim	*ich brauche ein Reit- und ein Lastpferd.*
بر عرب جنسی استرم	bir ʿaráb ǵinsí istérim	*ich wünsche einen Araber.*
الایش ایچون حیوان استمم	alajýś iśín ḥaiwân istemém	*ich wünsche kein Luxus-Pferd.*
عادی حیوانلرم دخی واردر	ʿādî ḥaiwānlarým dáḫy wár-dyr	*ich habe auch gemeine Pferde.*
بارگیرمی یوخسه قسراقمی استرسگز	bārgîr-mi joksá qysráqmy istersiñíz?	*wollen Sie einen Wallach oder eine Stute?*
خیر آت اولسه دها ایو اولور	ḫair; át olsá dáha ejí olúr	*nein, ein Hengst wäre mir lieber.*
سزه ایشگره کله‌جک بر آت کوسترهیم شو اخوردهدر ایرینی ودیزگینی اوروب سزه کتورهیم بینگ تجربه ایدگ	sizé iśiñizé geleǵék bir át gjösterejim; śu aḫýr-(aḫór-)dá-dyr; ejeriní we dizgininí wurúp sizé getiréjim, biníñ, teǵribé edíñ	*ich will Ihnen ein Pferd zeigen, das ganz für Sie paſst; es ist in diesem Stall; ich werde es satteln und zäumen und Ihnen vorführen; Sie können es besteigen und probiren.*
اشته سزه بر اعلاسی	iśté sizé bir aʿla-sý!	*hier haben Sie ein ausgezeichnetes Pferd!*
پک یورغون کورینیور	pek jorḡún gjörünüjór	*es sieht sehr matt aus.*
اوزون یولدن کلدیکندندر	uzún joldán geldijindén-dir	*weil es von einer langen Reise kommt.*
باشنی اشاغی طوتهیور زبوندر	baśynýˀ aśaḡýˀ tutyjór	*es läſst den Kopf hängen.*
	zabún-dur (zebûn p.)	*es ist mager (schwach).*
ایاق اوستنده ایو طورهمیور	ajáq üstündé ejí durámajór	*es steht nicht fest auf den Füſsen.*
قیردر بو طونده حیوانلن پک خوشلنمم	qýr-dyr; bu don-dá ḥaiwāndán pek ḫoślanmám	*es ist weiſs-grau; ein Pferd dieser Farbe (Haut) liebe ich nicht sehr.*
قیر اولدیغندن حظ ایتمم	qyr oldugundán ḥażż etmém	*da es grau ist gefällt es mir nicht.*
اشته بر یاغز آت بو بلکه سزه دها ایو کلور	iśté bir jaḡýz át, bu bélki sizé dáha ejí gelír	*hier ist ein rothbrauner Hengst; vielleicht gefällt Ihnen dieser besser.*

اشته بر یاغز قسراق طای ایله صاتهیم	iśté bir jāġýz qysráq, táy ilé βatájym	*hier ist eine rothbraune Stute; ich verkaufe sie sammt dem Füllen.*
بونك كورینشی دها ایو	bunúñ gjörünüśű dáha ejí	*dies Pferd sieht besser aus.*
پك اعلا حیواندر	pek aʿlá ḥaiwân-dyr	*es ist ein herrliches Thier.*
ایاقلری عذرسزمی	ajaqlarý ʿösṭürsűz (ʿösṭ-sűz)-mü	*sind seine Füße fehlerlos?*
اوت افندم هیچ سورچمز	ewét efendím, hîć sürć-méz	*ja wohl, mein Herr, es strauchelt nicht.*
قویرغنه و یلهسنه باقك	quyrūġuná we jelesiné baqýñ!	*sehen Sie seinen Schweif und seine Mähne an!*
نصل قولاقلرینی دیکیور	naβýl qulaqlarynýdikijór!	*wie es die Ohren spitzt!*
بینهیم	binéjim!	*ich will es besteigen!*
درت نعل كیدیشی ایو دكل	dört-náʿl-gidiśí ejí dejíl	*es geht nicht gut im Galop.*
یورویشی بر از اغردر	jürüjüśű bir áz āġýr-dyr	*sein Gang ist ein wenig schwer.*
اورككك كورینیور	örkék gjörünüjór	*es scheint ein wenig scheu.*
عفو ایدرسكز افندم بو پك تعلیملی اتدر استرسكز سزده تجربه بیورك	ʿafw edersiñíz efendím; bu pek taʿlīmlí átdyr; isterseñíz sízde teǧribé bujurúñ	*verzeihen Sie, mein Herr; dies ist ein gut dressirtes Pferd; wenn Sie wünschen, können Sie es auch auf Probe nehmen.*
هیچ بر عذری اولمدیغنه ضامنم	hîć bir ʿösṭürű olmadyǧyná ḍāmín-im	*ich bürge dafür, daſs es keine Fehler hat.*
بو صورتده اكر بهاسنی اویدرسكز ایشمه كلور	bu βūret-dé ejér pahasyný uydurúrsañýz, iśimé gelír	*gut; wenn Sie den Preis entsprechend ansetzen, kann ich darauf eingehen.*
بو حیوانه نه استیورسكز	bu ḥaiwāná ne istejórsuñúz?	*was verlangen Sie für dies Pferd?*
التی یوز فرانق	altý jüz franq	*sechshundert Franken.*
پك بهالی بش یوز فرانقدن زیاده ویرمم	pek pahalý, beś jüz franqdán zijādé werémem	*das ist zu theuer; ich gebe nicht mehr als fünfhundert Frank.*
بو بهایه ویرهمم	bu pahajá werémem	*um diesen Preis kann ich es nicht geben.*

بنده زیاده ویرمم لکن خشنود اولورسم ایلروده دها بشقه الش ویرش ایدرز	bénde zijādé wermém; lākín ḫośnûd olúrsam, ileri-de dáha baśqá alýś weríś edériz	*ich gebe auch nicht mehr; aber wenn ich zufrieden bin, können wir noch mehr Geschäfte miteinander machen.*
اویله ایسه بو الک بازارلقده پک از قزانجه قناعت ایدرم	öjle isé bu ilk bāzārlyqdá pek áz qazangá qanāʿát edérim	*nun, in diesem Falle will ich mich bei unserem ersten Handel mit einem sehr geringen Gewinn begnügen.*
هایده آلک خیرینی کوره‌سکز	haydé alýñ! ḫairynýgjörésiñíz!	*nehmen Sie es hin! und mögen Sie Nutzen davon haben!*

14. Gespräch zwischen Freunden in orientalischer Weise [1]).

طاهر افندی ابراهیم اغا دوستکز تشریف بیوردی اکر بر مانعکز یوغیسه سزکله ایله قونشمغه ارزولیور	Tāhír eféndi! Ibrāhîm Agá dōstuñúz teśrîf bujurdú; ejér bir mānicíñíz joḡysá, sizíñ ilé qonuśmagá ārzūlajór	*Herr Thahir! Ihr Freund Ibrahim Agha wünscht Ihnen einen Besuch zu machen; wenn Sie keine Abhaltung haben, möchte er sich mit Ihnen unterhalten.*
همان بیورسون ایچری یه بنده خیلی وقتدن بری کندوسی ایله احبابلق ایتمک حسرتنده ایم	hemân bujursún icérijé! bén-de ḫaylý waqytdán-berí kendisí ilé aḫbāblýq etmék ḫasretindéjim [2])	*er möge sich nur herein bemühen! Auch ich vermisse seit langer Zeit seine Gesellschaft.*
سلام علیکم طاهر افندی	selâm ʿalejkűm [3]), Tāhír eféndi!	*der Friede sei mit Ihnen, Thahir Efendi!*

[1]) aus N. Mallouf, Dictionnaire de poche français-turc ou trésor de la conversation. Smyrne 1849. 8. — [2]) حسرت ḫasrét arab. *das Bedauern, etwas entbehren zu müssen, und Sehnsucht nach dessen Gegenwart.* — [3]) Gruſs, der nur zwischen Muslims gewechselt wird.

وعليكم السلام ابراهيم اغا بيورڭ ما شاالله بكم صفا كلديڭز سزلرده مكر بڑی بويله خاطره كتورمه مشسڭز چوقدن حسرتڭڑی چكيورز حتی بزلری اونتديڭز ديو مامول ايتدك	we ʿalejkŭm üs-selâm, Ibrāhîm Aġá! bujurúñ! mā śā'llâh, bejím, βefâ geldiñíz! [1]) sizlérde mejér bizí bŏjle ḫāṭirá getírmemiśsiñíz [2]), ćoqdán ḫasretiñizí ćekijóruz [3]), ḫattá bizlerí onutduñúz dejí me'emûl etdík [4])	*auch mit Ihnen sei der Friede, Ibrahim Agha! Belieben Sie einzutreten! Wahrhaftig, mein Herr, Sie sind willkommen! Obgleich Sie mich vergessen zu haben scheinen, so habe ich mich doch sehr nach Ihnen gesehnt; ich glaubte schon, Sie hätten mich ganz vergessen.*
استغفر الله سلطانم سزلری اونوتمق ممكن دكل ايجف بو دفعه بويله كجكديكمڭ سببنی صكره سزه سويلرم شمديكی حال اولا بلمك ارزولرم نه عالمده سكز كيف شريفكز نيجه در	estaġfír ullâh [5]) sulṭāným! sizlerí unutmáq mümkín dejíl; anǵáq bu defʿá bŏjle geǵikdijimíñ [6]) sebebiní βoñrá sizé söjlérim; śindíki ḥâl ewweléñ bilmék ārzūlárym, né ʿālemdé siñíz, kejf-i śerīfiñíz niǵé-dir?	*verhüte Gott, mein Herr! Sie zu vergessen, ist unmöglich; die Ursache, weshalb ich (nur) diesmal so lange ausblieb, werde ich Ihnen später sagen; jetzt wünsche ich zuerst zu erfahren, wie Sie sich befinden, wie es mit Ihrem geehrten Wohlsein steht?*
حمد اولسون بارى تعالیيه بو انه دك دعاڭزڭ بركاتيله پك خوش پك راحتز	ḥamd olsún bārî taʿālajá! [7]) bu āná-dek ducāñyzýñ berekjâtīlá [8]) pek ḫóś, pek rāḥátyz	*Gott Lob! bis auf diesen Augenblick bin ich Dank Ihrem Gebete ganz wohl und gesund.*
امين بك برادرڭز فاطمه خانم	Emîn bej birāderiñíz, Fāṭimé ḫāným hem-	*Ihr Herr Bruder Emin und Fathime, Ihre Fräulein*

[1]) βefâ arab. *Reinheit, Heiterkeit des Gemüths;* βefâ geldiñíz wird auch beim Abschied gesagt. — [2]) wörtl.: *wenn auch Sie uns nicht so in den Sinn gesetzt haben.* — [3]) ḥasrét ćekmék wörtl.: *Sehnsucht mit sich herumschleppen.* — [4]) wörtl.: *bis-zu-dem-Grade-daſs* (ḥattá) *uns Sie-haben-vergessen sagend* (dejí) *wir glaubten.* — [5]) für astaġfir allâh (arab.) *ich bitte Gott um Verzeihung.* — [6]) geǵikmék *sich verspäten.* — [7]) *Lob sei dem Schöpfer, der erhöht werde!* — [8]) *durch die Segnungen Ihres Gebetes.*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000060

همشیره‌ڭزده جمیع اهل اعیال ایله ان شا الله ایو راحت وصحت وعافیتدەدرلر	śīreñíz-de ġemîʿ-i é'hl-i aʿjâl (ʿijâl) ilé in-śā'llâh ejí rāḥát u βaḥḥát u ʿāfijetdé-dírlér? عیال f. اعیال	*Schwester, sowie Ihre ganze Familie erfreut sich hoffentlich des besten Wohlseins und vollkommener Gesundheit?*
بلی سلطانم الحمد لله جملەسیدە صاغ همان سزلری کورمك ارزو ایدرلر حتی دون اخشام سفرەدە هنوز صحبتڭز اولدی ایسە چوقدن تشریف بیورمدیغڭزە کدر ایدیورلر ایدی	béli sulṭāným! el-ḥámdü l'illâh, ġümlesí-de βaḡ, hemân sizlerí gjörmék ārzû ederlér, ḥattá dün aḥśám sufra-dá henűz βuḥbetiñíz oldú-ysá, ćoqdán teśrîf bujúrmadyḡyñyzá kedér edijorlár idí	*ja wohl, mein Herr, sie sind Gott Lob alle wohl, und wünschen sehr, Sie zu sehen; noch gestern Abend, als bei Tisch von Ihnen grade die Rede war, bedauerte man, daſs Sie uns so lange nicht mit Ihrem Besuche beehrt haben.*
مکرم اولسونلر محبتلرینە پك ممنونم همان رب جملەڭزیدە سرور وسلامتدە صاقلاسوندە ان شاالله بوندن بویله کاهیجه کورشور قونشورز	mükerrém olsunlár! meḥabbétleriné pek memnûn-um! hemân rabbým ġümleñizíde sürûr u selāmetdé βaqlasýn-da inśā'llâh bundán bőjle gjāhīġá gjörüśűr qonuśúruz	*ich lasse ihnen Dank sagen! Ich bin für Ihre Freundschaft sehr verbunden! Möge der Herr Sie alle in Freude und Glück bewahren! wir werden uns hoffentlich von jetzt an zuweilen sehen und sprechen.*
سزلرده مکرم اولڭز سلطانم همان دوستلقدن اکسك اولمایڭز انجق سز سلطانمڭز کیف شریفی نیجەدر	sizlér-de mükerrém olúñ, sulṭāným! hemân dōstluq-dán eksík olmajáñ! anġáq siz sulṭānymýñ kéjf-i śerīfí niġédir!	*auch Ihnen Dank, mein Herr! versäumen Sie nicht die Pflichten der Freundschaft! aber wie ist Ihr geehrtes Befinden?*
الحمد لله دعاڭزلە یاردمیله پك خوش پك راحتم خصوصا سزلریدە بویله صاغ سلیم کورمکدە بر قات دها مسرور ومنون اولدم	el-ḥámdü li'llâh! duʿāñyzýñ jardymílá pek ḫóś, pek rāḥátym, ḫuβūβá sizlerí-de bőjle βaḡ selîm gjörmekdé bir qat dáha mesrûr u memnûn oldúm	*Gott Lob! mit Hilfe Ihres Gebetes bin ich ganz wohl und gesund, und zumal seit ich auch Sie so wohlbehalten gesehen habe, bin ich noch einmal so heiter und vergnügt.*

يوسف افندی نه عالمده‌در کیف و کوڭلی خوشمیدر	Jusúf eféndi ne ʿālemdé-dir? kéjf ü gjöñülü̇ ḫóś-mu-dur?	*und wie befindet sich Herr Jusuf? ist er gesund und zufrieden?*
پک اعلا خاطرڭزی سوال ایدر	pek aʿlá, ḫāṭiriñizí sü'âl edér	*ganz wohl; er erkundigt sich nach Ihrem Befinden.*
همان دائم صحت وعافیتده اولسون اوده حاضرلردن ایو اولمسون پک حقیقتلو دوست پک طاتلو بر احبابدر	hemân dā'ím βaḥḥát u ʿāfijetdé olsún! evdé ḥāfírlardán ejí olma-sýn [1]), pek ḥaqīqatlý dôst, pek tatlý bir aḥbâb-dyr	*möge auch er immer gesund und wohl bleiben! ohne die übrige Familie zurückzusetzen, — er ist ein wahrer Freund und ein höchst angenehmer Gesellschafter.*
بلی سلطانم پک نازک کشیدر	béli sulṭāným, pek nāzík kiśí-dir	*in der That, mein Herr, er ist ein sehr liebenswürdiger Charakter.*
سعید ابراهیم اغایه بر چبوق طولدر بوده قهوه کتور	Sacîd! Ibrāhîm ag̃ajá bir ćybúq doldúr, bír-de qa'hwé getír!	*Sacîd! stopfe dem Herrn Ibrahim eine Pfeife und bringe zugleich Kaffee!*
امان کرم ایلیڭ سلطانم سزلر امور ومصلحت صاحبی کشیسڭز اولمیه که بر مصلحته مانع اولهیم اکر مناسب کوررسه‌ڭز چبوق وقهوه باقی‌یه قالسون	āmân! kerém ejlejíñ, sulṭāným! sizlér ümûr u maβlaḥát βāḥibí kiśí-siñíz; olmajá ki bir maβ-laḥatá mānić olájym! ejér münāsíb gjörür-señíz, ćybúq we qa'h-wé bāqījá qalsýn!	*entschuldigen Sie, mein Herr! Sie sind ein Geschäftsmann, ferne sei es, daſs ich Sie in einem Geschäfte störe! wenn es Ihnen passend scheint, möge Pfeife und Kaffee für ein andermal bleiben!*
استغفر الله بنده‌ڭزڭ بو دمده اڭ مهم مصلحتی انجق سز افندم ایله بر طاتلوجه قونشمقدر همان چبوقلری یاقدرده باغچه‌ده حوضڭ باشنده بر از احبابلق ایدهلم	estag̃fír ullâh! bendeñi-zíñ bu demdé eñ mühímm maβlaḥatý anǵáq siz efendím ilé bir tatlyǵá qonuś-máq-dyr; hemân ćy-buqlarý jaqálym-da bāǧćedé ḥawużúñ baśyndá bir áz aḥ-bāblý́q edélim!	*verhüte Gott! mein wichtigstes Geschäft in diesem Augenblick ist nur, mit Ihnen, mein Herr, mich freundschaftlich zu unterhalten; unterdessen wollen wir die Pfeifen anzünden und im Garten am Bassin uns ein wenig besprechen.*

[1]) *er soll nicht besser sein als die im Hause Anwesenden.*

پک کوزل بیوردیغکز کبی اولسون لکن ماشاالله باغچه‌کز پک مفرح پک صفالو	pek güzél, bujurdugúñúz gibí olsún! lākín mā-śā'llâh! bāgćeñíz pek müferríḥ, pek βefālý!	*schön! wie Sie befehlen! — Ah! Ihr Garten ist herrlich! sehr schön!*
دها بوندن صفالوسی اولور لکن حمد اولسون احسان ایدیه بزم بو قدره قناعتمز واردر	dáha bundán βefālysý olúr; lākín ḥamd olsún iḥsân edené! bizím bu qadará qanāćátymýz wár-dyr	*er wird künftig noch schöner werden; aber Lob sei (Gott) dem Gnädigen! wir sind auch damit zufrieden.*
افندم حقیقت اولدرق قناعت هر اکسکی طولدرر	efendím ḥaqīqát olaráq qanāćát her eksijí doldurúr	*in Wahrheit, mein Herr, die Genügsamkeit hilft jedem Bedürfniſs ab.*
غالبا حضرتکز ایکی اوچ ای ما بینده بوندہ دکل ایدیکز زیرا هیچ یولده بری بریمزه راست کلمه‌مز ظهور ایتمدی وفقیر خانه‌یه تشریف بیورمدیکز	gālibá ḥafretiñíz ikí üć áy mā-bejnindé bundá dejíl idiñíz, zīrâ hîć joldá birí birimizé râst gelmemíz żuhûr etmedí we faqîr ḫānejé teśrîf bujúrmadyñýz	*wahrscheinlich waren Sie zwei bis drei Monate nicht hier, da wir uns einander nirgends begegnet sind und Sie auch mein (das arme) Haus nicht beehrt haben.*
بلی سلطانم دیدیکز کبیدر ایکی بچوق ایدن بری اسکندریه‌ده ایدم هنوز دونکی واپور ایله بو طرفه داخل اولدم	béli sulṭāným, dedijiñíz gibí-dir : ikí bućúq aydán berí Iskenderījje-dé idím, henűz dűnki wāpór ilé bu ṭarafá dāḫíl oldúm	*ja wohl, mein Herr; es ist, wie Sie sagen; ich war dritthalb Monate in Alexandrien und bin erst gestern mit dem Dampfer hier angekommen.*
ان شاالله کیدوب کلمکده یوقجیلغکز اسان وراحت اولمشدر	in-śāllâh gidíp gelmekdé jolǵulugúñúz āsân u rāḥát olmúśdur?	*hoffentlich ist Ihre Hin- und Herreise angenehm gewesen?*
بلی افندم حمد اولسون ربی‌یه بعضی بر از فرطونه‌لره طوتلدق ایسه‌ده هیچ بر کدرمز یا تهلکه‌مز اولمدی	béli efendím, ḥamd olsún rabbījá! baćażý bir áz fyrtynalará tutuldúq isé-de hîć bir kederimíz jā te'hlikemíz olmadý	*ja wohl, mein Herr; Dank sei Gott (meinem Herrn)! wenn wir auch ein paar Stürme hatten, so haben wir doch keine Unannehmlichkeit und keinen Verlust gehabt.*

واپور اسكندريه‌دن بورايه قاچ كونده يتشه بيلور	wapór iskenderījje-dén burajá qać gündé jetiśé bilír?	*in wieviel Tagen kann der Dampfer von hier nach Alexandrien kommen?*
عادتى بش كوندر لكن بز قبرس اطه‌سنه اوغرادقده التى كونده كلدك	‹ādetí beś gün-dür, lākín biz qybrýs adasyná oḡradýq-da altý gündé geldík	*gewöhnlich in fünf Tagen, aber da wir bei der Insel Cypern anlegten, so haben wir sechs Tage gebraucht.*
بويله انسز عجله يولجيلغڭزڭ سببنى سوال ايتمك جائزمى	bőjle ānsýz ‹aǵelé jolǵuluḡuñuzúñ sebebiní sü'âl etmék ǵā'íz-mi?	*ist es erlaubt nach der Ursache Ihrer so plötzlichen Reise zu fragen?*
افندم حق تعالى حضرتلرى جمله دوستلره اوزون عمرلر پيشكش و احسان ايتسون بزم بو يقينلرده بر پير واختيار عموجه‌مز او طرفده وفات ايتمش اولمغيله ميراث مصلحتى ايچون بو يولجيلغى ايتمك بزه لازم كلدى	efendím, ḥaqq ta‹ālá ḥaſretlerí ǵümlé dōstlará uzún ‹ömrlér peśkéś [1]) ü iḥsân etsín! bizím bu jaqynlardá [2]) bir pîr ü iḫtijâr ‹amuǵamýz o ṯarafdá wefât etmíś olmaḡīlá, mīrâſ maßlaḥatý ićín bu jolǵuluḡú etmék bizé lāzím geldí	*mein Herr, möge das höchste Wesen allen Freunden ein langes Leben schenken! da vor Kurzem ein bejahrter Oheim von mir dort gestorben ist, so habe ich in Erbschaftsangelegenheiten diese Reise machen müssen.*
پس بلى مرحوم عموجه‌ڭزڭ كندو اولادى يوغيمش	pes [3]) béli marḥûm ‹amuǵañyzýñ kendí ewlādý joḡumúś?	*so hat gewiſs Ihr seliger Oheim keine eigenen Kinder hinterlassen?*
صلت بر تك قز اولادى حياتده‌در وهمدخى اولو برقلو لكن معلومكه قانون موجبنجه نساء اولاد بتون ميراثه يالڭز متصرف اوله‌مز	ßalt bir tek [4]) qyz ewlādý ḥajātdá-dyr, we hém-dáḥy evlí-barqlý, lākín ma‹lûm-ki qānûn mūǵebinǵé nisâ-i ewlâd bütün mīrāſá jalyñýz müteßarríf olámaz	*es ist nur eine einzige Tochter am Leben, und zwar verheirathet; aber es ist ja bekannt, daſs nach dem Gesetze weibliche Kinder eine Gesammterbschaft nicht allein antreten können.*

[1]) für pīśkéś *Geschenk* pers. — [2]) wörtl. : *in diesen Nähen, vor Kurzem.* — [3]) dann, in diesem Fall pers. — [4]) einzig.

ان شاالله اوممارزكه چوق كوڭل عذابى چكمش اولميه‌رق نزاعسز قضاسز مصلحتى تكميل بتروب اويله بو طرفه تشريف بيورديڭز	in-śā'llâh ummáryz-ki ćoq gjöñǘl ‹aṣābý ćekmíś olmajaráq nizā‹sýz qaſāsýz maßlaḥatý tekmîl bitiríp ö́jle bu ṯarafá teśrîf bujurduñúz	*ich hoffe, daſs Sie ohne viel Plackereien, Streitigkeiten und Processe die Angelegenheit beenden und hierher zurückkehren konnten.*
بلى سلطانم بتوردك هر نه قدرده عموجه‌م قزينڭ زوجى صادق بك درلو شرت يوللريله بزه بر طاقم رنجيده ايتمك استدى ايسه پاشا معرفتيله حق يرينى بولدى وحسين برادرمڭ وبنم حصه‌مه دوشن يدى يوز بيڭ غروش قرض اقچه‌سنى بالتمام تحصيل ايتدم بيلمجه‌ده الدم كتوردم	béli sulṯāný́m, bitirdík; her - ne - qadár - da ‹amuǵám qyzynýñ zewǵí Sādíq Bej türlǘ śirrét jollárīlá bizé bir taqým renǵīdé etmék istedíisé, paśá ma‹rifetīlé ḥaqq jeriní buldú, we Hüséjn birāderimíñ we benim ḥißßamá düśén jedí jüz biñ ḡurûś qarſ aqćesiní bi't-temâm taḥßîl etdím bilemǵé-de aldým getirdím	*ja wohl, mein Herr, ich habe sie beendet; obwohl der Mann der Tochter meines Oheims, Sadiq Bej, mit allerlei Hinterlist mir eine Menge von Schwierigkeiten zu machen suchte, so hat doch durch des Paschas Eingreifen das Recht gesiegt, und ich habe die auf meines Bruders Hussein und auf meinen eigenen Antheil entfallenden 700,000 Piaster voll einkassirt und mit mir gebracht.*
پك كوزل پك مناسب سلطانم اولم حق ميراث حلال ديمشلر همان وجودڭزڭ عافيتده اولوب خرج بيوره‌سڭز فقير فقراده ارقه‌ڭزدن سونسون	pek güzél, pek münāsíb, sulṯāný́m! ölǘm ḥaqq, mīrâſ ḥalâl demiślér. Hemân wüǵuduñuzúñ ‹āfijetdé olúp ḫarǵ bujurásyñýz, faqîr fuqarâ-da arqañyzdán sewinsín!	*sehr schön! ganz recht, mein Herr! der Tod ist eine Pflicht, und die Erbschaft ist erlaubt, sagt man. Mögen Sie sie nun in Wohlsein verwenden und möge auch der Arme (ich) sich Ihres Schutzes erfreuen!*
البتّه اوراده عموجه‌م اوغلو صالح بك اكلنده كورشوب قونشمه‌ڭز ظهور ايتمشدر	elbetté oradá ‹amuǵámoḡlú ßālíḥ Bej ejlende gjörüśǘp qonuśmañýz żuhûr etmíśdir	*ohne Zweifel haben Sie auch meinen Vetter Salih Bej gesehen und gesprochen?*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000065

ما شا الله سلطانم صلط بر دفعه می پک چوق کره هم کورشدق هم برلکده طعام یدک وهر دفعه سلطانمک محبتی اولملی ایدی	mā-śā'llâh sulṭāným! βalt bir defʿá-my? pek ćoq kerré hem gjörüśdűk hem bir- likdé ṭaʿâm jedík, we hér defʿá sulṭā- nymýñ βuḥbetí ol- malý idí	*o mein Herr! Nur einmal? Sehr oft haben wir uns gesehen und zusammen gespeist, und jedesmal konnten wir nicht unterlassen, von Ihnen zu reden.*
حالا کمرک امورنده بولنیورمی	ḥālá gjömrűk ümūryn- dá bulunujór-mu?	*ist er noch in den Diensten der Douane?*
یا صالح بک کبی پشکین رابطه‌لو تمیز کشی زاده‌یی پاشا هیچ براقرمی اویله ایشکذار وصادق کشی نادر بولنور الا الا کمرک مصلحتی ایچون حتی سزلره سلامیده وار ومبارك خاطرینکزی سوال ایدر	jâ! βāliḥ bej gibí piś- kín rābiṭalý temíz kiśi-zādejí paśá hić braqýr-my? őjle iś- güṣâr we βādíq kiśí nādír bulunúr, illâ illâ gjömrűk maβla- ḥatý ićín, ḥattá siz- leré selāmý-da war, we mübārék ḫāṭiri- ñizí sü'âl edér	*oh, sollte der Pascha einen so gewandten, vortrefflichen und redlichen Mann wie Salih Bej sich entgehen lassen? So geschäftskundige und ehrliche Männer finden sich selten, zumal bei der Douane; er läfst Sie grüfsen und sich nach Ihrem Befinden erkundigen.*
وعلیکم السلام کتورنده یولیانده مکرم اولسون لکن ساعته باقیورسکز یا	we ʿalejkűm es-selâm! getirén-de jolaján-da mükerrém olsún! lākín sāʿatá baqy- jórsuñúz jâ!	*der Friede sei mit Ihnen! sowohl dem Ueberbringer sei Dank, als dem Sender! Aber Sie sehen ja nach der Uhr!*
بلی افندم ساعته باقیورم چونکه اویلندن یارم ساعت اولجه قپو کتخداسی سلیم افندینکن قوناغنده بولنمق کرک ایمر پک مهم بر مصلحت ایچون قورقارمکه وقتی کچورمیه‌یم	béli efendím, sāʿatá baqyjórum, ćűnki öjlendén jarým sāʿát ewwel ´é qapú kjāh- jasý Selîm efendiníñ qonāgyndá bulun- máq geréj-im pek mühímm bir maβ- laḥát ićín; qorqá- rym-ki waqytý ge- ćirmejéjim	*ja wohl, mein Herr, ich sehe nach der Uhr, weil ich mich eine halbe Stunde vor Mittag in der Wohnung des Pforten-Intendanten Selim Bej einfinden mufs, einer sehr wichtigen Angelegenheit wegen; ich fürchte, dafs ich die Zeit schon verpafst habe.*

ای سلطانم بو مصلحتی یارینه براقسه‌گزده بو کون حاضر کلمش ایکن طعامی برلکده ایتسک اولمازمی	ej sulṯāným! bu maßlaḥatý jaryná braqsañýz-da bu gün ḥāfír gelmíś ikén ṯaʿāmý birlikdé etsék olmáz-my?	*o mein Herr! Wenn Sie dies Geschäft für morgen lassen möchten! ist es nicht möglich, daſs wir heute zusammen speisen, da Sie schon einmal da sind?*
افندم مکرم اولڭ تکلفسز پک خوش پک کوزل لکن بو کون ممکنی یوقدر	efendím, mükerrém olúñ! tekellűf-síz pek ḫóś, pek güzél, lākín bu gűn mümkiní jóq-dur	*groſsen Dank, mein Herr! ohne Umstände: es ist sehr schön, sehr freundlich (von Ihnen), aber für heute ist es unmöglich.*
پک ایو بنده‌گزده مصلحتڭزه مانع اولممق ایچون بو کون سزه زور ایتمم لکن پنجشمبه کونی سزی طعامه بکلرم هم حسین اغا برادرڭز ایله برلکده	pek ejí! bendeñíz-de maßlaḥatyñyzá māníʿ ólmamáq ićín bu gün sizé zôr etmém; lākín perśembé günű sizí ṯaʿāmá beklérim, hem Hüséin Aḡá birāderiñíz ilé birlikdé	*ganz wohl! um Sie in Geschäften nicht zu hindern, will ich Sie heute nicht nöthigen; aber nächsten Donnerstag erwarte ich Sie zum Speisen, und zwar zugleich mit Ihrem Bruder Hussein-Agha.*
پک ایو افندم بیوردیغڭز کبی اولسون کلورز پنجشمبه کونیده دها بر اوزنجه احبابلق ایله طویه طویه کورشرز شمدیکی حال بزه دستور سزدن طویمق اولماز اللهه اصمرلدق	pek ejí, efendím! bujurduḡuñúz gibí olsún! gelíriz perśembé günü-dé dáha bir uzunǵá aḥbāblýq ilé dojá dojá gjörüśűrüz. śindíki ḥâl bizé destûr! — sizdén doymáq olmáz — allāhá yßmarladýq!	*sehr wohl, mein Herr! Es sei, wie Sie befehlen! Wir werden Donnerstag kommen; wir können dann länger bei einander bleiben und uns zur Genüge besprechen. Für jetzt, obgleich man Ihre Gesellschaft nie zur Genüge haben kann, geben Sie mir Urlaub! Gott befohlen!*
دستور سزڭدر افندم دولت و اقبال ایله	destûr sizíñ-dir, efendím! dewlét ü iqbâl ilé!	*Sie haben Urlaub zu geben, mein Herr! Glück und Erfolg mit Ihnen!*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000067

15. Häufige religiöse Redensarten (arabisch).

بسم الله الرحمن الرحيم	bismi'llâhi'r-raḥmâni' r-raḥîm!	*Im Namen Gottes, des Barmherzigen, des Gnädigen!*
لا حول و لا قوّة الا بالله العلى العظيم	lâ ḥáwle we lâ quwwét illâ bi'llâhi'l-ʿaliǰǰi'l-ʿaẓîm!	*keine Macht und keine Kraft auſser bei Gott, dem Hohen, dem Erhabenen!*
انّا لله وانّا اليه راجعين	innâ li'llâhi we innâ iléjhí rāǵiʿûn!	*fürwahr wir gehören Gott, und fürwahr zu ihm kehren wir zurück.*
ما شاالله كان وما لم يشا لم يكن	mā śā'llâh kân we mā lám jeśá' lám jekūn!	*was Gott will, geschieht, und was er nicht will, geschieht nicht!*
نعوذ بالله من الشيطان الرجيم	naʿûṣu bi'llâh min eś-śejṭâni'r-reǵîm!	*wir nehmen unsere Zuflucht zu Gott vor Satan, dem verdammten!*

Ruf der Nachtwächter.

سبحان الملك الحيّ الذى لا ينام ولا يموت	sübḥân el-melík el-ḥájj, ellaṣî lâ jenâm we lâ jemût!	*Lob dem König, dem Lebendigen, der nicht schläft und nicht stirbt!*
يا رب يا دائم	jâ rább! jâ dā'ím!	*o Herr! o Ewiger!*

Ruf zum Gebet.

الله اكبر اشهد ان لا اله الا الله اشهد ان محمدا رسول الله حى على الصلاح حى على الفلاح الله اكبر لا اله الا الله	allâh ekbér! aśhádü ann lâ ilâha illā'llâh! aśhádü ann muḥammed rasûlu'llâh! ḥájja ʿale' β-βalâḥ! ḥájja ʿalé'l-felâḥ! allâh ekbér! lâ ilâha illā'llâh!	*Gott ist groſs! Ich bezeuge, daſs kein Gott ist auſser Gott! Ich bezeuge, daſs Muhammed der Prophet Gottes ist! Kommt zum Segen! Kommt zum Heil! Gott ist groſs! Es ist kein Gott auſser Gott!*

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000068

Sammlung der zum Sprechen nöthigsten Wörter.

I. Hauptwörter.

Unsichtbare Welt. Kirchliches.

Gott الله allâh; الاه, اله ilâh; تكرى (tangri) tañrí, teñrí.

Gott der Schöpfer الله خالق الموجودات allâh ḫālíqu'l-mewǵūdât.

das höchste Wesen حقّ تعالى ḥaqq taʿālá.

Gott der Vater الله پدر pedér-ullâh; الله بابا allâh babá.

Christus حضرت عيسى ḥaſrét-i īsá.

der Sohn Gottes الله ابن ibnü'llâh; الله اوغول allâh oǵúl.

Geist روح rûḥ.

der heilige Geist الله روح rûḥu'llâh; روح القدس rûḥu'l-qudús.

die heilige Jungfrau حضرت مريم ḥaſrét-i merjém; مريم انا merjém aná.

Engel ملك melék; ملائكه melā'iké; فرشته firišté.

Heiliger الله ولى welijjü'llâh; اولياء ewlijâ.

die Heiligen اولیالر ewlijālár.

die Seligen اهالىء جنت ehālíj-i ǵennét.

Paradies جنت ǵennét.

Fegfeuer اعراف aʿrâf.

Hölle جهنم ǵihenném

Teufel شيطان šejṭân.

Dämon جن ǵinn

Prophet رسول resûl; پيغمبر pejǵambér.

Apostel حوارى ḥawārî.

Evangelist انجيلجى ingílǵí.

Glaube دين dîn; ايمان īmân.

Liebe محبت maḥabbét.

Hoffnung اميد ümîd.

Mysterium سر sirr.

Religion, Sekte مذهب meẓhéb.

Kirche كليسه kilisé.

Moschee مسجد mesǵíd.

Papst پاپا pāpá.

Bischof پسقپوس pisqapós.

Priester پاپاز, پاپاس papáz (christl.); امام imâm (Muslim).

Predigt وعظ waʿaẓ.

Evangelium انجيل ingîl.

Koran قران qorân.

Gebet نماز namâz; دعاء duʿâ.

Christ خريستيان ḫristijân; mesīḥî.
Muhammedaner (مسلم muslím) مسلمان musulmán.
Jude يهودى jehūdî.
Ungläubiger كافر kjāfír.
Renegat مرتد murtádd.

Sichtbare Welt und Elemente.

Welt دنيا dünjá; كائنات kjā'inât.
Natur طبيعت ṭabīʿát.
Himmel كوك gjök.
Firmament يلدزلر كوكى jildizlér gjökü.
Sonne كونش günéś.
Mond اى áy.
Mondviertel اى يارم jarým áy.
Neumond يكى اى jeñí áy.
Vollmond بدر bedr.
Stern يلدز jildíz.
Planet سياره sejjāré.
Erdkugel كره ارض kjŏré-i árſ.
Komet قويرقلى يلدز quyruqlú jildíz.
Milchstraſse صمان اوغريسى βamán oğrusú (*Strohdieb*).
Zeichen des Thierkreises بروج سماء burûğ-i semâ.
Widder حمل برجى ḥamél burğú.
Stier ثور برجى ſewr burğú.
Zwillinge جوزاء برجى ğewzâ burğú.
Krebs سرطان برجى sereṭân burğú.
Löwe اسد برجى eséd burğú.
Jungfrau سنبله برجى sumbulé burğú.
Wage ميزان برجى mīzân b.
Skorpion عقرب برجى ʿaqréb b.
Schütze قوس برجى qaws b.
Steinbock جدى برجى ğedî b.
Wassermann دلو برجى delw b.
Fische حوت برجى ḥût b.
Polarstern قطب يلدزى qúṭb jildizí.
Groſser Bär دب اكبر dubb-i ekbér.
Kleiner Bär دب اصغر dubb-i aβğár.
Sonnenfinsterniſs كونش طوتلمسى günéś tutulmasý.
Mondfinsterniſs اى طوتلمسى áy tutulmasý.

Erde يير jer, طپراق topráq.
Aequator خط استواء ḫaṭṭ-i istiwâ.
Aequinoctium معدّل ليل ونهار müʿaddíl-i léjl ü nehâr.
Ekliptik منطقة البروج mantiqátu'l-burûğ.
Nordpol قطب شمال qúṭb-i śimâl.
Südpol قطب جنوب qúṭb-i ğenûb.
Zone منطقه minṭaqá, mantiqá.
Kalte Zone منطقء منجمده mantiqá-i müngémidé.
Heiſse Zone منطقهٔ حاره mantiqá-i ḥārré.
Gemäſsigte Zone منطقهٔ معتدله mantiqá-i müʿtedilé.
Ost كون طوغيسى gün doğusú.
„ مشرق meśríq.
Südost كشلمه keśiślemé.
Nordost پويراز poyráz.
West باطى batý.
Südwest لدوس lodós.
Nordwest قره يل qará-jél.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000070

N.N.West يلدز قره يل jildíz qará jél.
W.N.West باطى قره يل batý qará jél.
Nord شمال šimâl; يلدز jildíz.
Süd قبله qiblá; جنوب ǵenûb.
S.S.West قبله لدوس qiblá lodós u. s. w.

Element عنصر ʿunβúr; *die 4 Elemente* عناصر اربعه ʿanāβír-i erbaʿá.
Feuer اتش ātéš.
Luft هوا hawâ.
Wasser صو βû.
Erde طپراق topráq.
Sand قوم qum.
Staub توز toz.
Koth چامور ćamúr.
Meer دڭز deñíz; بحر baḥr.
Ocean طيش دڭزى diš deñizí; بحر محيط baḥr-i muḥît.
Wogen طلغه, غه طالغ dalǧá.
Ebbe u. Fluth جزر ومد ǵézr ü médd.
Ufer صو كنارى βû kenāry.
Festland قره qará; بر berr.
Insel اطه adá.
Halbinsel نيم جزيره nîm ǵezíré.
Meerenge بوغاز boǧâz.
Bucht, Golf كورفز kjörféz.
See كول gjöl.
Teich حوض ḥawúḍ.
Strom سيل sejl.
Fluſs چاى ćay, ايرمق yrmáq, صو βû.
Bach دره deré; ايرمجق yrmaǧýq.
Quell صو باشى βû bašý; چشمه ćešmé βujú; پيڭار, بڭار buñár.
Tropfen دامله damlá.
Brunnen قويى, قيو qujú; چاه ćâ'h, ćê'h.
Berg, Gebirg طاغ daǧ.
Vorgebirg طاغ بورونى daǧ burunú.
Hügel باير bayr; تپه tepé.
Thal دره deré; وادى wādî.
Wald اورمان ormán.
Ebene قير qyr; دوزلك düzlűk.
Wiese چاير ćayr.
Wüste چول ćöl; باديه bādijé.

Lufterscheinungen. Wetter.

Regenbogen قوس قزح qaws-i quzáḥ.
Unwetter, Sturm فرطونه چوق ćoq fyrtyná (furtuná); بوره borá; طوفان ṭūfân.
Blitz شمشك šimšék.
Blitz und Donnerschlag يلدرم jildirím; صاعقه βāʿiqá.
Donner كوك كورلديسى gjök gürüldüsü.
Erdbeben زلزله zelzelé, zerzelé.
Finsterniſs قرانلق qaranlýq.
Licht اشيق ysýq; ايدينلق aydynlýq.
Sonnenstrahlen ضياء šijâ; پرتو pertév.
Mondschein ماهتاب mā'h-tâb, māh-i tâb.
Hitze سيجاق syǧáq, yssyǧáq.
Kälte صغوق βuʿúq; صغوقلق βuʿuqlúq, βūqlúq.

Kühle سرینلک serinlík.
Heiteres Wetter اچیق هوا aćýq hawâ.
Schönes Wetter کوزل هوا güzél hawâ.
Mildes Wetter ملایم هوا mülājím hawâ.
Schlechtes W. فنا هوا fená h.
Rauhes W. سرت هوا sert h.
Regenwetter یاغمورلو هوا jaḡmurlú hawâ.
Windiges Wetter روزکار طرفی rūzgjâr ṭarafý.
Wind روزکار rūzgjâr; یل jel; باد bâd.
Heftiger Wind ساخت یل saḫt jel.
Lieblicher Wind, Zephir باد صبا bâd-i βabâ.
Regen یاغمور jaḡmúr.
Hagel دولو, طولو dolú.
Reif قراغی qyraḡý.
Schnee قار qar.
Eis بوز buz.
Nebel دومان dumán; پوس pûs; سیس sís.
Wolke بولوط bulút.
Dunst بخار buḫâr.
Thau شبنم śebném; چیک, چه ćîg, ći.
Thauwetter بوزلرك چوزلمسی buzlaryñ ćüzülmesí; قارلرك اریمسی qarlaryñ erimesí.
Feuchtigkeit نملك nemlík.
Trockenheit قورولق qurulúq.
Dampf بوغی buḡú.
Rauch تتون tütűn.
Funke قغلجیم qyḡylǵým; شراره śerāré.
Flamme علو ‹alév.

Jahr und Zeiten.

Zeit زمان zemân; وقت waqýt.
Ewigkeit ازلیت ezelījjét; ابدیت ebedījjét.
Anfang ابتدا iptidâ.
Mitte اورته ortá.
Ende اوج ûǵ; صونك βoñ; نهایت nihājét.
Gegenwart (حال) شمدیکی وقت śimdíki waqýt (ḥâl).
Vergangenheit کچمش زمان gećmíś zemân.
Zukunft کلهجك زمان geleǵék zemân.
Jahr سنه sené; یل, ییل jíl; سال sâl.
Schaltjahr کبیسه kebīsé.
Monat ای áy; شهر śe'hr; ماه mâ'h.
Woche هفته haftá; اسبوع üsbû‹.
Tag کون gün; یوم jewm, jüwm; روز rûz.
Wochentag عادی کون ‹ādî gün; بیاغی کون bajaḡý gün.
Arbeitstag ایش کونی iś günű.
Festtag عید ‹íd; یورتی کون jortú gün (christl. u. jüd.).
Neujahr ییل باشی jil baśý; نوروز næu-rûz *Frühlings-Aequinoctium.*
Fasching ات کسمی et kesimí.
Fasten بیوك پرهیز büjűk perhîz.
Charwoche هفته بیوك büjűk haftá.
Ostern پسقالیا pasqālijá.
Pfingsten کل بیرامی gül bejramý.
Weihnachten مولود عیسی mewlûd-i ‹īsá.

Tagesgrauen كون اغارمسى gün aġarmasý.
Sonnenaufgang كون طوغيسى gün doġusú.
Morgen صباح βabâḥ.
Vormittag قوشلق وقتى quślúq waqtý.
Mittag اويله öjlé; كوندز اورتهسى gündüz ortasý; نصف نهار nýβf-i nehâr.
Nachmittag ايكندى ikindí.
Abend اخشام aḫśám.
Abenddämmerung صولر قرارمسى βūlár qararmasý.
Nacht كيجه geǵé.
Mitternacht كيجه يارى jarý geǵé.
Heute بو كون bu gün.

Gestern دون dün; دونكى كون dünki gün.
Vorgestern اولسى كون ewwelsí gün.
Morgen يارين jarýn.
Uebermorgen او بر كون ó-bir-gün; يارين دكل او بر كون jarýn dejíl ó-bir-gün.
Stunde ساعت sāʿát.
Halbe Stunde يارم ساعت jarým sāʿát.
Viertelstunde بر چيرك ساعت bir ćejrék sāʿát.
Dreiviertel Stunden اوچ چيرك ساعت üć ćejrék sāʿát.
Minute دقيقه daqīqá.
Sekunde ثانيه ſānijé.

Jahreszeiten.

Jahreszeit فصل faβl; موسم mewsím.
die vier J. دورت فصل dört faβl.
Frühling بهار behâr; الك بهار ilk behâr.
Sommer ياز jaz; صيف βaif.
Herbst صوك بهار βoñ behâr; كوز gjöz, güz; فصل خريف faβl-i ḫarîf.
Winter قيش qiś; شتاء śitâ.
Rosenzeit كل موسمى gül mewsimí.
Hundstage ايام باحور ejjâm-i bāḥûr.
Erntezeit اوراق وقتى oráq waqtý.
Tiefer Winter قره قيش qará qíś.

Mond-Monate.

	Zeichen
رجب reǵéb	ب
شعبان śaʿbân	ش
رمضان ramaſân	ن
شوال śewwâl	ل
ذى القعده ẓi'l-qaʿdé	ذا
ذى الحجه ẓi'l-ḥiǵǵé	ن
محرم muḥarrém	م

Sonnen-Monate.

Jänner كانون ثانى kjānûn-i ſānî.
Februar شباط śubâṭ.
März آذار ādâr; مارت mart.
April نيسان nīsân.
Mai ايار ajjâr; نوار nüwwâr.
Juni حزيران ḥazīrân.
Juli تموز temmûz.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000073

ص	βafér صفر	*August* آب	âb.
را	rebîʿü'l-ewwél ربيع الاول	*September* ايلول	ejlûl.
ر	rebîʿü'l-aḫír ربيع الاخر	*October* تشرين اول	teśrîn-i ewwél.
جا	ǵemāṣîjjü'l-ewwél جمادى الاول	*November* تشرين ثانى	teśrîn-i ſānî.
ج	ǵemāṣîjjü'l-aḫír جمادى الآخر	*December* كانون اول	kjānûn-i ewwél.

Wochentage.

			Arabisch.	
Sonntag	بازار كونى	pāzār günü	يوم الاحد	jéwmü'l-aḥád.
Montag	بازار ارتەسى	pāzār ertesí	الاثنين „	jéwmü'l-iſnéjn.
Dienstag	صالى كونى	βalý günü	الثلثا „	jéwmü'ſ-ſelāsâ.
Mittwoch	چهارشنبه	ćārśembé	الاربعا „	jéwmü'l-erbaʿâ.
Donnerstag	پنجشنبه	penǵśembé, perśembé	الخميس „	jéwmü'l-ḫamîs.
Freitag	جمعه	ǵümʿá	الجمعه „	jéwmü'l-ǵümʿá.
Samstag	جمعه ارتەسى	ǵümʿá ertesí	السبت „	jéwmü's-sébt.

Aemter und Würden.

Kaiser پادشاه pādiśâ'h; imperātór. ايمپراطور

Kaiserin ايمپراطوريچه imperātorîćá.

Sultan سلطان sultân.

König شاه śâ'h; قرال qyrâl; ملك melík.

Königin قرالیچه qyrālîćá.

Prinz شاهزاده śāhzādé; شهزاده śehzādé.

Fürst, Bey بك bej; امير emîr.

Herzog دوقه dūqá.

Chan خان ḫân.

Mirza ميرزا mīrzâ.

Minister وزير wezîr.

Erster Minister وزير اعظم wezîr-i aʿžám; باش وكيل baś wekîl.

Minister des Innern كتخدا بك (keṯḫudâ) kjâja bej.

Minister des Aeußern رئيس افندى re'îs efendí.

Justiz-Minister قاضى العسكر qāḍîjü'l-ʿaskér, kādileskér.

Finanz-Minister دفتردار defter-dâr.

Polizei-Minister چاوش باشى ćawúś baśý.

Oberpostmeister منزل باشى menzíl baśý.

Oberhofmeister قپوجى باشى qapuǵý baśý.

Schatzmeister دارباشى (خزنه) خزينه ḫaznadâr-baśý.

Oberster Leibdiener des Sultans [1]) خاص اوطه باشى ḫāββ odá baśý.

[1]) die hier folgenden Hofämter sind zum Theil aufgehoben.

Schwertträger سلحدار siliḥdâr.
Erster Kammerdiener, der den kaiserlichen Mantel (بينش) *trägt* چوقەدار binîś) ćohadâr.
Shawlträger دلبندار dülbendâr.
Steigbügelhalter ركابدار rikjābdâr.
Oberaufseher über die Wäsche چماشير باشی ćamaśýr baśý.
Leib-Barbier بربر باشی berbér baśý.
Der das Waschbecken hält ابريقدار اغا ibrīqdâr āgá.
Der das Handtuch reicht پشكيرجی باشی (pīśgîr) peśkīrgí baśý.
Der Erfrischungen reicht شربتجی باشی śerbetćí baśý.
Tischdecker سفره‌جی باشی sufraǵý baśý.
Nägelschneider طرناقجی باشی tyrnaqǵý baśý.
Chef der Eunuchen قزلر اغا qyzlár āgá.
Pascha پاشا paśá.
Commandeur مشير müśîr.
Statthalter بكلربكی bejlér bejí.
Gouverneur ضبطچی ṣabṭćý.
Groſs-Admiral قپودان پاشا qapudán paśá.
Admiral قپودان بك qapudán bej.
Gesandter ايلچی elćí; سفير sefîr.
Minister-Resident اقامت ايلچيسی iqāmét elćisí.
Mufti مفتی müftî.
Richter قاضی qāḍî, qāfî.
Beamter ضابط ṣābíṭ; مامور me'emûr.
Rath مستشار müsteśâr.
Obrigkeit ضابطان ṣabiṭân.
Polizei ضابطلق نظامی ṣābiṭlíq niżāmý.
Polizeisoldat ضبطيّه قواصی ṣabṭījjé qawwāßý.
Accisamt احتساب iḥtisâb.
Accis-Intendant احتساب اغاسی iḥtisâb āgasý.
Gerichtsdiener محضر mühḍír.
Sitzung, Collegium مجلس meǵlís.
Kanzler ديوان كاتبی dīwân kjātibí.
Sekretär سر كاتبی sirr kjātibí.
Ministerium رجال دولت rigâl i dewlét.
Regierung دولت dewlét.

Vom Menschen und den Graden der Verwandtschaft.

Mensch آدم ādém; انسان insân.
Mann ار er; مردم merdűm.
Weib عورت ćawrét; قارى qarý.
Kind چوجوق ćoǵúq.
Zwillinge ايكيز ikíz.
Knabe اوغلان oǧlán.
Jüngling دلیقانلو deliqanlý; جوان ǵuwân, ǵiwân.
Mädchen قيز qyz.
Jungfrau بكر bikr; باكره bākiré.
Greis اختيار iḥtijâr.
Greis پير pîr; شيخ śejḫ.
Alte Frau قوجه قارى qoǵá qarý; پيره زن pīré zen.
Geburt طوغمه doǧmá; طوغش doǧúś; مولود mewlûd.
Kindheit چوجوقلق ćoǵuqlúq.
Jugend كنجلك genǵlík; جوانلق ǵiwānlýq.
Alter قوجه‌لق qoǵalýq; اختيارلق iḥtijārlýq.
Ehe ازدواج izdiwâǵ; تزوّج tezewwűǧ.

Ehestand اولولك evlilík.
Verheiratheter اولو, اولى evlí; متأهّل müte'ehhíl.
-e (Frau) müte'éhhilé; منكوحه menkjūḥá.
Hagestolz بيكار bīkjâr, bekjâr.

Wittwer قاريسى اولمش ادم qarysý ölmüś ādém.
Wittwe ارمله dūl qarý; ارمله ermelé.
Wittwenschaft ارمللك ermellík.
Waise اوكسز öksűz; يتيم jetîm.

Vater بابا babá (اتا atá).
Mutter انا aná.
Sohn اوغل oğúl, oğl.
Tochter قيز qyz.
Bruder قرنداش qaryndáś, qardáś.
Aelterer Bruder اولو قرنداش ulú qardáś.
Jüngerer Bruder كچوك قرنداش küčűk qardáś.
Schwester قز قرنداش qyz qardáś.
Grofsvater دده dedé.
Grofsmutter انا بيبوك büjűk aná.
Urgrofsvater دده نك بابالسى dedeníñ babasý.
Urgrofsmutter بيبوك والده نك اناسى büjűk wālideníñ anasý.

Enkel اوغل اوغل oğúl oğlú; حفيد ḥafîd.
Enkelin اوغلونك قزى oğlunúñ qyzý.
Oheim väterl. Seits عموجه ʿamuǵá.
Oheim mütterl. Seits داى dáy.
Tante väterl. Seits حاله ḥalá.
Tante mütterl. Seits تيزه tejzé.
Neffe يكن jegén.
Vetter عموجه اوغلى ʿamuǵá oğlú.
Schwiegervater قاين انا qaýn atá.
Schwiegermutter قاين انا qaýn aná.
Schwiegersohn داماد dāmâd; كويكى gjüwegí.
Schwiegertochter بالدز baldíz.
Schwager قاين qaýn.
Schwägerin كورمجه gjörümǵé.

Sinne und Theile des Körpers.

Gesicht قوّت باصره quwwét-i bāṣiré.
Gehör قوت سامعه quwwét-i sāmiʿé.
Geruch قوت شامه quwwét-i śāmmé.
Geschmack مذاق meẓâq.
Gefühl قوت حاسه quwwét-i ḥāssé.
Farbe بويا bojá; رنك reng.
Ton سس sés; صدا ṣadâ.
Geruch قوقو qoqú; بوى bûj.
Wohlgeruch خوش بوى ḫoś bûj.
Körper بدن bedén; وجود wüǵûd.
Kopf باش baś.
Haupthaar صاچ ṣać.

Scheitel دپه سى باش baś tepesí.
Stirne الن alýn.
Gesicht يوز jüz.
Auge كوز gjöz.
Pupille كوز بيكى gjöz bebejí.
Augenbraue قاش qaś.
Augenlid كرپك kirpík.
Schläfe شقق يرى śaqáq jerí.
Ohr قولاق quláq.
Nase بورون burún; انف enf.
Wange يناق janáq.
Mund اغز aǧýz, aǧz.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000076

Zahn دیش díś.
Zunge دل dil.
Gaumen دماغ dimāg̃.
Lippe دوداق dudáq; لب leb.
Kinn چکه, چنه ćeñé.
Bart صقال βaqál.
Schnurrbart بیق bijíq, bîq.
Hals بویون, بوین bojún.
Kehle بوغاز bog̃âz; حلقوم ḥulqûm.
Schulter اوموز omúz.
Arm قول qol.
Ellbogen درسک dirsék.
Hand ال el.
Finger پرمق parmáq.

Nagel طرنق tyrnáq.
Brust کوکس gjökŭs, gjöks.
Bauch قارن, قرن qarýn, qarn.
Seite یان jan.
Magen معده mi‹dé.
Nabel کوبک gjöbék.
Fuſs ایاق ajáq.
Schenkel بوت, بوط but.
Knie دیز diz.
Wade بالدر baldýr.
Ferse اوکچه ökéé.
Sohle طبان tabán.
Zehe ایاق پرمغی ajáq parmag̃ý.
Rücken ارقه arqá.

Knochen کموک, کمیک kemík.
Schädel چناغی باش baś ćanag̃ý.
Wirbelsäule ارقه کمیکی arqá kemijí.
Rippe قبورغه qaburg̃á.
Fleisch ات et.
Fett یاغ jag̃.
Haut دری derí.
Muskel ات سگرلی siñirlí et.
Nerv سگر siñír.
Eingeweide بغرصاق bag̃yrβáq.
Gehirn بین bejn.
Lunge اق جکر aq ǵigér.
Herz یورک jürék.

Leber جکر ǵigér.
Milz دلاق daláq.
Blase سدیک قاوغی sidík qawug̃ú.
Urin سدیک sidík.
Speichel توکرک tükrŭk; اغزک صویی ag̃zýñ βujú.
Schweiſs تر ter.
Blut قان qan.
Ader, Vene طمر damár.
Arterie شاه طمر śâ'h-damár.
das Athmen نفس nefés.
das Niesen اقسرمه aqsyrmá.
Schlaf اویقو uyqú.
Traum رویا rūjâ.

Seelische Eigenschaften und Thätigkeiten.

Seele جان ǵân.
Geist روح rûḥ.
Verstand عقل ‹aql.
Vernunft هوش hûś; ادراک idrâk.
Freier Wille ارادت irādét; نیت nījjét.

Weisheit حکمت ḥikmét.
Narrheit دلیلک delilík; جنون ǵünûn.
Urtheil قیاس qijâs; تدبیر tedbîr.
Meinung ظن żann.
Genie هنر hünér; قریحه qarīḥá.

Kenntniſs, Geschick معرفت macrifét.
Dummheit حماقت ḥamāqát.
Gedächtniſs حفظ ḥifż.
Vergessenheit نسيان nisjân.
Wissen علم ʿylm; بيلكو bilgŭ.
Irrthum ياڭلش jañlýś.
Liebe محبت maḥabbét.
Verliebtsein عشق ʿyśq, ʿaśq.
Haſs نفرت nefrét; بغض bugŭſ.
Freundschaft دوستلق dōstlúq.
Feindschaft دشمنلك düśmenlík.
Freude سوندج sewíng; شادلق śādlýq.
Schmerz اغرى agrý.
Vergnügen سرور sürûr.
Trauer ماتم mātém.
Wunsch آرزو ārzû.
Hoffnung اميد ümîd; مامول me'emûl.
Furcht قورقو qorqú.
Furchtsamkeit اوتانمه utanmá.
Keckheit جسارت ǵesārét.
Muth يورك jürék; جرئت ǵur'ét.
Verzweiflung ياس jé'es, jé'is, jâs.
Vertrauen اعتماد ictimâd.
Zweifel شبهه śüb'hé.
Mitleid مرحمت merḥamét; رحمت raḥmét.
Neid حسد ḥaséd.
Zorn غضب ǧaſáb.
das Lachen كولمه gülmé.
das Weinen اغلامه agŭlamá.

Krankheiten und Schwächen.

Krankheit خستەلق ḫastalýq.
Schmerz اغرى agrý.
Kopfweh باش اغريسى baś agrysý.
Zahnweh ديش اغريسى diś agrysý.
Fieber حمّا ḥummâ; ايستمه ysytmá, sytmá.
Dreitägiges Fieber ايستمهٔ مثلثه ysytmá-i müſelleſé.
Viertägiges Fieber ايستمهٔ مربعه ysytmá-i mürebbeʿé.
Fieberhitze حرارت ḥarārét.
Magenweh معده بوزقلغى micdé bozuqlugŭ.
Herzweh يورك اغريسى jürék agrysý.
Ohnmacht يورك بايلمسى jürék bajylmasý.
Herzklopfen خفقان ḫafaqân; يورك تترمسى jürék titremesí.
Entzündung اشتعال iśtiʿâl.
Kolik صانجى βangý.
Durchfall اسهال is'hâl.
Dysenterie ايچ اغريسى ić agrysý.
Husten اوكسورك öksürŭk.
Schnupfen زكام zükjâm.
Asthma ضيق النفس ſîqü'n-nefés.
Gicht نقرس niqrís.
Geschwulst شيش śiś, śyś.
Wassersucht استسقاء istisqâ.
Gelbsucht صاريلق βarylýq.
Krebs اكله ākilé.
Blattern چيچك ćićék.
Syphilis فرنكى firengí; فرنك علتى firénk ʿilletí.
Gonorrhoe بل صغوقلغى bel βuʿuqlugŭ (βuʿugŭ).
Apoplexie طملە damlá; نزول nüzûl.
Epilepsie صرعه βarʿá; طوتارق tutarýq.
Schwindsucht ورم werém.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000078

Hämorrhoiden مايه سيل mājé-sejl; باسور bāsûr.
Melancholie قره سودا qará sewdâ.
Harnverhaltung سديك زورى sidík zōrú.

Handwerke und Künste.

Handwerk, Kunst صنعت βanćát.
Ackersmann چفتچى ćiftćí.
Apotheker اجزاجى egzāgí; اسپنجيار ispenéjâr.
Arzt طبيب ṭabîb; حكيم, هكيم hekîm.
Astronom اهل هيئت é'hl-i hej'ét.
Bäcker اكمكجى ekmekgí.
Banquier صراف βarrâf.
Barbier بربر berbér.
Baumeister معمار miʿmâr.
Bildhauer اويمه‌جى oymagý; تصويرجى taβwīrgí.
Böttger فوچيجى fićigí.
Buchbinder مجلد müǵellíd.
Buchdrucker باصمه‌جى baβmagý; طباع ṭabbâʿ.
Buchhändler صحاف βaḥḥâf; كتابجى kitābgý.
Chemiker كيمياجى kīmījāgý.
Chirurg جراح ǵerrâḥ.
Dichter شاعر śāʿír.
Dolmetsch ترجمان tergümân.
Drechsler چقرقچى ćyqyrqćý; خراط ḫarrâṭ.
Droguist عطار ʿaṭṭâr.
Essighändler سركه‌جى sirkegí.
Färber بوياجى boyagý.
Fischhändler بالقچى balyqćý.
Fleischer قصاب qaββâb.
Gerber دباغ debbâg, tabák.
Gärtner باغچوان bāgćewân.
Geometer مهندس mühendís.
Geschichtschreiber تواريخجى tewārīḫgí.
Glaser جامجى ǵamgý.
Goldarbeiter قويمجى qujumgú.
Grammatiker اهل علم صرف é'hl-i ʿylm-i βárf; نحوى naḥwî.
Graveur قلمكار qalemkjâr.
Handschuhmacher الدوانجى eldiwengí.
Hufschmied نعلبند nalbénd.
Hutmacher قلپقجى qalpaqćý.
Juwelier جواهرجى ǵewāhirgí.
Kaufmann بازركان bāzirgjân, bezirgén; تاجر tāǵír; تجار tüǵǵâr.
Koch كبابجى kebābgý; āśgý.
Kohlenhändler كومرجى gjömürgü.
Kupferschmied قزغانجى qazgangý, qazangý.
Kupferstecher حكاك ḥekkjâk.
Kutscher عربه‌جى ʿarabagý.
Lastträger حمال ḥammâl.
Leinwandhändler كتانجى ketāngý, ketengí.
Lichtzieher مومجى mumgý.
Maler رسام ressâm.
Maulthiertreiber قاطرجى qatyrgý.
Maurer طاشجى taśgý; ديوارجى dīwārgí, duwargý.
Mehlhändler اونجى ungý.
Messerschmied بچاقجى byćaqćý.
Milchhändler سودجى südgü.
Müller دكرمنجى dejirmengí.
Musikant چالغيجى ćalgygý.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000079

Nadler ایکنەجی ignegí.
Obsthändler میوەجی mejwegí, mīwegí.
Oelhändler یاغجی jāgǵý.
Pastetenbäcker بورکجی börekǵí.
Pelzhändler کورکجی kürkǵü.
Philosoph فیلسوف fejlasóf.
Sattler سراج serrâǵ, saráǵ.
Schlosser چلنکر ćilingír; کلیدجی kilīdǵí.
Schneider درزی terzí.
Schreiber یازجی jazyǵý.
Schriftsteller مصنف müßanníf; مالف mü'ellíf; باعث bāʿiṡ.
Schuhmacher چزمەجی ćizmegí.
Schwertfeger قلاچجی qlyǵǵý.
Seiltänzer جانباز ǵambâz.
Tänzer چنگی ćengí.
Thierarzt بیطار bejṭâr.
Tischler دوغرامەجی doǧramaǵý.
Töpfer چوملکجی ćömlekǵí.
Tuchhändler دیماجی dībāǵí.
Tuchmacher قماش qammâṡ.
Uhrmacher ساعتجی sāʿatǵý.
Vogler قوشباز quśbâz.
Wasserträger سقا saqqâ.
Wäscher چماشیرجی ćamaśyrǵý.
Wäscherin چماشیرجی قاری ćamaśyrǵý qarý.
Wechsler صراف ṣarrâf.
Weber دوقوییجی doqujuǵú; نساج nessâǵ.
Wirth میخانەجی mejẖānegí.
Ziegelmacher کرمیدجی kiremīdǵí.
Zimmermann دولکر dülgér.
Zuckerbäcker شکرجی śekergí.
Zuckerhändler حلواجی ḥalwāǵý.
Cafetier قهوجی qa'hweǵí.
Laternenträger فنارجی fenergí.

Militärisches.

Armee عسکر ʿaskér; لشکر leśkér; سپاه sipâ'h.
Brigade لوا liwâ.
Regiment الای aláy.
Bataillon طابور tabúr.
Kompagnie, Schwadron بلوك bölűk.
Flügel قول qol; جناح ǵenâḥ.
Vorhut لشکر اوکی leśkér öñű.
Nachhut لشکر اردی leśkér ardý.
Vorposten عسکری خاصّه ẖāṣṣá ʿaskerí.
Wachposten قره قول qara qól, qaraól; نوبتجی newbetgí; بکجی bekǵí.
Wachhaus قره قولخانه qaraqólẖāné; قوللق qullúq.
Soldat چری ćerí; عسکر ʿaskér; سپاهی sipāhí; نفر nefér.
Freiwilliger کوللو عسکر gjöñüllű ʿaskér.
Füsilier تفنکجی tüfenkgí.
Kanonier طوپجی topǵý.
Trainsoldat عربەجی ʿarabaǵý.
Kavallerist اتلو سپاهی atlý sipāhí.
Janitschar یکی چری jeñí ćerí.
Ingenieur مهندس mühendís.
Mineur u. Sapeur لغمجی lagymǵý.
Infanterie عسکری پیاده pijādé ʿaskerí.
Kavallerie اتلو atlý; سواری عسکری süwārí ʿaskerí.
Artillerie عسکری طوپجی topǵý ʿaskerí; *Geschütz* طوپلر toplár.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000080

Landwehr ردیف redîf.
Irreguläre باشی بوزق baśý bozúq.
Stab ارکان حرب erkjân-i ḥarb.
Oberkommandant سرعسکر (صاری عسکر) serʿaskér, seriaskér; بیوک büjük; امیر emîr.
General پاشا paśá; مشیر müśîr; سردار serdâr.
Generallieutenant فریق ferîq.
Generalmajor, Brigadier میر لوا mīr-i liwâ.
Divisionär باشبوغ baśbóg̅.
Oberst میر الای mīr-aláy.
Oberstlieutenant مقام قائم qā'im maqâm.
Major بیک باشی biñ baśý.
Hauptmann یوز باشی jüz baśý.
Korporal اون باشی on baśý.
Festung قلعه qal'á, kaylé; حصن ḥyβn.
Garnison اوطوراق عسکری oturáq ʿaskerí; مستحفظین عسکری müstaḥfiẓîn ʿaskerí.
Fort پلنقه palanqá; حصار ḥiβâr.
Bastion طابیه tabyjá; کنکره küngüré.
Tranchée mit Brustwehr متریس meterís.
Galerie شرفه śurfé.
Mauer دیوار dīwâr, duwár.
Mine لغم lag̅ým.
Lager اوردو ordú.
Zelt چادر ćadýr; خیمه ḫaimé.
Kanone طوپ top.
Feldgeschütz طوپی الای aláy topú.
Mörser هاون hāwén.
Kanonenkugel طوپ top; طوپ کرهسی top kürêsí.
Flintenkugel قورشون qurśún; تفنک کرهسی tüfénk küresí.
Granate قمبره qumbará.
Flinte تفنک tüfénk.
Pistole طبانجه tabanǵá.
Pulver بارود bārûd; باروت bārýt.
Degen شیش śiś.
Säbel قلیچ qylýǵ.
Dolch خنجر ḫanǵár.
Wurfstock جرید ǵerîd.
Keule طوپوز topúz.
Schild سپر sipér.
Bogen یای jáy; کمان kemân.
Pfeil اوق oq.
Pferd ات at.
Sattel ایر ejér; *gepolstert* پلان palán; *Packsattel* سمر semér.
Gebiſs کم gem, gim; قنطارمه qantarmá.
Zügel دزکین dizgín.
Sporn مهموز me'hmûz, ma'hmúz.
Steigbügel رکاب rikjâb; اوزنکی üzengí.
Schlacht جنک ǵenk; غوغا g̅awg̅á, kawg̅á.
Gefecht دوکش dügüś; محاربه muḥārebé.
Sieg غلبه g̅alebé; نصرت nuβrét; یکیلک jeñilík; ظفر żafér.
Niederlage بوزغون bozg̅ún.
Marsch یورومه jürümé; یورویش jürüjüś.
Rückzug کیروچکلش gerićekilíś.
Flucht قاچش qaćýś; فرار firâr.
Kapitulation رای ré'i, ráy; ویره werá.
Waffenstillstand متارکه mütāreké.
Friede بارشق baryśýq; صلح βulḥ; مصالحه muβālaḥá.

Marine.

Admiralität بحريه قپوسى baḥrījjé qapusú.

Groſsadmiral قپودان پاشا qapudán paśá, kaptán paśá.

Admiral اميرال amirál; بحريه پاشاسى baḥrījjé paśasý; قپودان بك qapudán bej.

Viceadmiral پطرونه پاشا patrūná paśá; اميرال وكيلى amirál wekīlí.

Contreadmiral ارياله پاشا irijālé paśá.

Commodore باشبوغ baśbóḡ.

Hafenadmiral ليمان رئيسى پاشا līmán re'īsí paśá.

Kapitän قپودان qapudán, kaptán; سوارى süwārî (*Kriegsschiff*).

Commandeur بيڭ باشى biñ baśý.

Schiffslieutenant يوز باشى jüz baśý.

Schiffslieutenant 2r Klasse اون باشى on baśý.

Steuermann دومنجى dümenǵí.

Lootse قلاغوز qylaḡúz, qulaḡúz.

Matrose كميجى gemiǵí; ملاح mellâḥ.

Schiff كمى gemí; تكنه tekné; سفينه sefīné.

Kriegsschiff جنك كميسى ǵenk gemisí; بكلك كميسى bejlík g.

Admiralschiff پاشا كميسى paśá gemisí.

Flaggenschiff سنجاق كميسى sanǵáq gemisí.

Kauffahrer بازركان كمسى bāzirgjân gemisí; تجارك tüǵǵâr g.

Fregatte فيرقطه firqatá.

Schaluppe قايق qaýq.

Boot فلوقه filiqá; صندال ßandál; *Nachen* چرنيق ćyrnýq, ćernîq.

Postschiff مكتوب كميسى mektûb gemisí.

Dampfer واپور wapór; چرخ كميسى ćarḫ gemisí; آتش كميسى ātéś g.

Mast ديرك dirék.

Segel يلكن jelkén; بادبان bādbân, bādibân.

Steuer دومن dümén.

Brücke بنقه banqá.

Kabel غومنه ḡomaná.

Anker (تيمور timúr) دمير demír; لنكر lengér.

Compaſs بوصوله bußolá.

Karte خارطه ḫartá; خريطه ḫarītá.

Hafen ليمان līmán.

Flotte دوننما donanmá.

Von der Stadt und ihren Theilen.

Stadt شهر śe'hr, śehír; قصبه qaßabá.

Hauptstadt باش شهر baś śehír.

Residenz پاى تخت pā-i táḫt.

Vorstadt واروش warûś, warýś; جوار كويى ǵiwâr kjöjű.

Mauer ديوار dīwâr, duwár.

Thor قپو qapú, qapý.

Straſse صوقاق ßoqáq, زقاق zuqáq; يول jol.

Enge Gasse كچوك صوقاق küćűk ßoqáq.

Erhöhter Fuſssteig قالدرم qaldyrým.

Platz ميدان mejdân.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000082

Markt پازار, بازار pāzâr, bāzâr, bazár; چارسو ćārsû, چارشی ćārśý.
Pferdemarkt ات بازاری at bāzārý.
Fischmarkt بالق بازاری balýq bāzārý.
Brücke کوپری kjöprü̈.
Gebäude بناء binâ.
Haus او ev.
Palast سرای serâj.
Gerichtshaus محکمه maḥkemé.
Zollhaus کمرک gjömrü̈k.
Münzhaus ضربخانه ſarbḫāné.
Posthaus منزلخانه menzilḫāné.
Laden دکان dükkjân.
Krankenhaus خستهخانه ḫastaḫāné; بیمارخانه bīmârḫāné.
Gefangenhaus زندان zindân; حبس ḥabs.
Tempel عبادتکاه ćibādétgjâh.
Kirche کلیسه kilisé.
Moschee, groſse جامع ǵāmíć *pl.* جوامع ǵewāmíć; *kleine* مسجد mesǵíd *pl* مساجد mesāǵíd.
Synagoge حورا ḥawrá.
Thurm قله qullé; قوله qulé; *Mauerthurm* برج burǵ; *Thurm der Moschee* مناره mināré.
Glocke چاڭ ćañ; *Glöckchen* چنغراق ćyngāráq.
Säule دیرك dirék; ستون sütûn.
Denkmal اثر eſér; طاش taś; برکذار bergjüṣâr.
Brunnen قویو qujú; بیر bîr.
Springbrunnen چشمه ćeśmé; فسقیه fisqījjé.
Laterne فنار fenér (fenâr).
Weinhaus میخانه mejḫāné.
Gasthaus خان ḫân; لوقانده loqandá.
Gottesacker مزارلق mezārlýq.

Vom Haus und dessen Theilen.

Haus او ev.
Thüre قپو qapú, qapý; *Vorhalle* دهلیز de'hlîz.
Treppe نردبان nerdübân, merdiwén.
Stockwerk قات qat; *der erste Stock* اولکی قات ewwelkí qat.
Zimmer اوطه odá.
Küche مطبخ muṯbáḫ (maṯbáḫ).
Speisekammer کیلار kilér.
Keller مخزن maḫzén; شرابخانه śarābḫāné.
Salon سلاملق, لک selāmlýq.
Harem حرم ḥarém.
Stall اخور aḫôr, aḫór, aḫýr.
Hof حولی havlý, avlý.
Garten باغچه bāǵćé.
Fontaine چشمه ćeśmé.
Brunnen قویو qujú.
Cisterne صارنج βarýnǵ, βarnýǵ.
Fundamente تمل temél; اساس esâs.
Mauer دیوار dīwâr, duwár.
Balken, die دیرکلر direklér.
Kamin اوجاق oǵáq.
Fenster پنجره penǵeré.
Glas جام ǵam; بللور billûr.
Fensterladen قناد qanád.
Blumentopf صقسی βaqsý.
Dach طام dam.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000083

Möbel und Geräthe.

Möbel او آلاتی ev ālātý; اثاث eśâś.
Tisch سفره sufrá, sofrá.
Schublade چکمجه ćekmegé.
Stuhl (اسکمنی iskemní) اسکمله iskemlé; صندالیه βandalyjá.
Bank اوطوراق oturáq.
Teppich قالی qālî, ḥalý; کلیم kilím.
Spiegel اینه ājiné.
Ofen صوبه βobá.
Bett دوشک düšék; یتاق jatáq.
Ruhebett صوفه βofá; کروت kerewét.
Kopfkissen یصدیغی یوز jüz jaβdyḡý.
Nachttopf حوروز hawrýz; بولدان bewildân.
Polster مندر mindér; شلته śilté.
Bettdecke یورغان jurḡán, jorḡán.
Vorhang پرده perdé.
Schloſs قفل qufl; کلید kilîd.
Schlüssel انختار anaḫtâr; مفتاح miftâḥ.
Gemälde صورت βūrét; taβwîr.
Truhe صندوق βandûq, βandýq.
Leuchter شمعدان śamaʿdân.
Lichtscheere موم مقراضی mum miqrāḍý.
Scheere مقص maqáββ; مقراض miqrâḍ.
Zwirn ایپ ip.
Bindfaden ساجم sigím.
Nadel ایکنه igné; سوزن sūzén.
Stecknadel طوپلو toplú.
Kleiderbürste فرچه fírćá.
Porzellan فغفور faḡfûr.
Porzellangeschirr فغفوری طباق faḡfūrî tabáq.
Teller طباق tabáq.
Schüssel صحن βaḥán; چناق ćanáq.
Tasse فنجان fingán.
Krug دستی testí; باردای bardáq.
Theekanne ابریق ibrîq.
Waschbecken قورنه, قرنه qurná; لکن lején.
Handtuch پیشکیر pīśgîr; پشکیر peśkîr.
Serviette پشکیری سفره sufrá peśkīrí; بزی سفره sufrá bezí.
Topf چومالک ćömlék; تنجره tengéré; قاب qab.
Essigtopf سرکه قابی sirké qabý.
Salzfaſs طوز قابی tuz qabý.
Kessel قزغان qazḡân, قزان qazân.
Bratpfanne طاوه tawá.
Bratspieſs کباب شیشی kebâb śiśí.
Rost اسقاره isqará.
Dreifuſs صاج ایاق βaǵ ajáq.
Heerd اوجاق oǵáq.
Blasbalg کورک kjörűk.
Feuerzange ماشه maśá.
Feuerzeug چاقمق ćaqmáq.
Feuerstein طاش taś.
Zunder قاو qav.
Zündholz کبریت kibrît.
Kerze موم mum.
Holz اوطون odún.
Asche کل kül.
Kohle کومر kjöműr.
Steinkohle معدن کومری maʿdén kjömürű.
Hammer چکیچ ćekíǵ.
Axt بالطه baltá.
Hacke بل bel.
Messer بچاق byćáq.
Gabel چتال ćatál.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000084

Löffel قاشق qaśýq.
Flasche شیشه śiśé.
Trinkglas قدح qadéḥ.
Faſs فوچی fićí.
Korb زنبیل zembîl.
Wage ترازی terāzý; وزنه wezné.

Von Speisen und Nahrungsmitteln.

Nahrungsmittel, Speise یییه‌جك jejegék; یمك jemék; غذاء ġidâ.
Proviant ذخیره ẕaḫīré.
Frühstück قهوالتی, قهوه التی qa'hwaltý.
Gabelfrühstück قوشلق یمکی quślúq jemejí.
Mahlzeit یمك jemék; طعام ṭaʿâm.
Mittagsmahl اویله طعامی öjlé ṭaʿāmý.
Abendessen اخشام یمکی aḫśám jemejí.
Gastmahl ضیافت ĭijāfét.
Einladung دعوت daʿwét.
Gast مسافر müsāfír.
Mehl اون ûn.
Teig خمیر ḫamîr, ḫamûr.
Brot اکمك, اتمك ekmék.
Weiſsbrot بیاض اکمك bejâḍ ekmék.
Kuchen بورك börék; قورابیه qurābījjé.
Backwerk خمیر ایشی ḫamûr iśí.
Zwieback پکسمات peksemét.
Zuckerwerk شکرلمه śekerlemé.
Pfannkuchen کوزلمه gjözlemé.
Eierkuchen قیغنه qayġaná.
Eierspeise چلبیر ćilbír.
Ei یومورطه jumurtá; بیضه baiḍá.
Milch سوت, سود sut, süd.
Saure Milch یوغرت joġúrt.
Rahm سود یوزی süd jüzű; قایمق qaymáq.
Butter یاغ jaġ; *frische B.* تره یاغی teré jaġý; *ausgelassene B.* صای یاغی βay jaġý; روغن ساده rūġán-i sādé.
Käse پنیر penír, pejnír.
Molken پنیر صویی penír βujú.
Suppe چوربه ćorbá.
Nudelsuppe شهریه چوربه‌سی śe'hrījjé ćorbasý.
Fleischbrühe ات صویی et βujú.
Dicke Suppe اش âś, aś.
Klöse کوفته kjöfté.
Fleisch ات et; لحم laḥm.
Fleischspeise ات یمکی et jemejí.
Rindfleisch صغر اتی βyġýr etí.
Kalbfleisch دانه اتی daná etí.
Hammelfleisch قویون اتی qojún etí.
Lammfleisch قوزی اتی quzú etí.
Schweinefleisch طوکز اتی domúz etí.
Wildpret او اتی av etí.
Huhn پلیج pilíġ.
Gesottenes Fleisch ات حاشلمه ḥaślamá et.
Braten کباب kebâb.
Dunstbraten تنجره کبابی tenǵeré kebābý.
Pökelfleisch پصدرمه paβdyrmá.
Ochsenzunge صغر دلی βyġýr dilí.
Frikassée قاورمه qawurmá.
Hachée قیمه qyjmá.
Gefülltes طولمه dolmá.
Sauce صالصه βalβá.
Fisch بالق balýq.
Wurst کودن güdén, gödén.

Bratwurst سجوق sugúq; منبار, ممبار mumbár, bumbár.
Grünes Gemüse سبزوات sebzewât, zerzewât.
Reis پرنج piríng; *Reis mit Schaffleisch* پلاو pyláv.
Salat صلاطه βalatá.
Oliven زيتون zejtûn.
Gewürz بهارات bahārât.
Gewürztes بهارلو bahārlý.
Pfeffer, schwarzer قره ببر qará bibér; *rother Pfeffer* قرمزی ببر qyrmyzý bibér.
Salz طوز tuz.
Essig سرکه sirké.
Baumöl زيتون ياغی zejtûn jāgý.
Senf خردل ẖardál.
Zimmt دارچين dārćîn, tarćín.
Muskatnuſs جوزی هندستان hindustân ǵewizí.
Kapern کبره kiberé.
Zucker شکر śekér.
Honig بال bal.
Getränk ايچه‌جک iće-ǵék; ايچقی ićqí.
Scherbet شربت śerbét.
Wein شراب śarâb.
Bier ارپه صويی arpá βujú.
Kaffee قهوه qa'hwé.
Thee چای ćáy.
Gefrornes طوڭدرمه doñdurmá.
Liqueur عنبريه ‹amberījjé; عرقی ‹araqî, raqí.
Wasser صو βû.

Früchte.

Frucht, Obst يمش jemíś; ميوه mejwé, mīwé.
Apfel الما elmá.
Aprikose قيسی qaysý, *mit bitterem Kern* زردالو zerdalý.
Birne ارمود armúd, emrúd.
Citrone ليمون līmôn.
Dattel خرمه ẖormá, ẖurmá.
Erdbeeren چليک ćiléjk, ćilék.
Feige انجير inǵír.
Granatapfel انار enâr, nâr.
Haselnuſs فندق fundúq.
Himbeeren بوكرتلن يمشی bögürtlén jemíśí.
Kastanie كستانه kestané.
Kirsche كراز kirâz.
Schwarze Kirsche وشنه wiśné.
Mandel بادام bādâm, بادم bādém.
Maulbeere توت tût, tut, dut.
Melone قاون qawún.
Mispel مشمله müśmülé.
Nuſs جوز (ǵewz) ǵewíz.
Olive زيتون zejtûn.
Orange ترنج türünǵ; پورتقال portuqál.
Pfirsich شفتالو śeftalý.
Pflaume اريک erík.
Pistazie فستغی شام śâm fystyāǵý.
Quitte ايوا aywá.
Traube اوزم üzüm.
Wassermelone قرپوز qarpúz.
Zwetsche موردم اريکی mürdüm erijí.
Kern چكردک ćekirdék.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000086

Gartengewächse und Bäume.

Garten باغ bâḡ; باغچه bāḡćé.
Blume چیچک ćićék.
Bouquet چیچک دمتی ćićék demetí.
Rose کل gül.
Tulpe لاله lālé.
Veilchen بنفشه benefśé.
Nelke قرنفل qaremfíl.
Jasmin یاسمین jāsemîn.
Hyacynthe سنبل sumbúl.
Lilie زنبق zambáq.
Rosmarin ببریه اوتی beberījjé otú.
Malve ابه کومجی ebé (ebém) gümeǵí.

Kraut, Gras اوت ot.
Gelbe Rübe هاوج, هاویچ hawúǵ.
Weiſse Rübe شلغم śalḡám.
Rothe Rübe پنجار panǵár.
Rettig طورپ turp, تورب turb.
Gurke خیار ḫijâr.
Artischoke انکینار enḡinâr.
Kürbis قباق qabáq.
Spinat اسپناک ispanâk.
Kohl لحنه laḥaná.
Lattich مارول marúl.
Zwiebel صوغان ßoḡán.
Knoblauch صارمسق ßarymsáq.
Spargel قوش قونمز quś qonmáz.
Petersilie مغدنوس maḡdanós, maydanós, baḡd.
Majoran مرجانکوش merǵāngûś.
Selerie کرفس kerefés.
Cichorie هندبا hindibá.
Kresse تره teré.
Münze اوغل اوتی oḡúl otú; نعنه (نعنع) nāné.
Erbse نخود noḫúd, noḥúd; بزلیه bizeljá.
Zuckererbse عطر شاهی ćiṯriśāhî.
Linse مرجمک merǵemék.
Bohne بقله baqlá.
Erdapfel یر الماسی jer elmasý.
Champignon منتر mentér.
Gemüse سبزوات sebzewât, zerzewât; حبوبات ḥubūbât.

Baum اغاج aḡáǵ.
Wurzel کوک kjök.
Stamm کوتک, کتوک kjötűk, kütűk.
Ast دال dal; بوداق budáq.
Blatt یپراق japráq.
Blüthe چیچک ćićék.
Wald اورمان ormán.
Apfelbaum الما اغاجی elmá aḡaǵý.
Birnbaum ارمود اغاجی armúd aḡaǵý.
Eiche میشه mejśé.
Buche کولکن gülgén.
Tanne چام اغاجی ćam aḡaǵý.
Weide سوکت اغی, سوکود sügűt aḡ.
Linde ایغلامور, فلامور iḡlamúr *od.* filamúr aḡ.
Cypresse سرو اغاجی serv aḡ.
Ceder سرو ازاد serv-i āzâd.
Dattelpalme خرمه اغاجی ḫormá aḡaǵý.
Myrthe مرسین اغی mersín aḡ.
Lorbeerbaum دفنه اغی defné aḡ.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000087

Tamariske ایلغون اغاجی ylgún ag̃aǵý.
Ulme قره اغاج qará ag̃áǵ.
Pappel قواق اغاجی qawáq ag̃aǵý.
Platane چنار اغی činâr ag̃aǵý.
Weifsdorn اق دکن aq dikén.
Weinstock دکیک dikík; اوزم اصمسی üzűm aβmasý.

Thiere.

Thier حیوان ḥaiwân.
Affe میمون mejmûn.
Bär ایو ajú, ajý.
Biber قوندوز qundúz.
Bock ارکچ er geč.
Büffel صو صغری βû βyg̃yrý; جاموس ǵāmûs, ǵamýś.
Damhirsch جیران ǵejrân, ǵejlán (*Gazelle*).
Dromedar هجین heǵîn.
Eber, wilder یبان طوکزی jabán domuzú.
Elephant فیل fîl.
Esel اشک eśék.
Fischotter صو سموری βû βamūrú (semmūrî).
Fuchs تلکی tilkí, dilkí.
Gemse کچیسی طاغ dág̃ gečisí.
Hase طاوشان tavśán.
Hirsch کیک gejík.
Hund کوپک kjöpék.
Kameel دوه dewé.
Kaninchen طاوشانی اطه adá tavśaný.
Katze کدی kedí.
Kalb داناه daná.
Kuh اینک inék.
Lamm قوزی quzú.
Leopard قپلان qaplán.
Löwe ارسلان arslán.
Maulthier قاطر qatýr.
Maulwurf کوستبک kjöstebék.
Maus صیچان, سیچان βyčán.
Nashorn کرکدان kerkedân, gergedân, gergedén.
Ochs اوکز ökűz.
Panther پارس pârs.
Pferd ات at.
Ratte فاره fāré.
Schwein طوکز domúz.
Stier بوغا bog̃á.
Tiger پلنک pelénk.
Wiesel کلنجک gelinǵík.
Wolf قورت qurt.
Ziege کچی gečí.

Vogel قوش quś.
Adler قره قوش qara qúś.
Amsel قره طاوق qará tawúq.
Canarienvogel حقیق قوشی ḥaqîq quśú.
Elster صقصغان βaqβag̃án.
Ente اوردک ördék.
Falke طوغان dog̃án.
Fasan سوکلون suglún, sulún, suylún; تذرو teṣérv, teṣrév.
Gans قاز qaz.
Geier اق بابا aq babá.
Hahn خروس ḫorós.
Henne طاوق taúq, tawúq.
Hühnchen پلچ pilíǵ.
Hänfling کتان قوشی ketân quśú.

Kukuk قوقو قوشی (قوغوف) quqú (quḡúq) quśú.
Krähe قارغه qarḡá.
Kranich طورنه turná.
Lerche چایر قوشی ćaýr quśú.
Nachtigall بلبل bülbü̇l.
Papagey طوطی tūtî.
Pelikan سقا قوشی saqqâ quśú.
Pfau طاوس ṭāús, ṭāwús.
Rabe قوزغون quzḡún.
Rebhuhn ککلک keklík.
Schnepfe یلوه قوشی jelwé quśú.
Schwalbe قرلانغچ qyrlanḡýǵ.
Schwan قوغو quḡú.
Sperling سرچه serćé.
Storch لکلک lejlék.
Strauſs دوه قوشی dewé quśú.
Taube کوکرجین gjögergín, güwergín.
Turteltaube قومری qumrú.
Wildtaube یبان کوکرجین jabán gjögergín.
Wildente یبان اوردکی jabán ördejí.
Weihe چایلاق ćayláq.
Vogelfänger قوشباز quśbâz.
Vogelhändler قوشچی quśǵú.

Fisch بالق balýq.
Aal یلان بالغی jylán balyḡý.
Auster استریدیه istridijé.
Delphin یونس بالغی jūnús balyḡý.
Forelle اله بالق ala balýq.
Häring اسقومری usqumrú.
Haifisch کوپک بالغی kjöpék balyǵý.
Hecht طورنه بالغی turná bal.
Karpfen سازان بالغی sāzán bal.
Lamprete دکز یلان بالغی deñíz jylán balyḡý.
Sardelle ساردله بالغی sardelá bal.
Scholle دل بالغی dil bal.
Steinbutte قالقان بالغی qalqán bal.
Stör مرسین بالغی mersín bal.
Thunfisch موربنه بالغی moriná bal.
Tintenfisch سپیا بالغی sipijá bal.
Walfisch قادرغه بالغی qadyrḡá bal.
Zitterroche کدی بالغی kedí bal.

Reptil قارنی اوستنده سورنان حیوان qarný üstündé sürünén ḥaiwân.
Aspisschlange صاغر یلان ßaḡýr jylán.
Blutegel سولک sülü̇k.
Crocodil تمساح timsâḥ.
Eidechse کرتنکلر kertenkelér, kertenkelé.
Frosch قوربغه qurbaḡá.
Kröte قره قوربغه qará qurbaḡá.
Natter قره یلان qará jylán.
Salamander سمندر semendér.
Schildkröte قپلوبغه qaplybaḡá, qaplymbaḡá.
Schlange یلان jylán.
Viper انکرک یلانی engerék jylaný.

Insekt, Wurm بوجک bögé́k.
Ameise قارنجه qaryngá.
Biene اری arý, arú.
Bremse ات سکگی at siñejí.

Cikade چکرکه ćekirgé.
Floh پیره pīré.
Krebs کرویت kerewít; استاقوس istaqós; ینکج jengéǵ.
Laus بت bit; کهله ke'hlé.
Leuchtwurm یلدز قوردی jildíz qurdú.
Mistkäfer بوینزلو بوجک boynuzlú bögék.
Motte کوه güwé.
Mücke سینک, سکک sinék.
Raupe بوق بوجکی boq bögejí; قورت qurt.
Schmetterling پروانه perwāné.
Schnecke سموکلو بوجک sümüklü bögék.
Seidenwurm ایپک بوجکی ipék bögejí.
Skorpion عقرب ʿaqréb.
Spinne اورمجک örümǵék.
Wespe یبان اریسی jabán arysý.

Mineralien.

Mineral معدن maʿdén; طاش taś.
Metall معدن maʿdén.
Gold التون altún, altýn.
Silber کومش gümüś.
Kupfer باقر, بقر baqýr.
Eisen دمر demír (تیمور timúr).
Zinn قلای qaláy.
Blei قورشون qurśún.
Bronce توج tûǵ, tunǵ.
Messing پرنج piríng.
Stahl چلک ćelík; پولاد pūlâd.
Quecksilber جیوه ǵiwá (جیوه ṣiwé); زیبق zibáq.
Antimon تیمور بوزان demír bozán.
Blech تنکه teneké.
Draht تل tel.
Stein طاش taś.
Magnet مقناطیس myqnātýs, myqladýz.
Edelstein جواهر ǵewāhír.
Diamant الماس elmâs.
Smaragd زمرد zümrűd.
Topas صاری یاقوت ßarý jāqût; قبرس الماسی qybrýs elmasý.
Rubin قرمزی یاقوت qyrmyzý jāqût.
Granat لعل laʿál.
Jaspis یشم jeśém, jeśím.
Türkis فیروزه fīrūzé, perüzé.
Onyx سلیمانی sülejmānî.
Karneol عقیق طاشی ʿaqîq taśý.
Marmor مرمر mermér.
Alabaster اق مرمر aq mermér.
Gyps الچی alćý.
Kreide تباشر tebāśîr.
Koralle مرجان merǵân.
Kiesel چقمق طاشی ćaqmáq taśý.
Bernstein کهربا ke'hrubâ, ke'hlibár.
Meerschaum استفه istifé.
Alaun شاب śab.
Schwefel کبریت kibrít; کوکورت kükürt, د kükürd.
Salpeter کوهرچله güherćilé, gjöherélé.
Gift زهر zehír.
Steinkohle معدن کومری maʿdén kjömürű.
Krystall بللور billûr.
Perle انجو ingí; durr; merwārîd.

Kleidung.

Kleidung اثواب eṣwâb.
Kleid روبا rubá, urubâ; لباس libâs.
Hemd كوملك gjömlék.
Unterhosen طلون don; ايچ طونى ić donú.
Hosen شلوار šalwár; چاقشير čaqšýr; پنتالون pantalôn.
Unterwams زبون zabûn.
Weste يلك jelék.
Rock ستری setrí; صورطو βurtú.
Mantel, mit offenen Aermeln بينش biníš; *mit geschlossenen* فراجه (ferrāǵé) ferāǵé.
Pelz كورك kürk.
Schlafrock كيجه‌لك geǵelík.
Regenmantel يغمورلق jaǵmurlúq.
Aermel قول qol.
Kragen يقا jaqá.
Knopf دوكمه dükmé, döjmé.
Knopfloch ايلك ilík.
Tasche جيب ǵejb, ǵêb.
Futter استار astár.
Strümpfe چوراب ćoráb.
Schuh پابوچ pābûǵ, pabûć.
Pantoffel قوندره qundurá.
Stiefel چزمه ćizmé.
Handschuh الدون eldiwén.
Hut شپقه šapqá.
Turban صارق βarýq; قاوق qawúq.
Mütze, hohe قلپاق qalpáq.
Mütze, rothe فس fes.
Frauenkleid فستان fistân.
Schürze پشتمال puštmâl, peštamâl.
Schleier ياشماق jašmáq; نقاب niqâb.
Ueberwurf بورنجك bürüng̈ük.
Band شريط šerîṭ.
Armband بلازك bilēzík.
Spange قوپچه qopćá.
Schnalle طوقه toqá.
Ring يوزك jüzük.
Ohrring كوپه küpé.
Ohrgehäng حلقه ḥalqá.
Schmuck جواهر ǵewāhír.
Taschenuhr قويـن ساعتى qoyn sāʿatý.
Locke زلف zülüf.
Kamm طراق taráq.
Bürste فرچه fyrćá.
Stecknadel طوپلو اكنه toplú igné.
Stock دكنك dejnék.
Regenschirm, Sonnenschirm شمسيه šemsījjé.
Schnupftuch ياغلق jaǧlýq.
Brille كوزلك gjözlük.

Geographische Namen.

Land ولايت wilājét.
Provinz ايالت ejālét.
Königreich مملكت memlekét.
Nation ملت millét.
Adrianopel ادرنه edrené, edirné.
Aegypten مصر miβr.
Aethiopien حبش ḥabéš.
Afrika افريقا afriqá.
Akkon عكا ʿakká.
Albanien ارناودلق arnaudlúq.
Aleppo حلب ḥaléb.
Alexandrien اسكندريه iskenderījjé.
Algier جزاير ǧez'āír.
Amerika يكى دنيا jeñí dünjá.

Antiochien انطاكيه antakījjé.
Arabien عربستان ‹arebistân; *glückliches* يمن jemén; *wüstes* عربستان چولی ‹arebistân ćölű; *steiniges* حجاز ḥigâz.
Araber عرب ‹aréb.
Armenien ارمنيه ermenījjé, ermenistân.
Armenier ارمنی ermenî.
Asien اسيا āsijá.
Athen اتينا ātīná.
Babylonien عراق عرب ‹irâq-i ‹aréb.
Bagdad بغداد bagdâd.
Balkan بلقان طاغلری balqân daglarý.
Belgien بلجقا belǵiqá.
Böhmen چه ولايتی će'h wilājetí.
Böhme چه će'h; چه‌لی će'hlí.
Bosnien بوسنه bosná.
Bulgarien بولغار مملكتی bulgâr memleketí.
Chalcedon قاضی كويی qāſî kjöjű.
China چين ćîn.
Chios ساقز saqýz.
Cypern قبرس qybrýs.
Dänemark دانه‌مارقه مملكتی dānemarqá memleketí.
Damaskus شام شريف śâm-i śerîf.
Damascener دمشقی dimiśqî.
Damiette دمياط dimjâṭ.
Dardanellen بوغاز حصار bogâz-i ḥiṣâr.
Deutschland نمچه ولايتی nemćé wilājetí.
Dniepr اوزی صويی uzú βujú.
Donau طونه tūná.
England انكليز ولايتی inglîz wilājetí.
Engländer انكليز inglîz.
Ephesus ايا صولق ājāβulúq.
Eriwan روان rewân.
Euböa اغريبوز egribóz.
Euphrat فرات forât.
Europa اوروپا ewrōpá.
Fez فاس fâs.
Frankreich فرانسه مملكتی frānsá memleketí.
Franzose فرانسز frānsýz.
Franke فرنك frenk, firénk.
Genua جنويز ولايتی ǵenewíz wilājetí.
Georgien كورجستان gurǵistân.
Griechenland روم مملكتی rûm memleketí.
Grieche روم rûm.
Heraklea ارکلی ereglî.
Holland فلمنك ولايتی fileménk wilājetí.
Jerusalem قدس شريف qúds-i śerîf.
Indien هندستان hindustân.
Inder هندی hindî.
Jordan اردن ürdűn, ardýn.
Isfahan اسفهان isfahân.
Italien ايتاليا itālijá.
Italiener ايتاليان itālijân; طاليان taljân.
Kairo القاهره el-qāhirá.
Kleinasien اناطولی anadolú.
Konstantinopel استانبول istamból; قسطنطنيه qosṭanṭinījjé.
Korfu كورفوز korfúz, kjörféz; قورفه qorfá.
Krakau قراقو quraqó.
Kreta قنديا qandijá; كريد gerîd.
Krim قريم qyrým.
Kroatien خروات مملكتی ḫorwât memleketí.
Leipzig لپسقا lypysqá.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000092

London لوندره londrá.
Libanon لبنان طاغی libnân dag̃ý.
Macedonien فلبه ولایتی filibé wilājetí.
Magnesia مغنیسا mag̃nīsá.
Maroko مغرب mag̃ríb, mog̃réb; فاس ومراکش memleketí fâs we merākéš.
Mekka مکه مکرمه mekké-i mükerremé.
Medina مدینهٔ منوره medīné-i münewweré.
Moldau بغدان bog̃dán.
Mytilene مدللی اطهسی midillí adasý.
Naxos اطهسی ناقشه naqšá adasý.
Nicäa ازنیک izník.
Nikomedien ازمید izmíd.
Oesterreich بچ memleketí; اوستریا ōstriá, austirijá.
Oesterreicher اوستریالو ōstrijalý; نمچهلو nemćelí.
Ofen بدون budún; بودم būdým.
Olymp کشیش طاغی keśíś dag̃ý.
Paris پارس pārýs.
Paros اطهسی پاره barré adasý.
Peloponnes موره mōrá.
Persien عجمستان ‹aǵemistân; ایران īrân.
Perser عجمی ‹aǵemî; فارسی fārsî.
Polen له ولایتی le'h wilājetí.
Pole له le'h; لهلو le'hlí.
Preußen بروسیا burusyá.
Preuße بروسیالی burúsyalý.
Ragusa دوبره ودیك dobrá wenedíq.
Rhodos رودس rodós.
Rom روما rōmá.
Rußland روسیا rusyjá, rūsījjé; مسقو دولتی mosqóv dewletí.
Russe مسقو mosqóv; روسیالو rusyjalý.
Salonich سلانیك selāník.
Schweden اسوچ مملکتی iswéǵ memleketí.
Serbien صرب ولایتی βerb wilājetí.
Sidon صیدا βaydá.
Siebenbürgen اردل ولایتی erdél wilājetí.
Spanien اسپانیا ispānyjá.
Spanier اسپانیول ispānyjól.
Suez سویس süwéjs.
Syra اطهسی شیره śīrá adasý.
Syrien شام ولایتی śâm wilājetí.
Tenedos اطهسی بوزجه bozćá adasý.
Tenos استندیل istindîl.
Trapezunt طرابزون tyrabyzûn.
Tripolis طرابلوس tyrabolûs.
Türkei عثمانلی مملکتی ‹oſmānlý memleketí; ممالك عثمانیه memālíj-i ‹oſmānījjé; دولت علیه مُلکی dewlét-i ‹alījjé memālijí.
Türke عثمانلی ‹oſmānlý; ترك türk *pl.* اتراك etrâk.
Tunis تونس tūnús.
Ungarn مجار مُلکتی maǵâr memleketí.
Ungar مجار maǵâr.
Venedig ودیك wenedík.
Walachei افلاق ایالتی eflâq ejāletí.
Wien بچ beć.

II. Beiwörter.

Abwesend غائب ḡā'íb.
albern احمق aḥmáq.
all هپ hep; هر her; کل kull; ǵemîc.
allein یالڭز jalyñýz.
alt یاشلی jaślý; مسن müsínn.
anderer بشقه baśqá; دیگر dīgér; آخر āḫár.
angenehm خوش ḫoś; مقبول maqbûl.
anwesend حاضر ḥāfîr; موجود mewǵûd.
arm فقیر faqîr, فقرا fuqarâ; ایش یوق iś joq.
aufrichtig صداقتلی βadāqatlý; خالص ḫālíβ; طوغری doḡrú.
auswärtig خارجی ḫārigî.
barmherzig مرحمتلی merḥametlý.
bedeckt اورتلمش örtülmüś.
bekannt بللی bellí, باشلو بللی bellí baślý; معلوم maʿlûm.
bequem راحت rāḥát.
bereit حاضر ḥāfîr.
bescheiden ادبلی edeblí; خجل ḫagíl.
betrübt قساوتلی qasāwetlý; حزین ḥazîn.
betrunken سرخوش serḫóś.

bitter آجی aǵý.
blau ماوی mawí, مائی ma'í; کوک gjök.
bös فنا fená; کوتی kjötü, kütü.
breit انلی enlí; کنش geníś.
dauerhaft طیانقلو dajanyqlý.
deutlich بللی bellí; واضح wāfîḥ; آشکار āśikjâr.
dick قالن qalýn.
doppelt ایکی قات ikí qat.

dumm شاشقین śaśqýn; عقلسز ʿaqlsýz.
dünn اینجه ingé.
dürr قوری qurú.
durstig صوسز βūsúz.
eben دوز düz.
echt خاص ḫâββ; خالص ḫālíβ.
edel شریف śerîf; نجیب negíb.
einzeln تک tek; یالڭز jalyñýz.
eng طار dar; انسز ensíz.
entfernt اوزاق uzáq; ایراق yráq; بعید baʿîd.
erlaubt جائز ǵā'íz; حلال ḥalâl.
ewig ابدی ebedî; ازلی ezelî.
falsch یالان jalán; یاڭلش jañlýś; *f. Geld* قالپ qalp; ساخته sāḫté.
faul تنبل tembél; ایشسز iśsíz.
feig قورقاق qorqáq; یورکسز jürreksíz.
fein اینجه ingé; یوقه jufqá.
fett یاغلو jaǧlý; سمیز semíz.
flach یاصی jaβý; مستوی müstewî; دوز düz.
fleiſsig چالشقان ćalyśqán.
frei ازاد āzâd; سربست serbést
freigebig الی اچق elí aćýq; جومرد ǵümérd.
freundlich دوستانه dōstāné.
frisch تازه tāzé.
froh شادمان śādmân; شن śen; مسرور mesrûr.
furchtsam قورقولو qorqulú.
ganz بتون bütün; یکپاره jekpāré.
gebürtig طوغمش doḡmúś.
geduldig صبرلو βabyrlý.
geheim کیزلو gizlí; خفی ḫafî.
geizig خسیس ḫasîs; بخیل baḫîl.

gelb صاری βarý.
gelehrt علیم ʿalîm; دانا dânâ.
gelind ملایم mülā'ím.
gerade طوغری dogrú.
gerecht عدالتلی ʿadāletlý; حقّ اوزره ḥaqq üzré.
gesund صاغ βag; سلیم selîm.
glücklich بختلو baḫtlý.
gnädig شفقتلو śafaqatlý; مرحمتلو merḥametlý.
grob قبا qabá; ایری irí.
groſs بیوك büjük; کبیر kebîr.
groſsmüthig بیوك کونللو büjük gjöñüllü.
grün یشل jeśil.
gut ایو ejí; خوش ḫoś.
gütig یواش jawáś; لائن lā'ín.
halb یاری jarý; یارم jarým.
hart قتی qatý; سرت sert.
häſslich چرکین ćirkîn.
heiſs سیجاق syǵáq, yββyǵáq; حرارتلی ḥarāretlý.
hoch یوکسك jüksék; عالی ʿalî.
höflich چلبی ćelebí; ادبلی edeblí.
hungerig آج aǵ.
jährlich سنوی senewî.
jung کنج geng.
kalt صغوق βuʿúq.
klein کوچك küćük.
krüftig قوتلو quwwetlü.
krank خسته ḫastá.
krumm اکری egrí.
kühl سرین serín.
kurz قصه qyβá.
lang اوزون uzún.
langsam آغر aǵyr; یواش jawáś.
langweilig اوصاندریجی oβandyryǵý.
lebendig جانلو ǵānlý; دیری dirí.
ledig (*Mann*) بیکار bīkjâr, bejkjâr.
leer بوش boś.
leicht قولای qoláy; آسان āsân; (*Gewicht*) خفیف ḫafîf.
links صول βol.
listig حیلهباز ḥīlébâz; شیطان śejṭân.
lügnerisch یالانجی jalanǵý.
lustig کیفلی kejflí.
mager آرق aryq; ضعیف ḍaʿîf.
männlich مذکر müsekkér; ارکك erkék.
matt یورغون jorgún.
menschlich انسانی insânî.
mitleidig مرحمتلی merḥametlý.
mittelmäſsig اورته ortá; اوسط ewsáṭ.
möglich قابل qābíl; ممکن mümkín.
monatlich ایلق aylyq; *Gage* ماهیه māhījjé.
mühsam زحمتلی zaḥmetlí.
muthig جسارتلی ǵesāretlí.
nachlässig غافل gāfíl; مهمل mü'hmíl.
nackt چپلاق ćypláq.
nahe یقین jaqýn; قریب qarîb.
närrisch دلی delí; دیوانه dīwāné.
naſs یاش jaś.
natürlich طبیعی ṭabīʿî; *angeboren* خلقی ḫilqî.
nebelig طومانلی dumanlý.
nett تمیز temíz.
neu یکی jeñí; جدید ǵedîd.
niedrig الچق alćáq.
nützlich فائدهلو fā'idelí; ایشه یرار iśá jarár; مفید müfîd.
öde یبان jabán; چول ćöl.
offen آچق aćyq.
offenherzig صداقتلو βadāqatlý; طوغری dogrú.
ordentlich نظاملو niżāmlý.

passend مناسب münāsíb; لائق lā'íq.
persönlich ذاتی ẓātî.
plötzlich اپ انسز ap ānsýz.
prächtig عنوانلو ʿunwānlý; عظامتلو ʿaẓāmetlý; اعلا aʿlá.
pünktlich مقید muqajjéd.
rechts صاغ βāg̃.
redlich طوغری doğrú; صالح βālíḥ.
regnerisch یغمورلو jag̃murlú.
reich زنگین zeng̃ín; مالدار māldâr.
reif اولمش olmúś; یتشمش jetiśmíś.
rein تمیز temíz; صافی βāfî.
roh چیک, چیغ čyg, čij; خام ḫâm.
roth قرمزی qyrmyzý; قزل qyzýl.
ruhig اوصلو uβlú; یواش jawáś; راحتلو rāḥatlý.
rund دکرمی degirmí; یوارلاق jywarláq; مدور müdewwér.
satt طوق toq.
sauer اکشی ekśí; ترش türś.
scharf کسکین keskín.
schicklich مناسب münāsíb; ادبلی edeblí; لائق lā'íq.
schläfrig اویقلیان ujuqlaján.
schlecht فنا fená; یرامز jaramáz; بوزوق bozúq.
schmal دار dar.
schmutzig کیرلی kirlí; مردار murdâr, mundâr; پس pis.
schnell تیز tîz, tez; چاپک čapýk; سریع serîʿ.
schön کوزل güzél; خوب ḫûb.
schuldig صوچلو βučlú; قباحتلی qabāḥatlý; (*Geld*) بورجلو borǵlú.
schwach ضعیف ḍaʿîf; قوتسز quwwetsíz.
schwarz قره qará; سیاه sijâh.
schwer کوچ güč, güg̃; مشکل müśkíl; (*Gewicht*) اغر ag̃ýr; ثقیل ṡaqîl.
selten از بولنور az bulunúr; نادر nādír.
sparsam ادارهلو idārelí.
spitzig تیز tiz, tez; سیوری siwrí.
stark قوتلو quwwetlí; زورلو zōrlú; شدتلی śiddetlí.
still صوص βuβ; ساکت sākít.
stolz متکبر mütekebbír; کبرلو kibirlí.
süfs طاتلو tatlý.
täglich یومی jewmî.
tapfer یکت, یکید jijít; بهادر bahādír; جسور ǵesûr.
tauglich یرار jarár.
theuer پهالو pahalý.
tief درین derín; عمیق ʿamîq.
todt اولو ölü; اولمش ölmüś.
träge تنبل tembél.
traurig حزین ḥazîn; مکدر mükeddér.
treu صادق βādíq.
trocken قوری qurú.
trüb بولانق bulanýq.
unartig ادبسز edebsíz; تربیهسز terbijesíz.
unbequem راحتسز rāḥatsýz.
unerfahren تجربهسز teǵribesíz.
unfruchtbar قسیر, قصر qyβýr; عقیم ʿaqîm; بلا محصول bilâ maḥβûl.
ungeduldig صبرسز βabrsýz.
ungehorsam اطاعتسز iṭāʿatsýz.
ungerecht حقسز ḥaqqsýz; ناحق nā-ḥáqq; انصافسز inβāfsýz.
ungesund صحّته مضر βaḥḥatá muḍírr; ضررلو ḍararlý.
unglücklich بختسز baḫtsýz.

unnöthig لازمسز lāzimsíz.
unruhig راحتسز rāḥatsýz.
unschuldig صوچسز βućsúz.
unverschämt اوتانمز utanmáz.
unwissend جاهل ǵāhíl; بلمین bilmején.
ursprünglich اصلی aβlî; اصلندن aβlyndán.
veränderlich دکشلر dijiśilír, dejiśilír; قرارسز qarārsýz.
verborgen مخفی maḫfî; مکتوم mektûm.
verdächtig شبهلو śüb'helí; امین دکل emîn dejíl.
vergangen کچمش gećmíś; ماضی māfî.
vergnügt خشنود ḫośnûd.
verhaßt مکروه mekrû'h; غیر مقبول ǧáir-i maqbûl.
verheirathet اولی evlí, evlí barqlý; اولنمش evlenmíś.
verkäuflich صاتیلق βatylýq.
vernünftig عقللو ʿaqyllý.
verrückt دلی delí; دیوانه diwāné.
verschlagen حیله کار ḫīlékjâr; حیلهباز ḫīlébâz.
verwandt خصم ḫyβm, ḫyβým; قریب qarîb.
viel چوق ćoq.
voll طولو dolú.
vollständig کامل kjāmíl; تمام temâm.
vorhanden موجود mewǧûd.
vorsätzlich مخصوص maḫβûβ; عمداً ʿamdáñ.
vorsichtig اچقوز aćýq gjöz; محترز müḫteríz.
wahr کرچک gerćék; صحیح βaḥîḥ.
wahrhaftig صادق βādíq.
warm سیجاق (صجاق) syǧáq.
wässerig صولو βūlú.
weich یومشاق jymuśáq; ملائم mülā'ím.
weise عاقل ʿāqíl, عقللو ʿaqyllý.
weiß اق aq; بیاض bejâf.
weit اینلی enlí; بول bol; *entfernt* اوزاق uzáq; ایراق yráq.
welk صولمش βolmúś.
wenig از az.
wild یبانی jabānî; دشتی deśtî.
windig روزکارلو rūzgjārlý.
wohlfeil اوجوز uǧúz; رخیص raḫîβ.
wolkig بولوطلو bulutlú.
wunderbar عجائب ʿaǧā'íb.
würdig لائق lā'íq; مستحق müsteḥíqq, mustaḥáqq.
wüthend قودوز qudúz (*Hund*); متهور mütehewwír.
zahm الشق alyśýq, alyśmýś.
zart نازک nāzík; تازه tāzé.
zärtlich شفقتلو śafaqatlý; عطوفتلو ʿutūfetlý.
zierlich زینتلی zīnetlí.
zornig طارغون, دارغین darǧún, darǧýn.
zufrieden خشنود ḫośnûd; راضی rāfî.
zweifelhaft شبهلی śüb'helí.

III. Zeitwörter.

Abladen يوكى ايندرمك jükű endirmék; يوك چقارمق jük ćyqarmáq.

ablegen براقمق braqmáq.

absteigen اينمك enmék.

achten اعتبار ايتمك iʿtibâr etmék.

anfangen باشلمق baślamáq.

ankommen كلمك gelmék; يتشمك jetiśmék; واصل اولمق wāßíl olmáq.

antworten جواب ويرمك ǵewâb wermék.

arbeiten ايشلمك iślemék; زحمت چكمك zaḥmét ćekmék.

ärgern, sich طارلمق darylmáq; كوجنمك güǵenmék.

aufheben قالدرمق qaldyrmáq.

ausgehen چقمق ćyqmáq; خروج ايتمك ḫurûǵ etmék.

auswählen سچمك sećmék; اختيار ايتمك iḫtijâr etmék.

baden, sich يقانمق jyqanmáq; حمامه كيرمك ḥammāmá girmék.

barbieren تراش tirâś etmék.

bedauern اجيمق aǵymáq; حسرت ا ḥasrét etmék.

bedienen ا خدمت ḫiśmét etmék.

befehlen بيورمق bujurmáq; ا امر emr etmék.

begegnen كلمك راست râst gelmék; ا تصادف teßādúf etmék.

belohnen ا مكافات mükjāfát etmék; اجرت ويرمك ügrét wermék.

bereiten حاضرلمق ḥāśyrlamáq.

besuchen ا زيارت zijārét etmék; يوقلامق joqlamáq.

binden باغلامق baǧlamáq; ا عقد ʿaqd etmék.

bitten ا رجا reǵâ etmék; يالوارمق jalwarmáq.

bluten قانامق qanamáq.

brennen, trans. ياقمق jaqmáq; *intr.* يانمق janmáq.

bringen كتورمك getirmék.

bürsten فورچهلمق fyrćalamáq.

danken ا شكر śükűr etmék.

denken دوشنمك düśünmék; ا تفكر tefekkűr etmék.

dolmetschen ا ترجمانلق terǵümānlýq etmék.

drängen ا تضييق taśjîq etmék; ا تعجيل taʿǵîl etmék.

drucken بصدرمق baßdyrmáq; ا طبع ṭábʿ etmék.

drücken صقمق βyqmáq; قصمق qyβmáq.

dulden ا صبر βabr etmék; ا تحمل taḥammúl etmék.

dürfen ا جسارت ǵesārét etmék; *darf ich?* جائز ميدر ǵā'íz-midir?

dürsten صوصامق βūβamáq; عطشان اولمق ʿaṭśân olmáq.

ehren ا اكرام ikrâm etmék; ا عزت ʿizzét etmék.

eilen ا عجله ʿaǧelé etmék; ا مبادرت mübāderét etmék.

einkaufen صاتون المق βatýn almáq; المق almáq.

einladen ا دعوت daʿwét etmék.

einnehmen المق almáq; طوتمق tutmáq; ا اخذ aḫs etmék.

einschlafen اويومق ujumáq.

eintreten كيرمك girmék; دخول ا duḫûl etmék.
empfangen قبول ا qabûl etmék.
endigen بتيرمك bitirmék; دوكتمك düketmék; *intr.* بتمك bitmék; دوكنمك dükenmék.
erben ميراث المق mîrâṡ almáq.
erfinden ايجاد ا īgâd etmék; اختراع ا iḫtirâʿ etmék.
erkennen طانيمق tanymáq.
erlauben ويرمك ان iṡn wermék; رخصت و ruḫβát w.
ermorden اولدرمك öldürmék; قتل ا qatl etmék.
ernähren بسلمك beslemék; تغديه ا tagdijé etmék.
ernten بيجمك bićmék; اوراقلمق oraqlamáq.
erstaunen شاشمق śaśmáq; تعجب ا teʿaǵǵüb etmék.
erwachen اويانمق ujanmáq.
erwarten بكلمك beklemék; منتظر اولمق müntaẓír olmáq; اومق ummáq.
erziehen بسلمك beslemék; تربيه ا terbijé etmék.
fallen دوشمك düśmék; يقلمق jyqylmáq.
fangen طوتمق tutmáq.
finden بولمق bulmáq.
fischen بالق اولمق balyq avlamáq.
fliehen قاچمق qaćmáq.
fragen صورمق βormáq; سؤال ا sü'âl etmék.
freuen, sich سونمك sewinmék.
fühlen دويمق duymáq; احساس ا iḫsâs etmék.
führen كوتورمك gjötürmék; يول كوسترمك jol gjöstermék.
füllen طولدرمق doldurmáq.
fürchten قورقمق qorqmáq.
füttern بسلمك beslemék.
gähnen اسنمك esnemék.
geben ويرمك wermék.
gehen كتمك gitmék.
gelten دكمك degmék, dejmék.
genießen خيريني كورمك ḫayrynyˀ gjörmék; حظ ا ḫażż etmék.
genügen كفايت ا kifājét etmék.
gestehen اقرار واعتراف ا iqrâr u ictirâf etmék.
gewinnen قزانمق qazanmáq.
gewöhnen, sich الشمق alyśmáq; *Einen* الشدرمق alyśdyrmáq.
glänzen پارلمق parlamáq; ضيا ا ḍijâ etmék.
glauben اينانمق ynanmáq; اعتماد ا ictimâd etmék.
gleichen بكزمك beñzemék; مشابه اولمق müśābíh olmáq.
glücken باشه چقمق baśá ćyqmáq.
graben قازمق qazmáq; حفر ا ḫafr etmék.
gründen تمل قومق temél qomáq; تاسيس ا te'esîs etmék.
grünen يشللنمك jeśillenmék.
grüßen سلام ويرمك selâm wermék.
haben مالك اولمق mālík olmáq.
halten طوتمق tutmáq.
heirathen اولنمك evlenmék.
helfen ياردم ا jardým etmék; اعانت ا iʿānét etmék.
herrschen حكم ا ḫükm etmék; سلطنت ا saltanét etmék.
hoffen اومق ummáq; مامول ا me'emûl etmék; اميد ا ümîd etmék.

hören اشتمك iśitmék.
hungern اج اولمق aǵ olmáq.
husten اوكسورمك öksürmék.
impfen اشلامق aślamáq.
irren الدانمق aldanmáq; ياڭلمق jañylmáq.
jagen اولمق avlamáq.
jammern اغلامق aǧlamáq; شكايت ا śikjājét etmék.
kämmen طرقلمق taraqlamáq, طرامق taramáq.
kämpfen دوكشمك dügüśmék; محاربه ا muḥārebé etmék.
kaufen صاتون المق βatýn almáq; اشترا ا iśtirâ etmék.
kennen بلمك bilmék; طانيمق tanymáq.
klopfen اورمق wurmáq.
kommen كلمك gelmék.
können قادر اولمق qādír olmáq; ايده بلمك edé bilmék.
küssen اوپمك öpmék; بوس ا bûs etmék.
lachen كولمك gülmék.
lärmen شماته ا śamātá etmék.
laufen سكرتمك segirtmék; قوشمق qośmáq.
leben ياشامق jaśamáq; صاغ اولمق βaǧ olmáq; تعييش ا taʕjiś etmék.
legen قومق qomáq.
lehren اوكرتمك öjretmék.
lernen اوكرنمك öjrenmék.
lesen اوقومق oqumáq.
lieben سومك sevmék.
liegen ياتمق jatmáq.
loben مدح ا med'ḥ etmék.
lügen يلان سويلمك jalán söjlemék.
machen ايتمك itmék, etmék; ياپمق japmáq; قيلمق qylmáq.
marschiren يورومك jürümék.
meinen صانمق βanmáq; ظن ا żann etmék.
messen اولچمك ölćmék.
mischen قارشدرمق qaryśdyrmáq.
müssen مجبور اولمق meǧbûr olmáq.
nachdenken فكر ا fikr etmék.
nähen ديكمك dikmék.
nähern يقلاشدرمق jaqlaśdyrmáq; *sich* — يقلاشمق jaqlaśmáq.
nehmen المق almáq; اخذ ا aḫs etmék.
niesen اقسرمق aqsyrmáq.
nöthigen زور ا zôr etmék; جبر ا ǧebr etmék.
nützen اولمق (نافع) مفيد müfîd (nāfíʕ) olmáq.
opfern قربان كسمك qurbân kesmék; فدا ا fedâ etmék.
ordnen ترتيب ا tertîb etmék; تنظيم ا tanẓîm etmék.
pflegen, *Einen* كوز ا gjöz etmék; همت ا himmét etmék.
pflücken قوپارمق qoparmáq.
plagen زحمت ويرمك zaḥmét wermék.
plündern يغما ا jaǧmá etmék.
predigen وعظ ويرمك waʕż wermék.
preisen حمد ا ḥamd etmék.
pressen صقمق βyqmáq; *Einen* تضييق ا taſjiq etmék.
prügeln دوكمك dügmék; ضرب ا ſarb etmék.
putzen تميزلمك temízlemék.
quälen اذيت ويرمك aẓijét wermék.

rächen, sich انتقام آلمق intiqâm almáq.
rasten تنفس ا teneffüs etmék; راحتلنمق rāḥátlanmáq.
rathen نصيحت ويرمك naṣīḥát wermék.
rauben قاپمق qapmáq.
rechnen حساب ا ḥisâb etmék.
reden سويلمك söjlemék.
reisen يوله كتمك jolá gitmék; سياحت ا sijāḥát etmék.
reiten آته بينمك atá binmék; آت ايله كتمك at ilé gitmék.
retten قورتارمق qurtarmáq; تخليص ا taḫliṣ etmék.
riechen قوقمق qoqmáq.
rufen چاغرمق ćağyrmáq.
ruhen راحتلنمق rāḥátlanmáq.
säen اكمك ekín ekmék.
sagen سويلمك söjlemék; ديمك demék.
salzen طوزلمق tuzlamáq.
sammeln ديوشورمك devśirmék; جمع ا ǵemꞏ etmék.
satteln ايرلمك ejerlemék.
schämen, sich اوتانمق utanmáq.
schenken بخش ا baḫś etmék.
scherzen لطيفه ا laṭīfé etmék.
schicken گوندرمك gjöndermék; يوللامق jollamáq.
schie/sen اتمق atmáq (طوپ top a. *mit der Kanone*; تفنك tüfénk a. *mit der Flinte*).
schlafen اويومق ujumáq.
schlagen اورمق wurmáq; ضرب ا ſarb etmék.
schlie/sen قپامق qapamáq.
schlucken يوتمق jutmáq.
schneiden كسمك kesmék.
schreiben يازمق jazmáq.
schwimmen يوزمك jüzmék.
schwitzen درلمك terlemék.
spielen اوينامق oynamáq.
sprechen سويلمك söjlemék.
stehen طورمق ايقده ajaqdá durmáq; قائم اولمق qā'ím olmáq.
sterben اولمك ölmék; وفات ا wefât etmék.
suchen آرامق aramáq.

tadeln ذم ا ẓemm etmék; تعييب ا taćjîb etmék.
tanzen رقص ا raqβ etmék; خوره تپمك ḫorá tepmék.
tauschen دكش ا dejíś etmék; مبادله ا mübādelé etmék.
tragen گوترمك gjötürmék; تحمل ا taḫammúl etmék.
trinken ايچمك ićmék.
üben تعليم ا taćlîm etmék.
übersetzen ا (نقل) ترجمه terǵemé (naql) etmék.
umarmen قوجاقلمق quǵaqlamáq; دراغوش ا derāǵûś etmék.
unterhalten, Einen اكلندرمك ejlendirmék; *sich* — اكلنمك ejlenmék.
verachten خور باقمق ḫôr baqmáq; اهانت ا ihānét etmék.
verbergen گزلمك gizlemék; صقلامق βaqlamáq; *sich v.* βaqlanmáq.
verbieten يساق ا jasáq etmék; ممنوع (نهى) ا memnûꞏ (na'hj) etmék.
verderben بوزمق bozmáq.
verdienen قزانمق qazanmáq.
vergeben عفو ا afw etmék.

vergessen اونوتمق unutmáq; فراموش ا ferāmûś etmék.

verkaufen صاتمق βatmáq.

verlangen استمک istemék; ارزو ا ārzû (arzú) etmék.

verlieben, sich عاشق اولمق ‹āśýq olmáq.

vertrauen اعتماد ا iʿtimâd etmék.

wachsen بيومک büjümék; بتمک bitmék.

wägen طارتمق tartmáq.

wählen سچمک sećmék; انتخاب ا intiẖâb etmék.

warten بکلمک beklemék; منتظر اولمق müntaẓír olmáq.

weinen اغلامق aǧlamáq.

werfen اتمق atmáq.

wohnen اوطورمق oturmáq; اقامت ا iqāmét etmék.

wünschen ارزولمق arzulamáq.

zahlen اودمک ödemék; (تاديه) ادا ا edâ (te'edijé) etmék.

zählen صايمق βaymáq.

zeigen کوسترمک gjöstermék.

ziehen چکمک ćekmék.

zittern تتره‌مک titremék; لرزان اولمق lerzân olmáq.

zuckern شکرلمک śekerlemék.

zurechtweisen ارشاد ا irśâd etmék.

zusammenkommen بولشمق buluśmáq.

zuschauen نظر ا nażár etmék; باقمق baqmáq.

zweifeln شبهه‌لنمک śüb'hélenmék.

zwingen جبر ا ǵebr etmék; زور ا zôr etmék.

Clarke, Captain H. Wilberforce,
The Persian Manual 7 s. 6.
Clarke, The Bustan. translated for the
1st time 30 s.
Forbes, Duncan, Persian Grammar
12. 6.
Ibraheem, Persian Grammar, Dia-
logues 12. 6.
Oriental Penmanship 12. 6.
Steingass, a comprehensive persian - Engl.
Dict. £ 3. 3. s.
Wollaston, a complete English Persian
Dict. £ 4. 14. 6.
— Engl. P. Dict. 25 s.
Mackenzie, A Turkish Manual
6 s.

W. H. Allen & Co. L. B Waterloo
Place SW.

Lo 259

D: Fa 2430 a

(I) II

ULB Halle 3/1
000 678 805

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000105

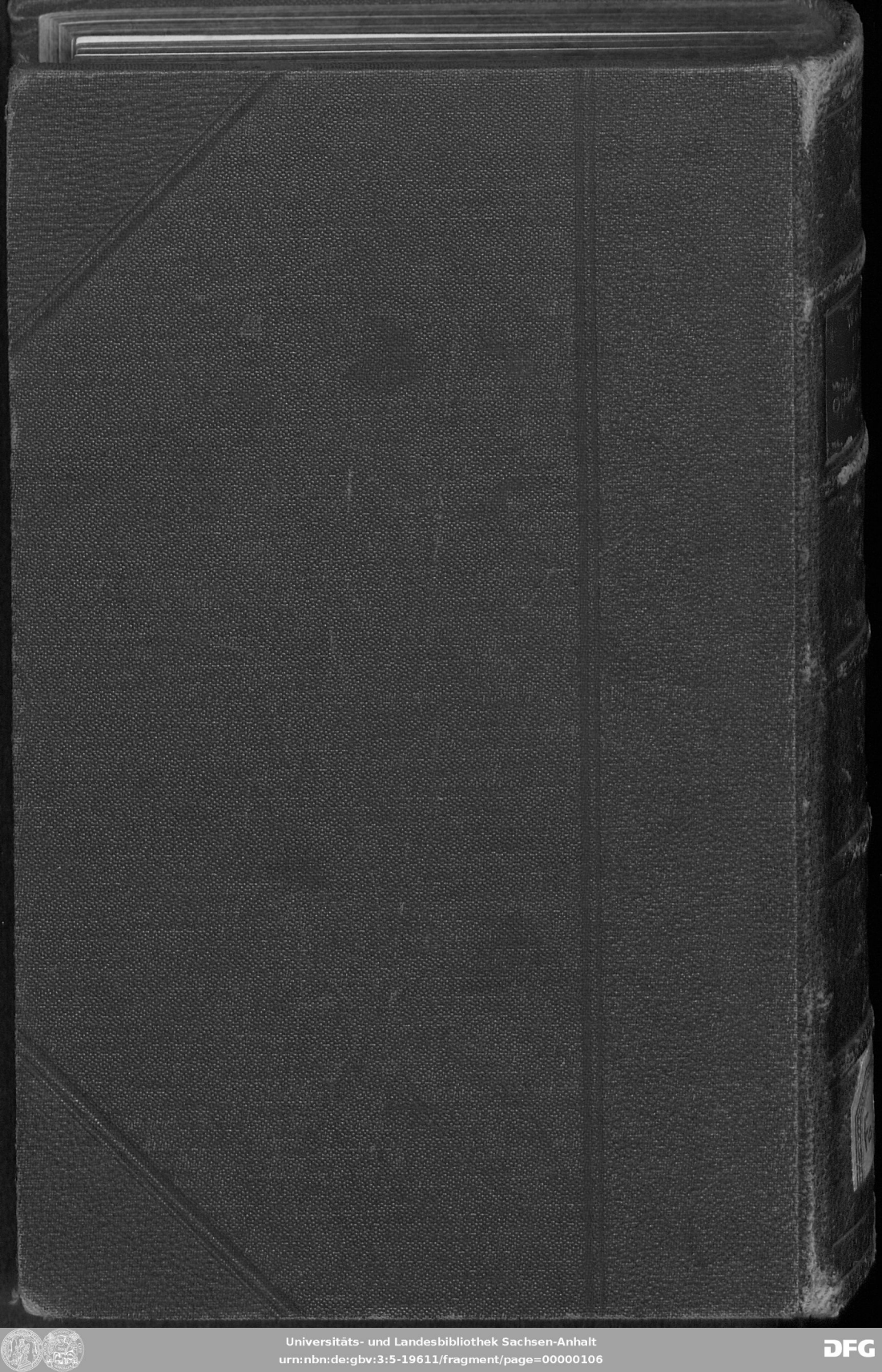
Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:5-19611/fragment/page=00000106